Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ličnosti
Autori: Željko Šajn
Teme: ostalo; NIS - Naftna industrija Srbije

Napomena:
Površina: 1530

Naslov: Sankcije su izraz neoimperijalne politike

Strana: 1,7

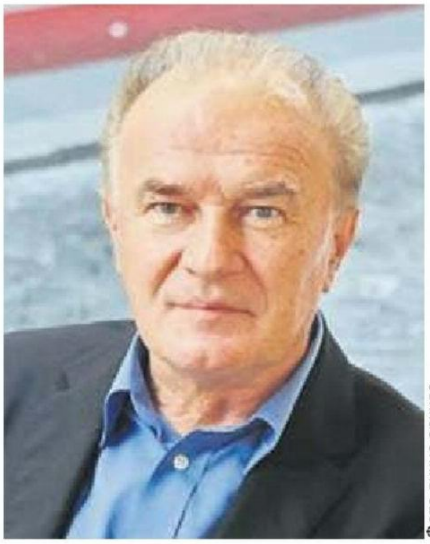

Фото лична архива

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ:
ПРОФ. ДР МИЛЕНКО КРЕЋА, члан ИО Светског удружења за међународно право

Санкције су израз неоимперијалне политике

Сйецијално за „Полиѓику"
Жељко Шајн

Међународни поредак успостављен након Другог светског рата почео је да се урушава пред нашим очима, доказујући неодрживост система униполарности, обликованог на основу партикуларних интереса вредности победника у хладном рату. Данас смо на прагу креирања новог мултиполарног света у коме Уједињеним нацијама мора бити враћен ауторитет, као и функције због којих је ова организација и основана. УН су цивилизацијска тековина, сан многих филозофа и мислилаца, почев од Дантеа, Канта, Сен Симона и других, како би скуп држава прерастао у заједницу обједињену заједничким вредностима. Тај циљ је, у основи, остварен у облику ОУН, која је, без обзира на недостатке, незаменљив инструмент уређених и хармоничних односа између држава – каже проф. др Миленко Креча, који је обављао функције у највишим међународним правним телима. Био је судија ад хок Међународног суда правде и Европског суда правде за људска права, као и члан Венецијанске комисије и Сталног арбитражног суда у Хагу. страна 7

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ličnosti
Autori: Željko Šajn
Teme: ostalo; NIS - Naftna industrija Srbije

Napomena:
Površina: 1530

Naslov: Sankcije su izraz neoimperijalne politike

Strana: 1,7

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ: ПРОФ. ДР МИЛЕНКО КРЕЋА, члан ИО Светског удружења за међународно право

Санкције су израз неоимперијалне политике

Са прве стране

У интервјуу за „Политику" говори о улози ОУН, предлозима за њену реформу, као и о санкцијама НИС-у и употреби нуклеарног наоружања са становишта међународног права.

На 16. самиту БРИКС-а било је речи о враћању ауторитета УН, али и о реформи ове организације. Због чега је ОУН изгубила ауторитет и када су се јавили предлози за њену реформу?

Филозофске поставке на којима је изграђена ОУН – јединство света и недељивост светског мира – није било могуће остварити у потпуности због великих, па и превеликих разлика, између држава чланица међународне заједнице у политичком, економском, културном и идеолошком смислу, које су појачане покушајима наметања партикуларних интереса и вредности победница у Хладном рату.

Консензус великих сила, у првом реду САД и СССР, који је, у основи, изнедрио УН, крунио се избијањем хладног рата и оштром идеолошком и политичком поларизацијом. Симптоматично је, ипак, да у периоду хладног рата није било предлога за реформу УН – блокаде у раду њених органа, посебно Савета безбедности, решаване су политичким компромисом. Од 60-их година па до краја 80-их чињени су напори на јачању организације као инструмента демократизације међународних односа, на темељу поштовања и конкретизације одредаба Повеље УН, као уставног акта организације, захваљујући у значајној мери и покрету несврстаних држава, које су представљале предоминантну већину у организацији.

Велики број мишљења и предлога о реформи јавља се, парадоксално, 90-их година, након пада биполарне структуре у међународној заједници – од тога да ОУН треба укинути до предлога за реформама које би је учиниле ефикаснијом. Званичан програм реформе покренуо је генерални секретар УН Кофи Анан 1997, а 2005. је представио обиман извештај о реформи УН под називом „У већој слободи". Ови предлози и мишљења формулисани су у политичком амбијенту релативизације ОУН, на таласу намере да се капитализује политичка и идеолошка победа над бившим СССР-ом.

> Повећање броја несталних чланова Савета безбедности релативно је лако достижан циљ, много је теже постићи повећање броја сталних чланова. Статус сталног члана СБ подразумева одговарајући капацитет политичке, војне и економске моћи и у овом тренутку тешко да било који кандидат, изузев Индије, испуњава овај услов

Шта је суштина предлога за реформу УН?

Они се, углавном, односе на два главна политичка органа УН: Савет безбедности и Генералну скупштину. Што се тиче Савета безбедности, на удару реформаторских предлога су како композиција савета, тако и начин одлучивања у савету. Заједнички именитељ већине предлога јесте повећање броја сталних и несталних чланова, што се правда геополитичким променама од настанка ОУН, који је створила 51 држава, а данас има 193 члана. Неравнотежа између броја чланова Савета безбедности и чланова УН делимично је ублажена 1965. године, када је број несталних чланова савета повећан са шест на десет. У званичном програму реформе који је генерални секретар Кофи Анан поднео 2005. наводе се две могућности проширења Савета безбедности на 24 чланице: а) шест нових сталних чланица Савета безбедности плус три нова нестална члана; б) осам нових сталних чланица, чији би мандат трајао четири године, плус једно нестално место.

Такође, тзв. право вета, којим располажу стални чланови савета, често се види као главни проблем УН, препрека ефективнијој и плодотворнијој улози организације. Постоји више врста предлога: од радикалног, који предлаже укидање права вета, до предлога за његово ограничење на процедуралној (услов споразума више чланица пре вршења тог права) и супстанцијалној основи (ограничавање вршења права само у случају националне безбедности).

Предлози за реформу Генералне скупштине су радикалнији и, суштински, излазе из тих параметара у сусрет концепту светске владе. Са позивом на принцип непосредне демократије, предлаже се да се Генерална скупштина, Светски суд и генерални секретар бирају директним гласањем грађана, чак и не свих грађана, него „грађана демократских земаља" – тзв. светски президенцијализам.

Какви су изгледи за реформу Савета безбедности и Генералне скупштине?

Што се тиче наведених предлога за реформу Генералне скупштине, може се рећи да су у сукобу са реалношћу. Они пре представљају неку врсту правног егзибиционизма или огољени израз политичких интереса дела међународне заједнице, посебно када је реч о предлогу за „непосредно гласање грађана демократских земаља", који је ехо класичног европског права, према коме је својство субјекта међународног права било признавано само европским државама и народима, а ваневропске државе биле третиране као објекат међународног права. То не значи, међутим, да је Генерална скупштина имуна на промене. Може се претпоставити да ће промене бити мањег обима, ограничене на кристализацију правила Повеље о надлежности Генералне скупштине, укључујући евентуално и проширење њене надлежности. Рецимо, да се избор судија Међународног суда правде стави у искључиву надлежност Генералне скупштине, насупрот важећем решењу о подељеној надлежности са Саветом безбедности.

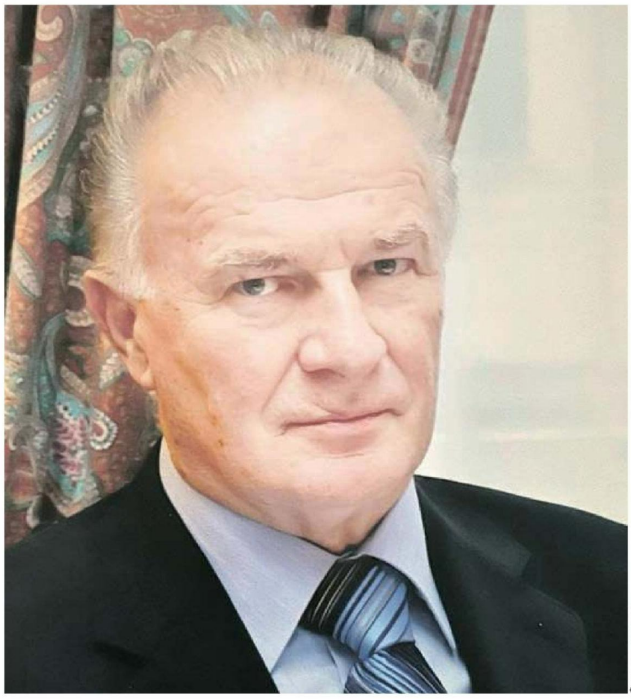

Фото лична архива

С друге стране, повећање броја несталних чланова Савета безбедности релативно је лако достижан циљ; много је теже постићи повећање броја сталних чланова. Статус сталног члана Савета безбедности подразумева одговарајући капацитет политичке, војне и економске моћи, будући да тај статус повлачи повећану одговорност за остваривање циљева УН, посебно мира и безбедности, као врхунске предности међународне заједнице. У овом тренутку тешко да било који кандидат, изузев Индије, испуњава овај услов. Такође, однос између сталног члана Савета безбедности и кандидата за сталног члана је од велике важности, јер негативан глас сталног члана онемогућује избор новог члана савета.

Какав је поступак реформе Повеље УН ?

Реформа се у УН врши изменама и допунама Повеље УН. Тзв. ревизија Повеље је, међутим, захтеван поступак. Измене и допуне Повеље УН ступају на снагу када их усвоје две трећине чланова Генералне скупштине и када их, сагласно њиховом уставном поступку, ратификују две трећине чланова УН, укључујући и све сталне чланове Савета безбедности. Тешко је очекивати ревизију Повеље у њеним суштинским елементима, попут правила о обавезној једногласности сталних чланова Савета безбедности као услова за доношење одлуке о суштинским питањима. Строге услове за ревизију Повеље тешко је остварити без фактичких, политичких промена у међународној заједници у погледу успостављања мултиполарности као облика равнотеже снага. Равнотежа снага је природни амбијент међународног права као права које почива на компромису. Она је социополитички фактор који државе, укључујући и државе са великим капацитетом моћи, упућује на коришћење правних механизама ради остваривања својих политичких циљева (тзв. мирна промена у међународном праву).

У свету букти тзв. санкциони рат. Како међународно право гледа на то, укључујући и санкције НИС-у?

Термин „санкције" се широко користи, мада је, у основи, неприкладан у међународном праву. Наиме, у складу са принципом владавине права, под санкцијама ваља разумети мере које суд или други орган овлашћен да доноси обавезујуће одлуке предузима према субјекту аутору противправног акта. Овако схваћене санкције су ретке у међународној заједници. Мере које се колоквијално називају санкцијама предоминантно су једностране принудне или рестриктивне мере које државе предузимају у међусобним односима у случају кршења правила међународног права. Основ тих мера је у самопомоћи, реакцији државе оштећене кршењем правила међународног права, у одсуству реакције организоване међународне заједнице. Комисија за међународно право УН у својим члановима о одговорности државе за противправни акт (2002) ове мере одређује као противмере, дизајниране као механизам имплементације одговорности за противправни акт, са циљем принуђивања државе да престане са вршењем противправног акта и накнади проузроковану штету, а не са циљем кажњавања или одмазде. Противмере може предузети држава погођена противправним актом друге државе, али то могу учинити и треће државе, тј. државе које нису непосредно погођене противправним актом.

Према критеријуму јурисдикције, противмере се деле на примарне и секундарне. Под примарним се подразумевају мере које држава предузима према ентитетима под својом јурисдикцијом због кршења забране или ограничења пословања са државом која је објект противмера. Кад говоримо о „санкцијама" НИС-у, реч је о казненим мерама са екстратериторијалним дејством. Ова врста мера има свој основ у националном праву, али производи екстратериторијална дејства са циљем промене политике.

Овакве мере су, по правилу, економске природе. Практикује се у највећој мери од стране САД као израз неоимперијалне политике, а њима често прибегава и ЕУ, и то искључиво према државама, ентитетима и појединцима који нису део ЕУ. Такође, амбиција ЕУ да делује као независан глобални актер повремено долази у сукоб са политиком САД, које претендују на статус глобалног хегемона. Тада САД предузимају секундарне санкције и према ентитетима из ЕУ, а као одговор на секундарне мере САД, ЕУ је предузимала противмере.

Секундарне економске мере су у флагрантном сукобу са низом фундаменталних правила међународног права. У студији „Унилатералне санкције у међународном праву" истиче се да „унилатерална и екстратериторијална примена националног законодавства вређа принцип једнакости државе, принципе поштовања и достојанства националног суверенитета и немешања у унутрашње послове држава", те да крши извесне принципе Повеље УН „и кључне принципе Декларације о начелима међународног права о пријатељским односима и сарадњи између држава, из 1970". Оне наносе тешку и непоправљиву штету људским правима, како се истиче у студији Економско-социјалног савета УН, мада се, парадоксално, најчешће предузимају ради заштите људских права. Као мере економске принуде, тзв. секундарне санкције крше фундаментално правило о забрани употребе силе у односима између држава. Схватање о илегалности таквих облика економске природе има свој перфектан правни израз у Декларацији о начелима међународног права о пријатељским односима и сарадњи између држава (1970), која конкретизује фундаментална начела Повеље УН. Декларација предвиђа, између осталог, да „ниједна држава не може да примени нити да подржи употребу мера економске, политичке или сваке друге природе како би присилила другу државу да јој се потчини у вршењу својих суверених права или да добије од ње користи било какве природе".

Како међународно право гледа на употребу нуклеарног наоружања?

Парадоксално је да је питање употребе нуклеарног оружја, чија деструктивна моћ представља претњу како самој цивилизацији, тако и комплетном екосистему планете, представља једно од најконтроверзнијих питања међународног права. Мишљења о легалности употребе нуклеарног оружја су подељена. С једне стране је мишљење по коме је употреба нуклеарног оружја илегална, јер је противна низу правила међународног права, почев од права на живот појединца и људских колективитета, преко правила о заштити животне средине до правила права оружаних сукоба и хуманитарног права. У том смислу, редиговане су и бројне резолуције Генералне скупштине УН, које, иако саме по себи нису обавезујуће, изражавају правну свест међународне заједнице. С друге стране је мишљење да је у извесним ситуацијама употреба нуклеарног оружја допуштена. Истиче се да употреба атомских бомби 1945. од стране САД није осуђена као илегална, што је генерисало обичајно правило о допуштености употребе тог оружја у извесним ситуацијама. Допуштену употребу нуклеарног оружја изричито предвиђају и национални прописи свих нуклеарних сила. У овим прописима употреба нуклеарног оружја се прећутно изводи из шире или уже схваћеног права на самоодржање и заштите виталних интереса.

> Термин 'санкције' се широко користи, мада је, у основи, неприкладан у међународном праву. Наиме, у складу са принципом владавине права, под санкцијама ваља разумети мере које суд или други орган овлашћен да доноси обавезујуће одлуке предузима према субјекту аутору противправног акта. Овако схваћене санкције су ретке у међународној заједници

Какав је став Међународног суда правде према том питању?

Као главни судски орган УН, Међународни суд правде је, 8. јула 1996. донео саветодавно мишљење о питању да ли је претња или употреба нуклеарног оружја у било којој ситуацији дозвољена међународним правом, које је поставила Генерална скупштина УН. Основни закључци суда су да међународно право не познаје „свеобухватну и универзалну забрану" претње нуклеарним оружјем и његове употребе; да у светлости садашњег стања међународног права не може дефинитивно да закључи да ли би претња нуклеарним оружјем или његова употреба била законита или незаконита у екстремним околностима самоодбране, када би било речи о самом опстанку државе; да претња или употреба нуклеарног оружја, треба да буде у сагласности са правилима међународног права примењивим у оружаним сукобима, посебно принципима и правилима међународног хуманитарног права, као и специфичним уговорним обавезама и другим обавезама које се изричито баве нуклеарним оружјем.

Мишљење суда је амбивалентно и произлази из наглашено формалистичког приступа. Иако нема посебног инструмента о забрани нуклеарног оружја, забрана се може извести из целокупности аката који деривирају из правне свести међународне заједнице у целини да би употреба нуклеарног оружја била акт самоуништења човечанства. Не треба, међутим, губити из вида да је Међународни суд правде, као светски суд, надлежан за тумачење међународног права. ¶

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Dragan Jakovljević
Teme: ostalo; Nafta i naftni derivati

Napomena:
Površina: 710

Naslov: Orban najavljuje proterivanje korisnika Sorosevog novca

Орбан најављује протеривање корисника Соросевог новца

стр. 2

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Dragan Jakovljević
Teme: ostalo; Nafta i naftni derivati

Napomena:
Površina: 710

Naslov: Orban najavljuje proterivanje korisnika Sorosevog novca

Strana: 1,2

Орбан најављује протеривање корисника Сорошевог новца

После Вашингтона ћемо заузети Брисел, поручио је мађарски премијер политичким противницима у ЕУ

Специјално за „Политику"

Будимпешта – Сједињене Америчке Државе више неће финансирати Украјину и Брисел покушава да натера Европљане, укључујући и Мађаре да то плате, тврди мађарски премијер Виктор Орбан и подсећа да је већ изнет предлог „да ми Мађари дајемо Украјини 200 милијарди форинти годишње". Он је након састанка владајуће коалиције Фидеса и демохришћана оценио да Украјина још није испунила ниједан критеријум за приступање ЕУ, „тако да то не долази у обзир".

Уједно је изразио задовољство што су, како је рекао, Доналд Трамп и Илон Маск „разоткрили мрежу политичке корупције Сороса и демократа, који су поделили милијарде долара медијима и међународним организацијама у свету, укључујући и Мађарску". Појаснио је да политичка корупција постоји када је неко плаћен да пише шта се од њега тражи и позвао парламент да донесе „строге законе који ће протерати из Мађарске све оне који су имали користи од ових средстава".

„Империја је изгубила битку у Вашингтону и губи рат. Они желе да узврате ударац у Мађарској 2026. године, унајмили су нове трупе и вратиће се са новом војском. Морамо бити спремни и победити. Ова година ће бити преломна", рекао је он.

Трамповом победом су, према Орбану, заступници глобалне либералне идеологије изгубиле највећу силу западног света као савезника.

„Сорошева мрежа је изгубила Вашингтон и нова администрација је почела да елиминише ту мрежу, што значи да више неће летети долари. Сорос може да се ослони само на Брисел и новац европских пореских обвезника", рекао је Орбан.

Упозорио је, међутим, да „идеологија која је пропала у Вашингтону и даље влада у Бриселу, где се, према његовој оцени, Мађарска третира као непријатељ.

„Прави политички противници Мађарске су у Бриселу. Они желе да сруше патриотску и поставе маријонетску владу, желе да нам кажу шта ми Мађари можемо, а шта не можемо. Они су империја, а ми смо побуњеници који то спречавају", рекао је Орбан и најавио да ће његова влада сарађивати са онима који имају сличан начин размишљања у Европи и Америци.

Фото EPA-EFE/Sergio Perez

Орбан на скупу десничарских партија ЕУ у Мадриду

„После Вашингтона ћемо заузети Брисел", поручио је мађарски премијер.

За то време, шеф дипломатије Петер Сијарто је, први пут након што је његова земља одустала од вета на најновији пакет санкција Европске уније Русији, изнео неколико појединости које су званичну Будимпешту навеле на тај корак. Нови пакет санкција укључује уступке Мађарској у вези са сировим нафтним дериватима, функционисањем нафтовода „Дружба" и одржавањем метроа у Будимпешти, рекао је Сијарто приликом посете Њујорку.

„Прихватили смо шеснаести пакет санкција како би Мађарска сада могла да користи производе направљене од руске сирове нафте, прерађене у рафинерији Словнафт у Братислави. Те производе увози МОЛ, што у великој мери побољшава енергетску безбедност Мађарске", рекао је Сијарто.

Он је оценио да постоје јасни докази да су у протекле три године санкције ЕУ против Русије биле неуспешне, па чак и штетне, али да су ипак одобрене нове, „уз френетичну подршку пољског председништва ЕУ и бриселских бирократа који игноришу нову реалност". Сијарто као успех мађарске дипломатије оцењује то што је из режима санкција избачена опрема за одржавање нафтовода „Дружба".

„Од посебног значаја је опрема потребна за рад и одржавање међународне гасоводне мерне станице. Као резултат тога, обезбедили смо да нафтовод „Дружба" остане оперативан за физички транспорт сирове нафте, чиме смо направили још један корак у интересу побољшања енергетске безбедности", каже Сијарто.

Он поздравља и чињеницу да је дозвољено извођење радова потребних за одржавање и поправку треће линије будимпештанског метроа, у складу са постојећом гаранцијом. Сијарто је рекао и да су спречене санкције против 27 појединаца и организација, укључујући московског патријарха Кирила, Олимпијски комитет Русије и два фудбалска тима. Мађарски шеф дипломатије је рекао да је Будимпешта блокирањем ових мера „спасила оно мало поштовања према ЕУ које је преостало у свету". Према његовом мишљењу, еру политике санкција је заменила нова реалност, у виду консултација између Сједињених Држава и Русије.

„Разговори се одвијају на охрабрујући начин и искрено се надамо да ће се америчко-руски односи у блиској будућности развијати тако да цела политика санкција може бити заборављена", рекао је Сијарто.

Драган Јаковљевић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Hronika
Autori: V. D.
Teme: ostalo; Tatjana Macura
Naslov: Održana konferencija „Svet bez nasilja”

Napomena:
Površina: 205

Strana: 12

Одржана конференција „Свет без насиља”

Конференција „Свет без насиља” у организацији Асоцијације правника АЕПА, уз подршку Кабинета министарке без портфеља задужене за координацију активности у области родне равноправности, спречавања насиља над женама и економског и политичког оснаживања жена Татјане Мацуре, одржана је јуче у Народној скупштини Србије.

Фото Танјуг

Повод за конференцију коју је отворила Мацура јесте борба против насиља које укључује децу, подизање свести о значају институција и механизмима подршке деци која су изложена насиљу.

Министарка је истакла значај институционалног дијалога и заједничке борбе за стварање друштва без насиља.

„Ту смо сви, од институција система, преко организација цивилног друштва, ангажованих појединаца, експерата, универзитетских професора и оних који су имали искуство насиља”, рекла је Мацура. Осврнувши се на статистику, она је навела да ствари иду набоље, али да још увек треба да се ради на овој области. „Одговор је да нисмо задовољни. Све док је једна жртва насиља, ми нећемо бити спокојни. Међутим, подаци који говоре да се ствари мењају нас у исто време и мотивишу да предано радимо на крајњем циљу – стварању друштва без насиља”, казала је Мацура. Она је истакла да данас сведочимо једној озбиљној манипулацији децом, посебно школарцима и да још нисмо свесни последица које такво одсуство одговорности одраслих ствара. „Једној групи деце у Србији је не само ускраћено право на образовање већ је и на њихово скромно животно искуство стављен терет да одлучују у име одраслих. За мене лично, то је неприхватљива манипулација њиховим младим животима и нећу одустати од апела да ми одрасли одговорно приступимо решавању кризе онако како желимо да стварамо узоре нашој деци дијалогом”, закључила је Мацура.

В. Д.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Beograd
Autori: Milan Janković
Teme: ostalo; Svetska zdravstvena organizacija - SZO
Naslov: Lekoviti pogled na prirodu

Napomena:
Površina: 970

Strana: 17

ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ И ЗДРАВЉЕ СТАНОВНИКА У ГРАДОВИМА (1)

Лековити поглед на природу

Само посматрање дрвећа и друге вегетације ослобађа од стреса, каже примаријус др Елизабет Пауновић. – Урбане оазе могу да помогну у решавању проблема пре појаве болести на начин који се зове примарна здравствена превенција

Фото Н. Марјановић

Вековима је познато да контакт са природом може да буде благотворан и обнављајући по здравље. Везе између зелених површина и здравља препознате су кроз историју, а биле су и једна од покретачких снага покрета урбаних паркова у 19. веку у Европи и Северној Америци.

– Са све већом урбанизацијом, препознавање ових веза постаје све значајније. Када кажемо зелена површина у градовима, мисли се на разне типове зеленила, али и простора око водених површина, а са аспекта позитивног утицаја на здравље потребно их је посматрати и у контексту целина са воденим (плавим) површинама – каже за „Политику" примаријус др Елизабет Пауновић, пензионисана директорка Европског центра за животну средину

Фото М. Јанковић

Елизабет Пауновић

и здравље Светске здравствене организације (СЗО).

Она истиче да није реч само о парковима, већ ту спада и зеленило поред пута и баријере за вегетацију дуж улица или железничких шина. Ту су и мале урбане зелене површине попут башта и мини-паркова и игралишта, зелени кровови и фасаде, урбане ливаде, зелени путеви и стазе за шетњу и бициклизам... У такве површине наша саговорница убраја и објекте за рекреацију и градско баштованство, и додаје да је и неопходна доступност урбаних шума и природних дивљих подручја.

Данас је јасно да модеран начин живота у градовима погодује све већој распрострањености хроничних незаразних болести које се могу спречити начином живота и личним навикама – менталне болести, гојазност, кардиоваскуларне болести, дијабетес типа 2 и рак. Ове болести нису само главни фактори који утичу на здравље и благостање, већ и повећавају трошкове здравствене заштите, али и смањују продуктивност, када је реч о радној популацији. Отуда су оне важан чинилац који утиче и на економски друштвени развој.

– Многе такве болести повезане су са хроничним стресом и факторима начина живота, као што је недовољна физичка активност. Урбане зелене површине могу да помогну у решавању проблема и пре појаве болести на начин који се научне заједнице нуди доказе о томе да контакт са природом, рецимо само поглед на природна окружења, може имати позитиван ефекат на човека са високим нивоом стреса, преводећи га у позитивније емоционално стање активацијом аутономног нервног система који је одговоран за опоравак од стреса, а који се зове парасимпатикус. Његова активација доводи до осећаја развоја пријатнијих осећања и опуштања.

– Јапанске студије показале су повезаност између посета шумама и корисних имунолошких одговора, укључујући и стварање протеина који се у имуном одговору боре против рака. Ове студије

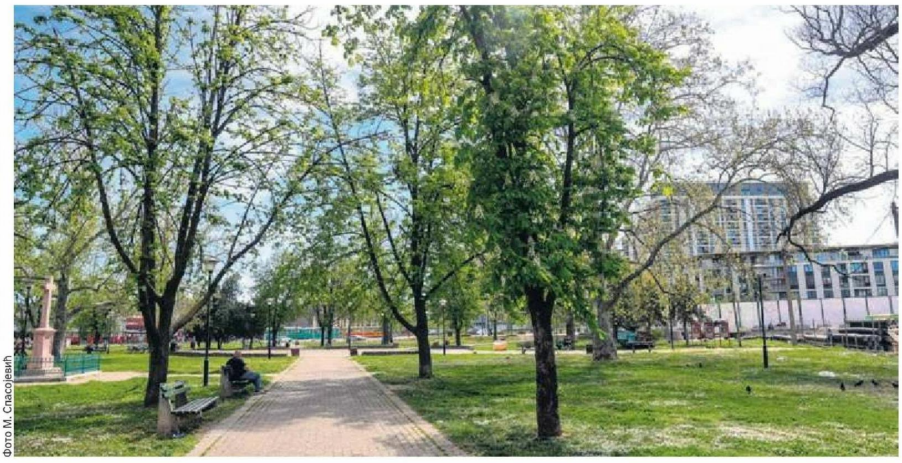

Фото М. Спасојевић

Данас је јасно да модеран начин живота у градовима погодује све већој распрострањености хроничних незаразних болести које се могу спречити начином живота и личним навикама – менталне болести, гојазност, кардиоваскуларне болести, дијабетес типа 2 и рак

зове примарна здравствена превенција, делујући на факторе који су изазивачи здравствених проблема. Овај превентивни начин сматра се ефикаснијим приступом од једноставног суочавања са последицама лошег здравља које су многобројне и економски веома скупе – тврди др Пауновић.

Она подсећа да постоји низ доказа у публикованој стручној научној литератури о вишеструким предностима урбаних зелених површина, деловањем кроз различите механизме и са потенцијално различитим позитивним утицајима на различите популације. Велики део сугеришу да имуни систем може имати користи од опуштања које пружа природно окружење кроз контакт са одређеним физичким или хемијским факторима у зеленом простору – објашњава „Политикина" саговорница.

Поред ових директних утицаја, вегетација се сматра и средством за смањење загађења спољашњом буком, углавном у областима са густим саобраћајем као што је и наш главни град. Докази о благодетима урбаних зелених површина на изложеност загађујућим материјама у ваздуху у градовима попут Београда су опште познати.

– Дрвеће и друга вегетација могу смањити нивое загађујућих материја у ваздуху и смањити атмосферски угљен-диоксид кроз складиштење и секвестрацију угљеника. Када говоримо о квалитету живота и здрављу урбаних становника, поремећаји и оболевање узроковани топлотом су један од све већих проблема јавног здравља према проценама Светске здравствене организације –наводи Пауновићева.

Ефекат такозваног урбаног топлотног острва може бити озбиљна опасност по здравље током топлотних таласа и екстремних топлотних догађаја, који последњих година погађају и Београд. Наиме, сведоци смо замене вегетације непропусним, бетонским површинама које упијају топлоту, а затим је зраче.

– Изложеност прекомерној топлоти повезана је са повећаним оболевањем и умирањем, посебно међу рањивим субпопулацијама, као што су старије особе. Истраживања указују да паркови могу ублажити урбану топлоту у ширим околним урбаним подручјима. Укључивање водених површина у зелене површине може пружити још веће ефекте хлађења – закључује примаријус др Елизабет Пауновић.

Милан Јанковић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Naslovna
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Naslov: Politika

Napomena:
Površina: 1316

Strana: 1

ПОЛИТИКА

Београд, недеља 23. фебруар 2025.
Број 39951 година CXXII

Основана 1904. године
Оснивач Владислав Рибникар

Примерак 75 динара

ДАНАС

Орбан најављује протеривање корисника Соросевог новца
стр. 2

СРПСКИ НОВИНАРИ У ПОСЕТИ ФРАНЦУСКОЈ
Електрична возила будућност и Србије
стр. 13

Одбројавање до пресуде која би могла да преобликује БиХ
стр. 4

Вида Ивановић, прва жена на челу СО Беране
стр. 4

Учитељица Стана, последњи чувар сеоске школе
стр. 4

„Дизни" ставља на лед тзв. воук културу и враћа старе цртаће
стр. 8

СУТРА

€ 117,2051 дин

www.politika.rs redakcija@politika.rs

ДАНАС -7°/6° СУТРА 0°/9°

ЦРНА ГОРА 1,20 EUR; РЕПУБЛИКА СРПСКА 1,20 КМ; ХРВАТСКА 8,00 ХРК/1,06 EUR; МАКЕДОНИЈА 50,00 ДЕН; СЛОВЕНИЈА 1,20 EUR; Фед. БиХ 1,20 КМ;

ТЕМА НЕДЕЉЕ: ТРИ ГОДИНЕ РАТА У УКРАЈИНИ

НАЈВЕЋА ЕВРОПСКА ТРАГЕДИЈА ОД 1945.

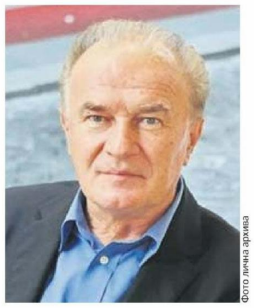

Уништене зграде у области Запорожја

Фото ЕРА-ЕФЕ/Oleg Movchaniuk

Сйецијално за „Полийику"
Иїор Дамјановић

Москва – Осам деценија Европа није видела страдања и разарања каква је донео рат Русије и Украјине. Током претходне три године са лица земље су нестајала читава села и градови попут Бахмута, Торецка, Соледара, Авдејевке, Красногоровке, Волчанска... Порушено ће се можда некада и обновити, али преко милион погинулих и тешких инвалида васкрснути неће, нити се исцелити. Све је почело у зору 24. фебруара 2022. Русија је на Украјину ударила са мора, копна и из ваздуха.

Не чекајући да као Американци и НАТО дуготрајним бомбардовањем и ракетирањем разнесу инфраструктуру и сломе морал противника, Руси су одмах кренули и коппено, из пет праваца: Доњецка, Луганска, са Крима и према Харкову и Кијеву. Само један правац, онај који је кренуо од Луганска, био је апсолутно успешан. **стране 9, 10 и 11**

Фото Ивица Вељић

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ:
ПРОФ. ДР МИЛЕНКО КРЕЋА, члан ИО Светског удружења за међународно право

Санкције су израз неоимперијалне политике

Сйецијално за „Полийику"
Жељко Шајн

Међународни поредак успостављен након Другог светског рата почео је да се урушава пред нашим очима, доказујући неодрживост система униполарности, обликованог на основу партикуларних интереса вредности победника у хладном рату. Данас смо на прагу креирања новог мултиполарног света у коме Уједињеним нацијама мора бити враћен ауторитет, као и функције због којих је ова организација и основана. УН су цивилизацијска тековина, сан многих филозофа и мислилаца, почев од Дантеа, Канта, Сен Симона и других, како би скуп држава прерастао у заједницу обједињену заједничким вредностима. Тај циљ је, у основи, остварен у облику ОУН, која је, без обзира на недостатке, незаменљив инструмент уређених и хармоничних односа између држава – каже проф. др Миленко Креча, који је обављао функције у највишим међународним правним телима. Био је судија ад хок Међународног суда правде и Европског суда правде за људска права, као и члан Венецијанске комисије и Сталног арбитражног суда у Хагу. **страна 7**

БАЛКАНСКИ ЕВЕРГРИН

Миша шиша, Бранкица чешља

Александар Ајдоставовски

Они који обожавају Александра Вучића очекивали су да ће глава Бранкице Станковић ипак клонути на његово раме. Или макар на њен део стола. Они који не могу да смисле Вучића не би јој опростили ни да га је јурила моторном тестером по студију. Како главна уредница ТВ Инсајдер то, наравно, није учинила, узаврела опозициона јавност сада тражи њену главу. Тешко је да би охладили своја чела и да је Вучића полила водом. Како се чак ни тога није сетила, можда ће морати да плива по дубокој води. Нарочито ако се у близини буде мувао инструктор пливања, у слободно време професор Филозофског факултета Јово Бакић.

Наравно да Бранкица није од оних који служе као стенографи Вучићеве политичке пропаганде, нити се тако понашала водећи интервју. Али сама најава да ће председник Србије сести преко пута ње, већ је била довољна да је ставе на оптуженичку клупу. Ко су тужиоци? Махом политички активисти на друштвеним мрежама или згубидани који су издали налог за њен прогон из такозваног јавног живота.

Подразумева се да су и провладини таблоиди надувавали атмосферу, најављујући интервју као Вучићеву одсудну битку, као да одлази на Шотрин „Бој на Косово". **страна 6**

ПРЕДСЕДНИК СРБИЈЕ ЗАВРШИО ДВОДНЕВНУ ПОСЕТУ БРАНИЧЕВСКОМ ОКРУГУ

За саобраћај отворена половина Дунавског коридора

Фото Танјуг/В. Шторњић

Председник Вучић са радницима кинеске компаније „Шандонг"

Најкасније у фебруару или марту следеће године за саобраћај ће бити отворен цео Дунавски коридор, поручио је јуче председник Србије Александар Вучић на свечаном отварању деонице од скретања са ауто-пута до Пожаревца и од Великог Градишта према Голупцу, укупне дужине 32 километра. Како је рекао, остало је да се изгради још 36 километара пута, а што ће, према обећању одговорних из кинеске компаније „Шандонг", којој су поверени радови, бити завршено до краја ове године. Вучић је истакао да ће отварање брзе саобраћајнице до-

> **На најаву опозиције да ће упасти у Скупштину Новог Сада, Вучић је поручио да ће одговор на политику насиља бити трпељивост**

нети нове инвестиције и значајно унапредити туризам у Браничевском округу.

„Пожаревац постаје једна од најбољих инвестиционих дестинација у Србији. Градиште, Голубац, Доњи Милановац, па све преко Текије до Кладова, цела мајданпечка општина и онај њен други део, Рудна Глава, постају неупоредиво боље туристичке дестинације", рекао је Вучић. Он је нагласио да га радује што је током обиласка Браничевског округа у сваком месту срео мноштво повратника из иностранства који доносе своје знање и капитал. **страна 5**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Naslovna
Autori: Redakcija
Teme: ostalo
Naslov: Politika BG

Napomena:
Površina: 1344

Strana: 1

ПОЛИТИКА

Београд, недеља 23. фебруар 2025.
Број 39951 година CXXII

Основана 1904. године
Оснивач Владислав Рибникар

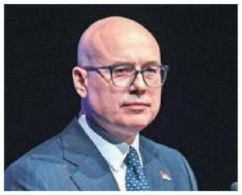
Примерак 75 динара ***

ДАНАС

АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

Вучевић: Одбранићемо Војводину од сепаратиста

стр. 4

СРПСКИ НОВИНАРИ У ПОСЕТИ ФРАНЦУСКОЈ

Електрична возила будућност и Србије

стр. 13

Одбројавање до пресуде која би могла да преобликује БиХ

стр. 4

„Дизни" ставља на лед тзв. воук културу и враћа старе цртаће

стр. 8

СУТРА

117,2051 ДИН

www.politika.rs redakcija@politika.rs

ДАНАС -7°/6° СУТРА 0°/9°

ISSN 0350 – 4395
ЦРНА ГОРА 1,20 EUR; РЕПУБЛИКА СРПСКА 1,20 КМ; ХРВАТСКА 8,00 ХРК/1,06 EUR; МАКЕДОНИЈА 50,00 ДЕН; СЛОВЕНИЈА 1,20 EUR; Фед. БиХ 1,20 КМ;

ТЕМА НЕДЕЉЕ: ТРИ ГОДИНЕ РАТА У УКРАЈИНИ

НАЈВЕЋА ЕВРОПСКА ТРАГЕДИЈА ОД 1945.

Уништене зграде у области Запорожја

Фото EPA-EFE/Oleg Movchaniuk

Сйецијално за „Полийику"
Иїор Дамјановић

Москва – Осам деценија Европа није видела страдања и разарања каква је донео рат Русије и Украјине. Током претходне три године са лица земље су нестајала читава села и градови попут Бахмута, Торецка, Соледара, Авдејевке, Красногоровке, Волчанска... Порушено је се можда некада и обновити, али преко милион погинулих и тешких инвалида васкрснути неће, нити се исцелити. Све је почело у зору 24. фебруара 2022. Русија је на Украјину ударила са мора, копна и из ваздуха.

Не чекајући да као Американци и НАТО дуготрајним бомбардовањем и ракетирањем разнесу инфраструктуру и сломе морал противника, Руси су одмах кренули и коначно, из пет праваца: Доњецка, Луганска, са Крима и према Харкову и Кијеву. Само један правац, онај који је кренуо од Луганска, био је апсолутно успешан.

стране 9, 10 и 11

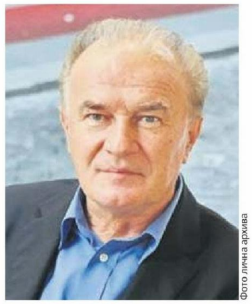

Фото лична архива

РАЗГОВОР НЕДЕЉЕ:
ПРОФ. ДР МИЛЕНКО КРЕЋА, члан ИО Светског удружења за међународно право

Санкције су израз неоимперијалне политике

Сйецијално за „Полийику"
Жељко Шајн

Међународни поредак успостављен након Другог светског рата почео је да се урушава пред нашим очима, доказујући неодрживост система униполарности, обликованог на основу партикуларних интереса вредности победника у хладном рату. Данас смо на прагу креирања новог мултиполарног света у коме Уједињеним нацијама мора бити враћен ауторитет, као и функције због којих је ова организација и основана. УН су цивилизацијска тековина, сан многих филозофа и мислилаца, почев од Дантеа, Канта, Сен Симона и других, како би скуп држава прерастао у заједницу обједињену заједничким вредностима. Тај циљ је, у основи, остварен у облику ОУН, која је, без обзира на недостатке, незаменљив инструмент уређених и хармоничних односа између држава – каже проф. др Миленко Креча, који је обављао функције у највишим међународним правним телима. Био је судија ад хок Међународног суда правде и Европског суда правде за људска права, као и члан Венецијанске комисије и Сталног арбитражног суда у Хагу.

страна 7

БАЛКАНСКИ ЕВЕРГРИН

Миша шиша, Бранкица чешља

Александар Ајосшоловски

Они који обожавају Александра Вучића очекивали су да ће глава Бранкице Станковић ипак клонути на његово раме. Или макар на њен део стола. Они који не могу да смисле Вучића не би јој опростили ни да га је јурила моторном тестером по студију. Како главна уредница ТВ Инсајдер то, наравно, није учинила, узаврела опозициона јавност сада тражи њену главу. Тешко је да би охладили своја чела и да је Вучића полила водом. Како се чак ни тога није сетила, можда ће морати да плива по дубокој води. Нарочито ако се у близини буде мувао инструктор пливања, у слободно време професор Филозофског факултета Јово Бакић.

Наравно да Бранкица није од оних који служе као стенографи Вучићеве политичке пропаганде, нити се тако понашала водећи интервју. Али сама најава да ће председник Србије сести преко пута ње, већ је била довољна да је ставе на оптуженичку клупу. Ко су тужиоци? Махом политички активисти на друштвеним мрежама или згубидани који су издали налог за њен прогон из такозваног јавног живота.

Подразумева се да су и провладини таблоиди надувавали атмосферу, најављујући интервју као Вучићеву одсудну битку, као да одлази на Шотрин „Бој на Косово".

страна 6

ПРЕДСЕДНИК СРБИЈЕ ЗАВРШИО ДВОДНЕВНУ ПОСЕТУ БРАНИЧЕВСКОМ ОКРУГУ

За саобраћај отворена половина Дунавског коридора

Фото Танјуг: В. Шторић

Председник Вучић са радницима кинеске компаније „Шандонг"

Најкасније у фебруару или марту следеће године за саобраћај ће бити отворен део Дунавски коридор, поручио је јуче председник Србије Александар Вучић на свечаном отварању деонице од скретања са ауто-пута до Пожаревца и од Великог Градишта према Голупцу, укупне дужине 32 километра. Како је рекао, остало је да се изгради још 36 километара пута, а што ће, према обећању одговорних из кинеске компаније „Шандонг", којој су поверени радови, бити завршено до краја ове године. Вучић је истакао да ће отварање брзе саобраћајнице до-

На најаву опозиције да ће упасти у Скупштину Новог Сада, Вучић је поручио да ће одговор на политику насиља бити трпељивост

нети нове инвестиције и значајно унапредити туризам у Браничевском округу.

„Пожаревац постаје једна од најбољих инвестиционих дестинација у Србији. Градиште, Голубац, Доњи Милановац, па све преко Текије до Кладова, цела мајданпечка општина и онај њен други део, Рудна Глава, постају неупоредиво боље туристичке дестинације", рекао је Вучић. Он је нагласио да га радује што је током обиласка Браничевског округа у сваком месту срео мноштво повратника из иностранства који доносе своје знање и капитал.

страна 5

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ekonomija
Autori: Dejana Ivanović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 1422

Naslov: Električna vozila budućnost i Srbije

Strana: 1,13

СРПСКИ НОВИНАРИ
У ПОСЕТИ ФРАНЦУСКОЈ

Електрична возила
будућност и Србије

стр. 13

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ekonomija
Autori: Dejana Ivanović
Teme: ostalo
Naslov: Električna vozila budućnost i Srbije

Napomena:
Površina: 1422

Strana: 1,13

СРПСКИ НОВИНАРИ У ПОСЕТИ ФРАНЦУСКОЈ

Електрична возила будућност и Србије

План је да се до 2030. године у Француској произведе два милиона електричних аутомобила. – Пројекти са 12 земаља, међу којима је и наша земља

Дејана Ивановић

Комплетан погон електричних аутомобила „Реноа" у месту Дуе је аутоматизован. Током обиласка новинари су се на сваком кораку сусретали с роботима који су преносили разне материјале за производњу, возећи устаљеним рутама. Контакт није могућ, објаснили су нам домаћини, јер су роботи опремљени посебним сензорима. И заиста, заустављали су се на безбедној удаљености док смо ходали њиховим путањама. Џиновске машине подизале су каросерије и састављале их пред нама с другим деловима возила, а њихов рад контролисали су запослени. У овом погону ради 200 запослених и између 800 и 900 робота, а у две смене у току само једног дана са траке изађе 520 нових електричних аутомобила, или, како објашњавају надлежни у „Реноу", сваког минута се произведе једно возило. Прошле године овде је створено 100.000 електричних возила, напоменуо је Филип Фарж.

Париз – Амбициозан план да у наредној декади своје, али делом и европско тржиште аутомобила, испуни електричним возилима зацртала је Француска. Према националној стратегији до 2035. требало би да се у потпуности пређе на коришћење возила с електричним погоном, односно да се после тога више не производе аутомобили који користе фосилна горива. Бенжамен Галезо, међуресорни делегат Владе Француске за набавку стратешких минерала и метала, објашњава да ова стратегија подразумева три правца – прецизно разумевање потреба ове земље, али и целог Старог континента, изградњу капацитета и сарадњу с владама других држава и страним партнерима.

Галезо је српским новинарима који су у оквиру пројекта „Пулс Европе – медијске посете ЕУ" током боравка у Француској били и његови гости у Паризу, објаснио да се већ спроводи сарадња с 12 земаља, међу којима је и Србија.

„Сарадња с вашом земљом договорена је приликом посете нашег председника Емануела Макрона Србији и односи се пре свега на истраживачку област. Наше убеђење је да напустимо фосилна горива због њиховог лошег утицаја на планету и чињеница је да нам треба много литијума. То је озбиљан посао, неопходни су договори и добра регулатива. Зато нема сумње да ће његова употреба расти", истиче Галезо.

Литијум је, према речима нашег домаћина, лоциран пре више деценија на неколико места у Француској и то на дубини која досеже и неколико стотина метара. За сада се овај метал нигде у држави не експлоатише, али је у плану отварање рудника у централном делу земље. Такође, у Алзасу се налазе залихе литијума уз чију је екстракцију предвиђена и производња топлотне енергије. Ови пројекти требало би да задовоље више од половине потреба гигафабрика за литијумом. Нека од ових постројења још су у плану изградње.

Представници девет српских редакција имали су прилику да се уверe у озбиљност француских планова током посете истраживачком центру „Automotive cells company" (АЦЦ) у Нерсаку, надомак Бордоа. Према речима Матјеа Ибера, директора за комуникације и јавне послове у АЦЦ-у, за мање од четири године компанија је достигла веома брз развој. Кренула је од нуле, а сада има 2.000 запослених на европском тлу.

„Имамо три фабрике електричних батерија – две на западу земље и једну на северу, а планирамо да саградимо и по једну гигафабрику у Немачкој и Италији. Наше батерије су прве које су направљене на европском тлу за електрична возила", објашњава Ибер.

Стари континент је у заостатку за азијским државама у области електричних батерија најмање 15 година и тешко је сада пробити се на ово тржиште. Азијске земље имају примат, од десет водећих компанија у свету у овој области, седам је кинеских и јапанских. Број гигафабрика на тлу Старог континента се повећава, али то није довољно, јер се тренутно чак 85 одсто батерија на светском тржишту производи у Азији, напомиње представник АЦЦ-а.

„Европа је пре четири, пет година почела да реализује такозвани зелени програм по којем до 2035. године електрична возила треба да освоје тржиште. Ми овде правимо потпуно нову индустрију, тренутно радимо с веома скупим материјалом, али ако хоћемо да електрична возила буду приступачна за све, мора да буде јефтинији. Тренутно увозимо сировине из Пољске јер се у Француској литијум још не ископава", истиче Ибер.

У АЦЦ-у се производе електричне батерије искључиво за аутомобиле, а уграђују се у „опел", „мерцедес" и „пежо". У постројењу ове компаније у Нерсаку батерије се праве у процесу идентичном као у гигафабрикама, али у истраживачке сврхе. Овде има 250 запослених, а у циљу стварања што бољих литијум-јонских батерија користи се најмодернија технологија.

У освајање тржишта електричних аутомобила укључила се и „Рено група", чију су фабрику у месту Дуе на северу Француске посетили српски новинари. Овде се последње готово три године производе сто одсто електрична возила.

„Транзиција у пословању 'Реноа' уследила је у оквиру политике Владе Француске и укључивања у зелени програм, по којем до 2030. године треба да се произведу два милиона електричних аутомобила", објаснио је представницима наших медија Филип Фарж, регионални представник Дирекције за јавне послове „Реноа".

Он је новинарима представио и модел електричног аутомобила „рено 5", који је проглашен за возило године у Француској. **Дејана Ивановић**

Дневно се у „Реноу" произведе 520 електричних возила

Галезо: Литијум нам је потребан

Ако хоћемо чистију производњу у Европи и испуњење зеленог програма, који подразумева напуштање фосилних горива, приоритет су промене у ауто-индустрији и прелазак на електрична возила, каже Бенжамен Галезо.

„Бројне организације постављају питање да ли нам је потребан литијум – одговор је да. Питање утицаја на околину је важно и зато је потребно објаснити шта се и на који начин ради, од копања и вађења руде до градње постројења. Ми имамо јавне дебате о свакој гигафабрици", истиче Галезо.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ekonomija
Autori: Dejana Ivanović
Teme: ostalo
Naslov: Električna vozila budućnost i Srbije

Napomena:
Površina: 1422

Strana: 1,13

СРПСКИ НОВИНАРИ У ПОСЕТИ ФРАНЦУСКОЈ

Електрична возила будућност и Србије

План је да се до 2030. године у Француској произведе два милиона електричних аутомобила. – Пројекти са 12 земаља, међу којима је и наша земља

Париз – Амбициозан план да у наредној декади своје, али делом и европско тржиште аутомобила, испуни електричним возилима зацртала је Француска. Према националној стратегији до 2035. требало би да се у потпуности пређе на коришћење возила с електричним погоном, односно да се после тога више не производе аутомобили који користе фосилна горива. Бенжамен Галезо, међуресорни делегат Владе Француске за набавку стратешких минерала и метала, објашњава да ова стратегија подразумева три правца – прецизно разумевање потреба ове земље, али и целог Старог континента, изградњу капацитета и сарадњу с владама других држава и страним партнерима.

Галезо је српским новинарима који су у оквиру пројекта „Пулс Европе – медијске посете ЕУ" током боравка у Француској били и његови гости у Паризу, објаснио да се већ спроводи сарадња с 12 земаља, међу којима је и Србија.

„Сарадња с вашом земљом договорена је приликом посете нашег председника Емануела Макрона Србији и односи се пре свега на истраживачку област. Наше убеђење је да напустимо фосилна горива због њиховог лошег утицаја на планету и чињеница је да нам треба много литијума. То је озбиљан посао, неопходни су договори и добра регулатива. Зато нема сумње да ће његова употреба расти", истиче Галезо.

Литијум је, према речима нашег домаћина, лоциран пре више деценија на неколико места у Француској и то на дубини која досеже и неколико стотина метара. За сада се овај метал нигде у држави не експлоатише, али је у плану отварање рудника у централном делу земље. Такође, у Алзасу се налазе залихе литијума уз чију је екстракцију предвиђена и производња топлотне енергије. Ови пројекти требало би да задовоље више од половине потреба гигафабрика за литијумом. Нека од ових постројења још су у плану изградње.

Филип Фарж и електрични „рено 5"

Фотографије Д. Ивановић

Дневно се у „Реноу" произведе 520 електричних возила

Комплетан погон електричних аутомобила „Рено" у месту Дуе је аутоматизован. Током обиласка новинари су се на сваком кораку сусретали с роботима који су преносили разне материјале за производњу, возећи устаљеним рутама. Контакт није могућ, објаснили су нам домаћини, јер су роботи опремљени посебним сензорима. И заиста, заустављали су се на безбедној удаљености док смо ходали њиховим путањама. Џиновске машине подизале су каросерије и састављале их пред нама с другим деловима возила, а њихов рад контролисали су запослени. У овом погону ради 200 запослених и између 800 и 900 робота, а у две смене у току само једног дана са траке изађе 520 нових електричних аутомобила, или, како објашњавају надлежни у „Реноу", сваког минута се произведе једно возило. Прошле године овде је створено 100.000 електричних возила, напомену је Филип Фарж.

Матје Ибер представља планове компаније

Представници девет српских редакција имали су прилику да се уверe у озбиљност француских планова током посете истраживачком центру „Automotive cells company" (АЦЦ) у Нерсаку, надомак Бордоа. Према речима Матјеа Ибера, директора за комуникације и јавне послове у АЦЦ-у, за мање од четири године компанија је достигла веома брз развој. Кренула је од нуле, а сада има 2.000 запослених на европском тлу.

„Имамо три фабрике електричних батерија – две на западу земље и једну на северу, а планирамо да саградимо и по једну гигафабрику у Немачкој и Италији. Наше батерије су прве које су направљене на европском тлу за електрична возила", објашњава Ибер.

Стари континент је у заостатку за азијским државама у области електричних батерија најмање 15 година и тешко је сада пробити се на ово тржиште. Азијске земље имају примат, од десет водећих компанија у свету у овој области, седам је кинеских и јапанских. Број гигафабрика на тлу Старог континента се повећава, али то није довољно, јер се тренутно чак 85 одсто батерија на светском тржишту производи у Азији, напомиње представник АЦЦ-а.

„Европа је пре четири, пет година почела да реализује такозвани зелени програм по којем до 2035. године електрична возила треба да освоје тржиште. Ми овде правимо потпуно нову индустрију, тренутно радимо с веома скупим материјалом, али ако хоћемо да електрична возила буду приступачна за све, мора да буде јефтинији. Тренутно увозимо сировине из Пољске јер се у Француској литијум још не ископава", истиче Ибер.

У АЦЦ-у се производе електричне батерије искључиво за аутомобиле, а уграђују се у „опел", „мерцедес" и „пежо". У постројењу ове компаније у Нерсаку батерије се праве у процесу идентичном као у гигафабрикама, али у истраживачке сврхе. Овде има 250 запослених, а у циљу стварања што бољих литијум-јонских батерија користи се најмодернија технологија.

У освајање тржишта електричних аутомобила укључила се и „Рено група", чију су фабрику у месту Дуе на северу Француске посетили српски новинари. Овде се последње готово три године производе сто одсто електрична возила.

„Транзиција у пословању 'Реноа' уследила је у оквиру политике Владе Француске и укључивања у зелени програм, по којем до 2030. године треба да се произведу два милиона електричних аутомобила", објаснио је представницима наших медија Филип Фарж, регионални представник Дирекције за јавне послове „Реноа".

Он је новинарима представио и модел електричног аутомобила „рено 5", који је проглашен за возило године у Француској.

Дејана Ивановић

Галезо: Литијум нам је потребан

Ако хоћемо чистију производњу у Европи и испуњење зеленог програма, који подразумева напуштање фосилних горива, приоритет су промене у ауто-индустрији и прелазак на електрична возила, каже Бенжамен Галезо.

„Бројне организације постављају питање да ли нам је потребан литијум – одговор је да. Питање утицаја на околину је важно и зато је потребно објаснити шта се и на који начин ради, од копања и вађења руде до градње постројења. Ми имамо јавне дебате о свакој гигафабрици", истиче Галезо.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Region
Autori: Mladen Kremenović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 656

Naslov: Odbrojavanje do presude koja bi mogla da preoblikuje BiH

Strana: 1,4

Одбројавање
до пресуде
која би могла да
преобликује БиХ

стр. 4

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Region
Autori: Mladen Kremenović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 656

Naslov: Odbrojavanje do presude koja bi mogla da preoblikuje BiH

Strana: 1,4

Одбројавање до пресуде која би могла да преобликује БиХ

Српска има спреман одговор уколико буде осуђујућа пресуда, али не постоји могућност за сукобе, каже Милорад Додик

Од нашег сталног дописника

Бањалука – Ако би се судило по шапатима у политичким кулоарима, полемикама у телевизијским емисијама, кафанским анализама и разговорима на улици, могло би се рећи да је у Босни и Херцеговини време стало – сви сатови одбројавају до среде у 11 сати, када ће бити познато да ли је Милорад Додик крив за непоштовање одлука међународног протектора у БиХ.

Суд БиХ суочен је с две опције, од којих ниједна не пролази без последица. Прва – ослобађајућа пресуда, подразумевала би прихватање аргументације одбране да Кристијан Шмит није легитимни високи представник јер није именован од стране Савета безбедности УН, па су и закони које је наметнуо неважећи, а кривично дело – непостојеће.

Таква одлука изазвала би буру негодовања у Сарајеву и код међународних актера који стоје иза Шмита и за које се тврди да су инспиратори овог процеса. Друга – осуђујућа пресуда, којом би Додику било забрањено јавно деловање уз потенцијално запрећену казна затвора – била би политички пожељна за већи део сарајевске јавности, али би у Бањалуци наишла на тврд и одлучан одговор који би могао довести до регионалних потреса.

„Претње из РС нису празне речи, ствари би могле кренути по злу ако Додик буде осуђен", сматра и потпредседник РС Ћамил Дураковић. Наиме, власти Српске већ су најавиле конкретне потезе у случају пресуде о кривици, између осталог повлачење из институција БиХ, обуставу рада заједничких органа и забрану деловања правосудних и безбедносних институција БиХ на територији РС, а поново се помињала могућност изласка Еуфора на границу између ентитета.

Да ли је могуће пронаћи излаз из ове ситуације који би задовољио све стране, а истовремено спречио ескалацију? Спекулише се да би у случају добре воље свих страна и без мешања споља, компромис могао лежати у ослобађајућој пресуди, али не на основу теза одбране којима се оспорава Шмитов легитимитет (јер би га таква одлука суда потпуно делегитимисала), већ уз позивање на процедуралне недостатке – чињеницу да је Додик своје указе потписао пре него што су Шмитове одлуке званично објављене у Службеном листу БиХ. Постоје процене да би таква одлука с једне стране, сачувала ауторитет суда у Сарајеву и статус кво међународне управе у БиХ, док би, с друге стране, Додик избегао санкције, а република сачувала ауторитет институција.

Ипак, околност која не иде у прилог Бањалуци у том случају јесте та да ако би Шмитови закони остали на снази, а Додик био ослобођен, правосудни прогон и даље остаје могућ према свима који се убудуће не повинују вољи протектора. Додуше, неповољност по Бањалуку у случају да Шмитови закони опстану, делимично је ублажена чињеницом да се светске околности убрзано мењају ка „суверенизацији".

Бивши градоначелник Њујорка долази у РС

Додик је поделио сазнања да Влада САД разматра да затвори своју амбасаду у Сарајеву, тачније, да промени ниво свог дипломатског представништва у БиХ и да убудуће надлежности преузму амбасаде ове земље у Београду или Загребу. Каже да је затварање амбасаде једна од опција, али да има сазнања о три потенцијална кандидата за амбасадора САД у Сарајеву. Додик је изјавио да је бивши градоначелник Њујорка Рудолф Ђулијани прихватио његов позив да посети Бањалуку почетком наредне седмице. Навео је да ће са Ђулијанијем у његовом подкасту највише разговарати о РС.

Фото EPA-EFE/Hazim Aljovic

Милорад Додик у Сарајеву пред долазак у суд

Председника Републике Српске Милорада Додика не би изненадило да су сада у Сарајеву на сцени разне претње и притисци на судију Сену Узуновић да донесе осуђујућу пресуду. Он каже да Српска има спреман одговор уколико буде осуђујућа пресуда, али да не постоји никаква могућност нити очекује ескалацију и сукобе без обзира на судски исход и наглашава да ће се Српска борити политичким путем.

„То би могло значити да се наши кадрови повуку из институција, полицијских и осталих агенција са нивоа БиХ. Након тога, њихова егзистенција била би омогућена у Републици Српској", рекао је Додик.

Додик је одговарајући на питање да ли постоји могућност да га Еуфор ухапси у случају да буде осуђен, рекао да је имао информацију да је бивши амерички амбасадор Мајкл Марфи покушао издејствовати да га Еуфор ухапси 25. децембра прошле године, али да се то није десило.

„Оружане снаге не могу се ангажовати без консензуса, а ако пошаљу федералну полицију, то неће бити добро и то им не бих саветовао. Али ако се то деси, биће дочекани онако како треба", додаје Додик, уз напомену да су све ове тезе у домену чисте хипотетике.

Он је рекао да још није одлучио да ли ће присуствовати изрицању пресуде. „Прекршили су закон од максимална три дана након завршних речи, вероватно јер сада по Сарајеву трају разговори и разне калкулације", каже Додик.

Додик је појаснио да ће пресуда бити правоснажна тек након одлуке Апелационог одељења, а да након тога постоје могућности за ванредне правне лекове, па и обраћање Европском суду за људска права. Циљ поступка је, каже он, да се са политичке сцене уклони председник, као персонификација РС, и уверење да би се тиме разбио и СНСД. „Ако ме поред свега, ипак, окриве, ми смо спремни и имамо јасан, разрађен сценарио. Биће то прилика да све вратимо на дејтонска подешавања – одбацићемо веома ефикасно све законе који нису у складу с Уставом БиХ, као што су онај о суду, тужилаштву, изаћи из споразума о војсци, ставити ван снаге закон о граничној служби...", рекао је Додик.

Младен Кременовић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Region
Autori: Milan Pilipović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 450

Naslov: Učiteljica Stana, poslednji čuvar seoske škole

Strana: 1,4

Учитељица Стана,
последњи чувар
сеоске школе

стр. 4

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Region
Autori: Milan Pilipović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 450

Naslov: Učiteljica Stana, poslednji čuvar seoske škole

Strana: 1,4

Учитељица Стана, последњи чувар сеоске школе

Сйецијално за „Полиūику”

Градишка – Од када је, пре осамнаест година испратила своју последњу генерацију ученика, Стана Бајић, учитељица пореклом из Ресановаца код Босанског Грахова, једини је чувар сеоске школе у Милошевом Брду. Овде живи у трошној бараци и прелистава успомене. Навиру сећања. О сваком ђаку, чија имена и сада памти, прича са поносом, а о школи са сетом. Показује фотографије, школске успомене из Милошевог Брда, али и других крајишких, већином напуштених и ратом опустошених села. Њени ђаци давно су се разишли по свету. Последња Станина генерација школараца из овог села и приколицу паркирала је у школском дворишту, узела дневник и ушла у учионицу. Школа у Милошевом Брду изграђена је након разорног земљотреса, 1970. године, у великој југословенској акцији часописа „Кекец” и „Вечерњих новости”. Школу је, крајем новембра, бројним ђацима предао Мирко Петровић, тадашњи уредник „Кекеца”, а на првом часу, гост је био песник Бранко Ћопић. О том догађају и сада се прича у овом крају.

„Говорили смо, Бранкова школа на Милошевом брду,” подсећа Ранко Глигић, из суседног Совјака, песник и бивши ученик. Времена су се променила, године прошле, школа је дотрајала и опустела.

Стана Бојић

Стана Бајић је ђаке испратила 2007. године и од тада су учионице у Милошевом Брду празне

у Поткозарју, отишла је на даље школовање, а првака није било. Те 2007. године, када је утихло школско звоно, Стана је започела пензионерски живот у школи без ђака, и у селу опустелих кућа и угашене ватре на огњиштима.

Ипак, одлучила је да овде остане, и са супругом Радомиром, бившим возачем, постане једини чувар сеоске школе на обронцима Козаре. Ту је дошла у избегличкој колони, на трактору, у лето 1995. године. Када је ратни пожар, у хрватској „Олуји” захватио њено родно село и целу Крајину, Стана је у тракторској приколици са „кровом” од најлона, од Грахова до Београда превезла двадесетак рођака, комшија и својих ученика. У главном граду није била дуго, тек пола године, а онда кренула назад, опет трактором, до Градишке, па до Милошевог Брда. За послом. Трактор

„Моји ученици, разишли су свуда по свету, као ракова деца, са бајкама најлепшим оружјем, како је писао Бранко Ћопић. Са њима је у неповрат, у чаролију животних беспућа отишао и део мене. Изненадни, неочекивани али све ређи сусрети са бившим ученицима, враћају ме у давно прохујало време”, утврђује учитељица Стана, сетну лекцију о својим ђацима.

Са последњег часа, пре скоро две деценије испратили су је Сања, Маја, Сузана, Мирко, Јелена, Драгана, Далибор, Жељко, Михајло, Сузана и Милица. Њихове уоквирене фотографије учитељица чува и показује. Из Ресановаца, преко Грахова и Београда, понела је и ђачке успомене своје деце, како каже, да је сећају на четрдесет година у школи, у учионици, међу ученицима.

Милан Пилиповић

Први пут пред ђацима 1967. године

На почетку радног века, када је 1. марта 1967. године први пут закорачила у учионицу у селу Пеуље код Грахова, дочекало је 120 радозналих и сремежљивих девојчица и дечака, жељних знања. „Имала сам тада 19 година, неизмерно много животне радости и жеље да знање стечено у Учитељској школи у Бихаћу пренесем мојим ђацима. Осим лекција из књига, трудила сам се да их научим животним лекцијама”, препричава учитељица Стана прве дане, месеце и године у учионици. После села Пеуља, прешла је у Бастасе код Дрвара, а потом Ресановце, где је затекао рат.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Region
Autori: Novica Đurić
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 459

Naslov: Vida Ivanović, prva žena na čelu SO Berane

Strana: 1,4

Вида Ивановић,
прва жена на челу
СО Беране

стр. 4

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Region
Autori: Novica Đurić
Teme: ostalo
Naslov: Vida Ivanović, prva žena na čelu SO Berane

Napomena:
Površina: 459

Strana: 1,4

Прва жена на челу СО Беране

Од нашег дописника

Подгорица – Она је мајка троје деце, супруга, Васојевка, Српкиња, однедавно прва жена у историји Берана која је села у столицу председнице парламента овог града на обалама реке Лим. Ова шармантна дама рођена је и одрасла у Приштини и за њу је Косово и Метохија драгуљ који носи у срцу. Реч је о Види Ивановић из Нове српске демократије, дипломираној правници. Радосна је што је породицу основала у Беранама, где су рођени родитељи, дедови и прадедови чувених Васојевића, на што је посебно поносна.

У разговору за „Политику" истиче да у Беранама има велики број жена које својим знањем, образовањем и активношћу дају велики допринос заједници, и да им треба пружити подршку.

„На појединцу је да се докаже својим радом и знањем. Ако у нечему предњачи нека дама, онда јој треба пружити прилику да то и реализује. Уместо тога, на друштвеним мрежама чести су коментари који вређају жене, и то је један од разлога зашто жене не желе да се баве политиком", оцењује Ивановићева.

Противи се да се политички рад жена дефинише кроз квоте на листама, да буду само број како би се испунила нека законска норма. Сматра да жене треба да буду биране на основу знања, рада и одговорности у свом послу. Грађанима је поручила да ће водити политику за развој привреде, за отварање нових радних места и да ће дати све од себе да створи повољне услове за пристојан живот младих из овог града, који не би морали да одлазе у свет „по кору хлеба". Не припада онима који у свему прошлом виде само оно што је било лоше, али не може да не каже како је „некадашња владајућа структура угасила беранску привреду погубним приватизацијама, које су затвориле многе фабрике и погоне у којима је радило више хиљада људи."

Иако је Беране познато као град који располаже бројним ресурсима за обнову привреде, како прича за „Политику", није лако покренути тај процес уколико у томе не помогне Влада Црне Горе кроз капиталне пројекте.

„Ангажоваћу се као председница скупштине да сва питања значајна за развој града буду разматрана у парламенту, као и с представницима извршне власти, јер нема успеха без блиске сарадње извршне и законодавне власти. Моја визија је првенствено стварање услова кроз развој привреде, а самим тим отварање нових радних места, да нашим младим људима омогућимо останак и достојан живот у овом прелепом граду", порука је Ивановићеве.

Обећава да неће само седети у кабинету и председавати седницама локалног парламента, већ ће сваки слободни тренутак користити да буде с грађанима бројних месних заједница како би им помогла да што пре и ефикасније реше проблеме који их годинама оптерећују.

Фото М. Пилиповић

Вида Ивановић

Вида Ивановић труди се да помогне развој града на обали Лима, али је за капиталне пројекте ипак неопходна подршка Владе Црне Горе

„Представници грађана могу учествовати у раду скупштине кроз институт слободне столице уз претходно испуњавање услова прописаних законом, статутом и пословником о раду скупштине", наводи наша саговорница.

Као прве пројекте Ивановићева најављује изградњу трговинског ланца „Лидл", с којим је закључен уговор, а у плану је изградња нове тржнице. Наглашава да неће жалити труд да унапреди систем образовања, здравства и социјалне заштите.

„Прва смо општина у Црној Гори која је из својих средстава обезбеђивала бесплатне уџбенике за све основце на територији општине Беране. Обезбеђена је једнократна помоћ за свако прворођено дете на територији општине, као и помоћ мајкама за троје и више деце", додаје.

Наша саговорница каже: „Разним донацијама помогли смо многим школама и вртићима да набаве опрему неопходну за рад. Општој болници, док није постала Клинички центар, донирали смо апарат за дијагностику."

Новица Ђурић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Politika
Autori: Aleksandar Apostolovski
Teme: ostalo
Naslov: Miša šiša, Brankica češlja

Napomena:
Površina: 894

Strana: 1,6

БАЛКАНСКИ ЕВЕРГРИН

Миша шиша, Бранкица чешља

Александар Апостоловски

Они који обожавају Александра Вучића очекивали су да ће глава Бранкице Станковић ипак клонути на његово раме. Или макар на њен део стола. Они који не могу да смисле Вучића не би јој опростили ни да га је јурила моторном тестером по студију. Како главна уредница ТВ Инсајдер то, наравно, није учинила, узаврела опозициона јавност сада тражи њену главу. Тешко је да би охладили своја чела и да је Вучића полила водом. Како се чак ни тога није сетила, можда ће морати да плива по дубокој води. Нарочито ако се у близини буде мувао инструктор пливања, у слободно време професор Филозофског факултета Јово Бакић.

Наравно да Бранкица није од оних који служе као стенографи Вучићеве политичке пропаганде, нити се тако понашала водећи интервју. Али сама најава да ће председник Србије сести преко пута ње, већ је била довољна да је ставе на оптуженичку клупу. Ко су тужиоци? Махом политички активисти на друштвеним мрежама или згубидани који су издали налог за њен прогон из такозваног јавног живота.

Подразумева се да су и провладини таблоиди надувавали атмосферу, најављујући интервју као Вучићеву одсудну битку, као да одлази на Шотрин „Бој на Косово". страна 6

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Politika
Autori: Aleksandar Apostolovski
Teme: ostalo
Naslov: Miša šiša, Brankica češlja

Napomena:
Površina: 894

Strana: 1,6

БАЛКАНСКИ ЕВЕРГРИН

Миша шиша, а Бранкица чешља

Са прве стране

За то се Вучић поприлично потрудио и лично, објављујући на свом инстаграм налогу завршне припреме пред улазак у студио. Шишао га је његов брица Миленко Миша Јанковић, дизајниран као шеф телохранитеља Реџепа Тајипа Ердогана, с упадљивим брковима, што се сазнало касније, огромним прегалаштвом истраживачких новинара. Ко се то мота с бритвом тако близу председниковог врата? Сазнало се да се фризер Миша такмичио у конкуренцији за нај-бркове Србије. Није познато да ли је победио. Али, добио је фантастичну рекламу, исто оно што је Вучић желео и добио када је изашао из студија, у којем га је скоро два и по сата „чешљала" Бранкица Станковић.

Све тајне телевизијских дебата Вучић је давно савладао. Вероватно је и уживао у кампањи уочи интервјуа. Како кенселовању Бранкице на мрежама и оптужбама да му се продала, чиме је и из нехата укњижио политички бод у гостима, тако и ложењу ватре у таблоидима, где је вероватно и сам приносио дрва, јер је свестан да се студентске блокаде и маршеви никако не заустављају

Драган Стојановић

Овде се треба вратити у Вучићеву рану младост, када је закупао на врата лидера радикала Војислава Шешеља. Воја је одмах послао млађаног Вучића на некакав телевизијски дуел, где се Вучић одлично показао. Па на још један. Та реторичка вештина га је попела веома близу Шешеља. Војвода је увек схватао значај телевизијских наступа, мада нимало не личи на Џона Кенедија. Није ли, уосталом, Кенеди постао председник Америке тако што је победио у ТВ дебати Ричарда Никсона, јер је стари ас Никсон потценио значај телевизије као новог медија, па је на дуел дошао мртав уморан, после неке теренске кампање. Кенеди се, међутим, читав викенд припремао и сунчао, бирајући савршено скројено одело које ће истаћи његово лепушкасто лице. Дакле, ни најмању ситницу није препустио случају. Они који су слушали радио пренос, у анкетама су гласали за Никсона. Они који су их гледали, мање су слушали. Никсон је дошао у изгужваном оделу. И заборавио је да се обрије. Кенедијев штаб је знао да је Никсон повредио ногу, па је инсистирао да дебата буде стојећа. И, шта се догодило? Никсон је изгледао несигурно и нервозно, нога га је болела и почео је да се зноји, па се његов наступ претворио у катастрофу.

Све тајне телевизијских дебата Вучић је давно савладао. Вероватно је и уживао у кампањи уочи интервјуа. Како кенселовању Бранкице на мрежама и оптужбама да му се продала, чиме је и из нехата укњижио политички бод у гостима, тако и ложењу ватре у таблоидима, где је вероватно и сам приносио дрва, јер је свестан да се студентске блокаде и маршеви уздуж Србије никако не заустављају. Тако је и сам стварао општи утисак да одлази на њему ненаклоњену територију, наоружан само папирима о расту БДП-а, километрима ауто-путева које је изградио, уз остале топониме и бројке које иначе зна напамет. Али гомила папира и докумената које увек ставља на сто, одаје утисак добро припремљеног госта који ништа не препушта случају. То је, иначе, стари штос у телевизијским интервјуима или дебатама. Онај преко пута никада не зна шта ће показати. Иако ти папири могу бити празни.

И, шта се догодило? Његова уобичајена представа, мешавина смирености и напетости била је испоручена, као и сваког пута кад се суочава с новинарима који не избегавају да му поставе тешка питања. Вучићев мајсторски баланс између наизглед пријатељског односа и става пуног борбене готовости, створио је утисак да потпуно овладава ситуацијом и да се поиграва са сваким питањем. Чак и са оним – ко је рушио у Савамали. Вучић је цинично одговорио да би то учинио он лично, али преко дана, возећи са нарочитим задовољством булдожер. Ма како се чинило да се у булдожеру возика на клизавом терену, у Вучићевим одговорима ништа није случајно. Свака реч, сваки тон, као тактика којој би се дивио и неки искуснији политички манипулатор, ако га уопште има, била је на свом месту. Бранкица на почетку није посустајала. Уместо да му се препусти, она је налазила тачне рупе у његовим одговорима и враћала га на оно што је покушао да избегне, али је, како је време одмицало, Вучић потпуно преузео шоу, трудећи се да обави две ствари због којих је дошао. Да увери своје присталице како суверено влада и на такозваној непријатељској територији, уз поруку политичким противницима да су га још једном потценили и прерано отписали.

Вучић се, једноставно, пред камерама понаша као да је у ложи Црвене звезде и по правилу тражи наступе уживо, јер је свестан да ретко ко може издржати такав притисак током читавог трајања интервјуа или дебате. Није чудно што он с једне стране често тражи да се интервју скрати, али тиме само жели да изиритира интервјуера како би дотични упао у замку и продужио га, јер Вучић зна да свака политичка игра, па макар и интервју, траје 90 минута, уз пожељне продужетке. Тако ломи противника и тера га да се преда. Попут Бранкице. Последњих пола сата као да је дигла руке од свега и препустила се судбини и карикатури Душана Петричића.

Он се, једноставно, пред камерама понаша као да је у ложи Црвене звезде и по правилу тражи наступе уживо, јер је свестан да ретко ко може издржати такав притисак током читавог трајања интервјуа или дебате

Зато је право питање због чега током своје дванаестогодишње владавине Александар Вучић није изашао ни на један телевизијски дуел са неким од политичких противника. Претпостављам, да би сачувао статус недодирљивости или такозваног ексклузивитета. Вероватно би му једини достојан противник био Ненад Чанак, који је у давна времена сломио и до тада неприкосновеног Шешеља, као лала на атомски погон. Нарочито када осети магију телевизијских камера.

Отуда парадоксална ситуација са ескалацијом студентских протеста. Клинци не гледају телевизију. То је један од разлога њиховог успеха. Због тога је Вучић све чешће на друштвеним мрежама. Као врхунски прагматичар и мајстор импресија, он зна да мора да поврати слику лидера који контролише политичке процесе у земљи. Тај аплауз је, заправо, најважнији. Зато је истовремено у Малом Црнићу или Дрмну у стварном свету, док осваја онај виртуелни. Макар морао да бира између кока-коле и кокте или јуначки трпи док га шиша брката брица. ¶

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Događaji dana
Autori: D. Pejović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 1337

Naslov: Za saobraćaj otvorena polovina Dunavskog koridora

Strana: 1,5

ПРЕДСЕДНИК СРБИЈЕ ЗАВРШИО ДВОДНЕВНУ ПОСЕТУ БРАНИЧЕВСКОМ ОКРУГУ

За саобраћај отворена половина Дунавског коридора

Председник Вучић са радницима кинеске компаније „Шандонг"

Фото Танјуг/В. Шпорчић

Најкасније у фебруару или марту следеће године за саобраћај ће бити отворен цео Дунавски коридор, поручио је јуче председник Србије Александар Вучић на свечаном отварању деонице од скретања са ауто-пута до Пожаревца и од Великог Градишта према Голупцу, укупне дужине 32 километра. Како је рекао, остало је да се изгради још 36 километара пута, а што ће, према обећању одговорних из кинеске компаније „Шандонг", којој су поверени радови, бити завршено до краја ове године. Вучић је истакао да ће отварање брзе саобраћајнице донети нове инвестиције и значајно унапредити туризам у Браничевском округу.

На најаву опозиције да ће упасти у Скупштину Новог Сада, Вучић је поручио да ће одговор на политику насиља бити трпељивост

„Пожаревац постаје једна од најбољих инвестиционих дестинација у Србији. Градиште, Голубац, Доњи Милановац, па све преко Текије до Кладова, цела мајданпечка општина и онај њен други део, Рудна Глава, постају неупоредиво боље туристичке дестинације", рекао је Вучић. Он је нагласио да га радује што је током обиласка Браничевског округа у сваком месту срео мноштво повратника из иностранства који доносе своје знање и капитал.

страна 5

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Događaji dana
Autori: D. Pejović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 1337

Naslov: Za saobraćaj otvorena polovina Dunavskog koridora

Strana: 1,5

ПРЕДСЕДНИК СРБИЈЕ ЗАВРШИО ДВОДНЕВНУ ПОСЕТУ БРАНИЧЕВСКОМ ОКРУГУ

Отворена половина Дунавског коридора

Са прве стране

Председник Србије је захвалио на раду и труду свима који учествују у градњи Дунавског коридора, а нарочито, како је рекао, „нашим кинеским пријатељима, без чије подршке многе од послова које у Србији завршавамо не бисмо могли ни да започнемо". Он је замолио амбасадора Ли Минга да пренесе најсрдачније и најискреније поздраве председнику Народне Републике Кине Си Ђинпингу. Вучић је истакао да Србија доживљава Кину као челичног пријатеља, а посебно председника Си Ђинпинга.

Читав посао биће завршен најкасније за годину дана, најавио је председник Вучић на отварању деонице од 32 километра код Пожаревца

„Захваљујући њему, ми данас имамо борски рудник који ради боље него икада, ми бисмо свакако банкротирали и прекинули производњу да није било кинеске компаније да нам по том питању помогне. Да не говорим о смедеревској железари, која нам држи не само Подунавски округ већ и мањи део Браничевског округа и у значајном делу српску индустрију", навео је Вучић на свечаности отварања деонице Дунавског коридора у близини Пожаревца, којој су присуствовали и министар за јавна улагања Дарко Глишић и директори „Путева Србије" и „Коридора Србије", Зоран Дробњак и Александар Антић.

Пре отварања пута, председник Вучић је наставио у петак започет обилазак Браничевског округа, у оквиру кога је јуче посетио манастир Заова код Малог Црнића, где га је дочекао свештеник Марко Пекић са породицом. Испред манастира га је сачекала и група грађана са којима се задржао у разговору. Питања су се углавном тицала изградње и обнове локалних путева и добијања субвенција за пољопривреду. Вучић је најавио да ће у најскоријем року у Малом Црнићу бити изграђен вртић, а да ће се размотрити могућност улагања у водовод, канализацију и осталу инфраструктуру. Потом је с министарком привреде Адријаном Месаровић посетио и тамошњу фабрику „Поликарт", која за потребе картонске индустрије производи полиуретанске облоге за ротационе штанц-машине. Фабрика упошљава око 60 радника, а основала ју је 2016. породица Николић, која се вратила у Србију из Италије. Своје производе извозе у више од 50 земаља, а у Мексику и Аустралији имају дистрибутивне центре.

„Мале фабрике су велико благо за Србију, држава може да помогне проширење производних погона са 30 до 50 одсто бесповратних средстава", поручио је Вучић, истакавши да су становници источне Србије деценијама одлазили у иностранство, али да се сада попут породице Николић враћају у домовину и траже начине да покрећу своје послове, у шта се уверио током дводневне посете Браничевском округу.

У селу Дрмно код Костолца председник Вучић јуче је с министром пољопривреде Александром Мартиновићем и министарком привреде Адријаном Месаровић обишао Кућу меда „Милошевић". Госте је дочекао власник Дејан Милошевић, чија се породица од 1947. бави пчеларством. Имају 800 кошница и производе све врсте меда и остале пчелиње производе, укључујући и шампањац од меда, који праве једини у Србији.

Фото Танјуг / В. Шпорчић

Лична карта брзе саобраћајнице

Део нове брзе саобраћајнице, од ауто-пута до Пожаревца и од Великог Градишта до Голупца, обухвата 21 километар од моста преко реке Језава до краја обилазнице око Пожаревца, као и 10,85 километара од почетка обилазнице око Великог Градишта до места Поникве. Укупна дужина брзе саобраћајнице је 67,94 километра. На њој су већ завршена 22 од 62 планирана објекта, као и три од шест петљи. Планирано је да на путу буде 16 кружних раскрсница, од којих је девет завршено. Изградњом Дунавског коридора, повезују се Пожаревац, Велико Градиште и Голубац са Београдом, чиме ће се скратити време путовања од Београда до Голупца на сат и 20 минута. Брза саобраћајница је пројектована за рачунску брзину од 100 километара на сат. Њена градња је почела у новембру 2021. године. Вредност радова је 337 милиона евра, извођење је поверено кинеској Шандонг хајспид групи, а подизвођачи су фирме из Србије.

Фото „Инстаграм" / будућностсрбијеав

Ли Минг: Доказ неуморног развоја српске привреде

Амбасадор Кине у Србији Ли Минг рекао је да отварање важне међуградске брзе саобраћајнице представља доказ неуморног развоја српске привреде и снажног партнерства Србије и Кине. „Са задовољством примећујемо да је под вођством председника Вучића привредни раст Србије међу највећим у Европи, а резултати развоја доносе бенефите грађанима ове земље", навео је Ли Минг и истакао да су јавне службе значајно унапређене а то се, како додаје, не може раздвојити од политике Владе Србије, која развој поставља као приоритет и ставља народ у центар свог деловања.

Одговор на насиље биће трпељивост

Коментаришући најаву опозиције да ће упасти у Скупштину Новог Сада која је заказана за сутра, председник Србије је поручио да ће одговор на политику насиља бити трпељивост и стрпљење.

„Морамо да молимо људе да схвате да насиље није решење. Ако молбе не уроде плодом, надлежни органи ће умети да одговоре у складу са законом", рекао је Вучић.

На питање новинара да прокоментарише то што је Мариника Тепић најавила да ће сутра изнети нове доказе о повезаности њега и Ане Брнабић с корупцијом, Вучић је одговорио: „Рекао сам већ да не трче пред руду са тим, ускоро ће видети ко ће бити и на који начин повезан са бројним коруптивним радњама."

Домаћини су истакли да су Кинези који раде у костолачкој термоелектрани велики купци њихових производа на шта је Вучић министарки привреде Адријани Месаровић сугерисао да би требало да се ради на томе да се мед из Србије пласира на кинеско тржиште. Нагласио је да борба против фалсификовања меда коју је недавно најавио већ даје резултате, јер је повећана цена меда у откупу.

Месаровићева је навела да је царинска стопа на увоз нашег меда у Кину сада 12 одсто, да ће 2026. бити 10,5 одсто и да ће се надаље смањивати, тако да ће за 10 година мед бити извожен без царина.

Д. Пејовић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Društvo
Autori: Katarina Đorđević
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 948

Naslov: „Dizni" stavlja na led tzv. vouk kulturu i vraća stare crtaće

Strana: 1,8

„Дизни" ставља на лед тзв. воук културу и враћа старе цртаће

стр. 8

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Društvo
Autori: Katarina Đorđević
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 948

Naslov: „Dizni" stavlja na led tzv. vouk kulturu i vraća stare crtaće

Strana: 1,8

„Дизни" ставља на лед тзв. воук културу и враћа старе цртаће

Ова компанија очигледно ослушкује сигнале који стижу из Беле куће, па је одлучила да цртане филмове убудуће приказује уз упозорење да су „у оригиналном облику, те могу садржати стереотипе или негативне приказе"

Као и многе друге велике компаније, тако и „Дизни" повлачи кораке у својој политици разноликости, једнакости и инклузије (DEI) како би се више фокусирао на пословне резултате и прилагодио новим политичким околностима у САД, насталим након повратка Доналда Трампа на власт. Како преноси француски лист „Фигаро", једна од кључних промена односи се на ублажавање упозорења која су се појављивала пре емитовања неких класичних цртаних филмова на платформи „Дизни плус", укључујући „Петра Пана", „Мачака из високог друштва" и „Дамба". Подсећања ради, пре две године са платформе „Дизни плус", намењеној деци млађој од седам година, одлетео је Петар Пан, вечити дечак који може да лети уз помоћ вилинске прашине и срећних мисли, због „ширења расистичких садржаја и неприхватљивих стереотипа", како су својевремено објаснили челници ове компаније. Заједно са њим, забрањени су цртани филмови „Маза и Луња", са аргументацијом да подстичу расне предрасуде, као и „Дамбо" због промоције суровог односа према дивљим животињама. Са репертоара су скинуте и „Мачке из високог друштва" јер афирмишу расне разлике, као и „Краљ о џунгли" јер представља расистичку карикатуру Афроамериканаца. Уместо њих, Дизни је пре три године први пут увео ЛГБТ лик – реч је о бисексуалној девојчици која се појављује у серији „Совина кућа" и која је доминиканско-америчког порекла.

Међутим, стиче се утисак да нова америчка администрација ставља на лед тзв. воук културу. Како је известио портал „Аксиос", компанија „Дизни" одлучила је да цртане филмове убудуће приказује уз упозорење да су „у оригиналном облику, те могу садржати стереотипе или негативне приказе". Кључна промена је у томе што се ово обавештење више неће аутоматски приказивати пре филма, већ ће бити премештено у његов опис. Поред ове одлуке, „Дизни" је укинуо и програм „Римејкин тумороу", дигиталну платформу осмишљену за истицање гласова мањинских заједница. Промене у стратегији долазе након изјаве извршног директора Боба Игера из децембра 2023. године, у којој је нагласио да компанија мора да се врати основним вредностима и избегне укључивање у политичке и културне сукобе. Како је истакао Игер, примарни задатак јесте забава публике, а не слање политичких порука. Да ли то значи да су челници ове фабрике маште схватили да је политичка коректност постала контрапродуктивна и почела да једе своју децу?

Како су цртани филмови постали део „воук" покрета и да ли деца уопште обраћају пажњу на боју коже, припадност националној мањини и сексуалну оријентацију својих јунака?

„Активни заступници сваке идеологије сматрају битним васпитавање и формирање мишљења код деце, тако да 'воук' ту није донео ништа ново. Деци

Фото EPA-EFE/Franck Robichon

Да ли је одзвонило политичкој коректности: Дизниленд у Токију, недавна прослава 40. рођендана

те ствари постану важне уколико им се укаже на то да јесу важне, али се поставља питање колико то дугорочно има ефекта. Ја сам рођен 1970. године, а моја генерација је још била генерација Титових пионира, ишли смо путевима партизана, и ево докле смо дошли. Наметање идеолошких матрица најважније је идеолозима и владајућим структурама. У свету где су корпорације међу најутицајнијим ентитетима, јасно је зашто је 'Дизни' значајан, због своје репутације и могућности да производе пласира широм света", истиче Никола Попевић, уредник филмског програма Радио-телевизије Србије.

А на питање да ли је долазак нове администрације у Белу кућу означио и промену оријентације ове компаније и да ли је РТС добио нова упутства за емитовање „Дизнијевих" филмова, наш саговорник каже:

„Усудићу се да тврдим да нова америчка администрација не би сада ни била ту где јесте да још пре избора нису најавили шта тачно намеравају. Гласачи су рекли своје и 'воук' је, очигледно, први на удару, мада је за сагледавање стварне ситуације још рано. Ово су популистички потези, а због укидања ДЕИ пројеката најављени су судски поступци, па ћемо видети да ли ће све ићи тако лако. РТС сарађује са 'Дизнијем' и од њих није било никаквих упутстава значајних за ову тему."

Да ли има смисла прекрајање цртаних филмова, ако знамо да свако уметничко дело, било да је у питању роман или филм, настаје у одређеном културно-историјском контексту?

„Не, штавише ја то сматрам скрнављењем, а у најекстремнијем облику имали бисмо орвеловску ситуацију где би некакво министарство истине непрестано прекрајало прошлост, не би ли се уклопило у владајући наратив. Често се и у критици, нарочито књижевној, јавља грешка да се дела настала пре много времена тумаче по модерним идеолошким матрицама. Неописива грешка јер те матрице тада нису постојале, светоназори аутора били су сасвим другачији, самим тим, и инспирације и намере. Мени су бесмислена и упозорења о томе јер суштински иза њих постоји претпоставка да је гледалац необразован или глуп и да не зна шта је изабрао да гледа", закључује Попевић.

Социолог Немања Матковић сматра да су „Дизнијеви" челници одлучили да пажљивије ослушкују сигнале из Беле куће, нарочито након објаве Илона Маска, извршног директора платформе „Икс", који је у новембру изазвао буру контроверзи, блокирајући садржај са „Дизни прајд" кампањом.

„Маск је том приликом своју одлуку образложио тврдњом да 'воук није за децу', односно да поруке повезане са 'воук' покретом нису прикладне за малишане и истакао да дигиталне платформе имају одговорност да заштите своје најмлађе кориснике. Међутим, треба рећи да се тзв. воук култура већ дуже време налази на мети критика, јер је у великој мери постала контрапродуктивна због претеривања и прекрајања историјских чињеница. Због тога је одлука коју је пре неколико година донела америчка стриминг платформа 'ХБО макс', да из своје понуде привремено избаци филмски класик 'Прохујало са вихором' због расистичког описа црначких ликова, изазвала веома подељене реакције јавности. Сличну судбину имала је и забрана неких од најпопуларнијих 'Дизнијевих' цртаћа, са објашњењем да подстичу расне и културне предрасуде", подсећа наш саговорник.

Катарина Ђорђевић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Igor Damjanović
Teme: ostalo
Naslov: NAJVEĆA EVROPSKA TRAGEDIJA OD 1945.

Napomena:
Površina: 1833

Strana: 1,9

ТЕМА НЕДЕЉЕ: ТРИ ГОДИНЕ РАТА У УКРАЈИНИ

НАЈВЕЋА ЕВРОПСКА ТРАГЕДИЈА ОД 1945.

Уништене зграде у области Запорожја

Фото EPA-EFE/Oleg Movchaniuk

Сйецијално за „Полиūику”
Иīор Дамјановиħ

Москва – Осам деценија Европа није видела страдања и разарања каква је донео рат Русије и Украјине. Током претходне три године са лица земље су нестајала читава села и градови попут Бахмута, Торецка, Соледара, Авдејевке, Красногоровке, Волчанска... Порушено ће се можда некада и обновити, али преко милион погинулих и тешких инвалида васкрснути неће, нити се исцелити. Све је почело у зору 24. фебруара 2022. Русија је на Украјину ударила са мора, копна и из ваздуха.

Не чекајући да као Американци и НАТО дуготрајним бомбардовањем и ракетирањем разнесу инфраструктуру и сломе морал противника, Руси су одмах кренули и копнено, из пет праваца: Доњецка, Луганска, са Крима и према Харкову и Кијеву. Само један правац, онај који је кренуо од Луганска, био је апсолутно успешан. **стране 9, 10 и 11**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Igor Damjanović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 1833

Naslov: NAJVEĆA EVROPSKA TRAGEDIJA OD 1945.

Strana: 1,9

Фото EPA-EFE/Maria Senovilla

Донбас, фебруар 2025.

Мариупољ на почетку ратних дејстава

Фото EPA-EFE/Sergei Ilnitsky

НАЈВЕЋА ЕВРОПСКА ТРАГЕДИЈА ОД КРАЈА ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Са прве стране

Из данашње перспективе разлози за успех на овом потезу су двојаки. Прво, Луганска област, са изузетком Северодоњецког градског округа, представља углавном пољопривредно подручје где није било градова–тврђава као у суседној Доњецкој. Лако су освојени Старобељск, Новоајдар и Станица Луганскаја. Други разлог за апсолутни успех на Луганском правцу је зато што тамо 16. марта стиже из Африке најбоља руска формација – легендарна група „Вагнер", у моменту како је касније рекао њен оснивач Јевгениј Пригожин – „постало је јасно да СВО не иде по плану". Вагнеровци су већ 9. маја заузели утврђени град Попасну и продрли дубље у Северодоњецки градски округ. Тамо ће заједно са чеченском специјалном јединицом Ахмат и локалном милицијом до почетка јула заузели Северодоњецк и Лисичанск, односно очистити комплетну територију ЛНР од украјинске војске. Пригожину и Вагнеру вратићемо се касније.

Релативне успехе Руси су имали још и на правцу са Крима. За прве две недеље успели су да заузму комплетну Херсонску област и преко 70 одсто Запорошке области, укључујући Мелитопољ и нуклеарну електрану у Енергодару. Западно из Херсонске, на Дњепропетеровску област нису се усудили упоште да крећу, а источно су покушали да продру у Николаевску област и тако створе велики мостобран за наступање на Одесу. Руси су ипак почетком марта заустављени на прилазима регионалној престоници Николаеву и након пораза у бој за градски аеродром били су приморани на повлачење. Може се рећи да је заустављање Руса пред Николаевим прва важна украјинска победа у рату. Упркос овом неуспеху, на Кримском правцу остварен је најважнији стратешки успех у рату, копнено спајање Крима преко Херсонске, Запорошке и Доњецке области са међународно признатом територијом Русије.

Групација која је кренула из Доњецка имала је најтежи задатак, јер су се пред њом налазили густо насељени, индустријски и рударски градови од којих су Украјинци седам година градили утврђења и линије одбране. Први организован отпор пружили су им у Волновахи, градићу на пола пута од Доњецка до Мариупоља. Отпор је након десетак дана жестоких борби сломљен и бој се преноси на Мариуполь, на кога је већ кренула руска војска из Новоазовска. Преко месец дана вођене су уличне борбе у Мариупољу, а екстремистички пук Азов и остаци 36. бригаде морске пешадије све до јуна били су опкољени у катакомбама железаре „Азовсталь". Мариуполь је претрпео колосално разарање градске инфраструктуре, а број цивила који су погинули током борби вероватно никада неће бити утврђен.

Са изузетком битке за Бахмут, на територији ДНР руска војска годину и по дана није успела да на ниједној тачки помери чврсте линије одбране украјинске војске. Ситуација почиње да се мења пре равно годину дана када пада Авдејевка, најјаче украјинско упориште, градић на десетак километара од Доњецка. За Авдејевком пала је Красногоровка, а током јесење кампање Руси заузимају Угљедар и Украјинск крајем септембра, Селидово у октобру, Курахово последњег дана 2024. и Торецк пре 15 дана. У овом моменту притискају озбиљно Покровск и Мирноград, али су и даље далеко од Константиновке, Славјанска и Краматорска, градова где је пушкарање пре 11 година почело.

На Кијев се кренуло из Белорусије и то је био слободно можемо рећи правац главног удара. Руси су на путу до украјинске престонице опколили Суми и Чернигов, ставили под контролу затворену нуклеарну електрану у Чернобилу и за само пар дана заузели неколико градова надомак престонице. Хеликоптерски десант на аеродром „Гостомељ" вероватно ће ући у војне уџбенике као до тада невиђен подвиг специјалаца ВДВ-а. Ипак, историја ће га запамтити као узалудну жртву, јер ће након месец дана руски војни врх донети одлуку да се војска из Кијева, Сумија и Чернигова повуче.

Групација која је дошла до Кијева имала је два велика проблема. Прво, начин њиховог напредовања без обезбеђивања бокова био је нешто што историја није видела још од хунских похода. Очекивања да масовна употреба борбених хеликоптера то могу да компензују показала се као неутемељена. Други проблем био је хроничан недостатак људства. У марту 2022, руски политички врх још није био начисто како да се постави у сукобу који није ишао по плану. Контингент од око 150.000 војника са којим се кренуло у СВО дефинитивно није био довољан да победи земљу од 40 милиона становника, са војском одлучном да се брани до последњег.

Уместо мобилизације одлучили су да војску из Кијева повуку и концентришу се на операције на Донбасу. Формулација СВО „за демилитаризацију и денацификацију Украјине", преко ноћи је у државним медијима промењена у „заштиту народа Донбаса". Кад подвучемо црту, руске операције ка Кијеву биле су са војничке тачке гледишта успешне, ангажоване снаге остариле су подвиг достојан поштовања, међутим неодлучност политичара и смушеност војног врха њихову жртву је учинило узалудном.

Са војне тачке гледишта потпун фијаско доживела је само групација која је кренула на Харков. Упућени у прилике у првом реду за дебакл криве двојицу команданата генерал-пуковника Александра Чајка, у то време команданта Источног војног округа, генерал-потпуковника Сергеја Чајка, команданта 1. гардијске тенковске армије. Грешкама вишег командовања треба додати и потпуно промашене обавештајне информације руских служби о ситуацији у Харкову. На трећи дан рата, 27. фебруара, специјални одред руског ГРУ пробио се у центар Харкова, где су према обавештајним подацима требали да их сачекају наоружани грађани, са којима су требали да заузму неколико стратешких објеката и на њима истакну руску заставу.

Снимак руских специјалаца у центру Харкова тада је обишао свет, ипак овај одред није сачекао нико и уместо да крену на здање СБУ, нашли су се опкољени у згради 134. школе. Одбили су да се предају и већина их се у окружењу борила до смрти. Генерал Чајко се на дужности команданта целог руског контингента у Сирији налазио од септембра до децембра 2022, док се генерал Кисељ на тој дужности званично налази од маја прошле године. Колико су били успешни у испуњењу овог задатка видели смо у децембру прошле године. Након што је постало јасно да групација која је кренула на Харков не може да оствари главни циљ, у марту је извршена успешна операција у којој су ипак заузели Изјум.

Мариуполь, децембра 2022.

Фото EPA-EFE/Sergei Ilnitsky

Руси су од краја марта контролисали више од трећине територије Харковске области. Уместо да појачају гарнизоне и учврсте линије одбране пет месеци није урађено ништа, па ће ова велика територија почетком септембра бити изгубљена за само два дана. „У септембру смо спасили армију која је срамно бежала из Изјума и Красног Лимана, задржали смо линију фронта дугу од 130 км и издржали притисак противника. А онда смо 8. октобра 2022, да би армији омогућили предах, привукли главнину снага противника на себе, жртвујући своје животе, почели операцију 'Бахмутска клаиица' и тамо смо показали успех и добар резултат", казао је неколико месеци пред погибију Јевгениј Пригожин.

Након катастрофе у Харкову, политички врх у Кремљу напокон схвата озбиљност ситуације, доноси одлуку о делимичној мобилизацији и за команданта СВО именује генерала Сергеја Суровикина. У свом првом обраћању јавности по ступању на дужност Суровикин изговара следећу реченицу: „Морамо бити спремни и на оне најболније одлуке." Шта је то требало да значи видели смо већ након десетак дана, када доноси одлуку да се руска војска повуче из делова Николајевске и комплетне десне обале Херсонске области, укључујући и регионалну престоницу. Без обзира што су многи ову одлуку тек именованог команданта прихватили са неверицом и негодовањем дугорочно се показала као оправдана.

Док је генерал Суровикин консолидовао војску и градио линије одбране група „Вагнер" је у бици за Бахмут уништавала најбоље украјинске јединице. Главни командант генерал Валериј Залужни сматрао је да још крајем 2022. треба оставити Бахмут и припремати се за летњу противофанзиву на Запорожју. Међутим, то се није уклапало у наратив политичког врха у Кијеву да се руска војска распада и да је победа на дохват руке.

Ако је Бахмут био Стаљинградска, онда је офанзива на Запорожје била Курска битка за Оружане снаге Украјине. Њихов са војне тачке гледишта потпуно предвидиви масовни напад, без подршке из ваздуха, показао се као самоубилачки чин. „Само би лудак ударио на наше линије", казао ми је у неколико дана пред почетак офанзиве Јевгениј Балицкиј, губернатор Запорошке области, кога је именовала Москва. Колико је био у праву дело се већ након неколико недеља, када је по запорошким пољима масовно горела скупа НАТО оклопна техника. У запорошку авантуру Оружане снаге Украјине поред председника Зеленског и окружења гурнули су њихови НАТО покровитељи.

Данас је тешко утврдити које су обавештајне процене биле већи промашај и штета за војску која их је примила – оне руске да у Харкову чекају наоружани одреди пророуских побуњеника, односно процене украјинских и НАТО служби да ће се руски војници разбежати чим виде „леопарде" и „абрамсе". Дефинитивним поразом у Запорожју крајем лета 2023. коначна судбина Оружаних снага Украјине је запечаћена. Остало је само питање да се процени колику ће цену Кијев морати на крају да плати. Што рат буде дуже трајао и цена ће бити виша. Очајнички покушај упада у Курску област почетком прошлог августа, без обзира на нове недопустиве пропусте руског војног врха, само ће повећати цех.

Сутра рат Русије и Украјине улази у своју четврту, на срећу по свој прилици последњу годину. Двојица најзаслужнијих за то што је Русија преокренула и преломила рат одавно су далеко од фронта. Генерал Сергеј Суровикин у фебруару 2023. смењен је са дужности команданта СВО и у јулу отпуштен из активне службе. Јевгениј Пригожин је у августу исте године трагично страдао у уделу авиона. Наредних деценија осећаће се последице рата, мржња два некада братска народа пренеће се на наредне генерације.

Историчари, политичари и социолози, свако из свог угла и идеолошких светоназора, објашњаваће да ли је ово морало да се деси и ко је одговоран за ову највећу европску трагедију од краја Другог светског рата. ¶

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Aleksandar Miletić
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 809

Naslov: Evroliga odškrinula vrata ruskim klubovima

Strana: 10

Евролига одшкринула врата руским клубовима

Спортски ауторитети ослушкују глас политике, а неке спортске организације већ су отвориле врата руском спорту који је под санкцијама од пролећа 2022.

Александар Милетић

У светлу нових политичких догађаја и наговештаја да би рат између Русије и Украјине ускоро могао да буде окончан, неке спортске организације су наговестиле да би ускоро могле да укину санкције руском спорту.

Једна је то већ и у чинила пре недељу дана. У питању је једна од водећих светских организација за промоцију борилачких спортова „Глори", која је саопштила да не постоје више ограничења за руске и белоруске борце. Ова организација је, следећи препоруке Међународног олимпијског комитета (МОК), пре непуне три године увела санкције спортистима ове две земље.

Још једна врло важна вест за руски спорт стигла је протеклих дана из Евролиге, од њеног извршног директора Горана Шашића, који је у изјави за ТАСС рекао да очекује да ће се руски клубови ускоро вратити у ово најбоље европско клупско такмичење у кошарци…

– Када су суспендовани руски клубови, кад су ме питали колико ће то да траје, одговорио сам да ће бити исти случај као и са Југославијом. У последњих 48 сати видели смо велике промене у геополитици. Уколико сте приметили, Евролига је најавила проширење на 20 клубова. Сад ја вас питам зашто се потеже то питање. Сада има 18 клубова, таман за два да се врате из Русије. Мислим да ће се руски тимови ускоро вратити – казао је Шашић, а ко може боље од Срба да осети сву муку кроз који је руски спорт прошао протекле три године.

Један од два руска клуба која ће се вратити у Евролигу сигурно ће бити московски ЦСКА, који има А лиценцу. Руска кошарка, која је и кошаркашки и финансијски много дала овој лиги, има много разлога да буде огорчена на њу.

Од почетка сукоба у Украјини, многи политички и спортски ауторитети водили су хајку против руског спорта, па чак и они који су се позивали на олимпијска начела. Чинили су то и некадашњи олимпијци. А подсетимо да према Олимпијској повељи политика не би требало да се меша у спорту, а да је бављење спортом људско право, где сваки појединац мора да има могућност да се бави спортом, без дискриминације било које врсте, док спортске организације треба да примењују политичку неутралност.

Неки су отишли толико далеко да су спорт називали Путиновом „платформом за промоцију смрти". Под таквим притиском поклекао је и МОК, па је тако на Олимпијским играма у Паризу дозвољавамо да учествују појединачно као неутрални спортисти, али не могу да учествују на паради са делегацијама – изјавио је у сусрет Играма у Паризу председник МОК-а Томас Бах, вероватно и сам свестан – као некадашњи олимпијац – да то што прича није сасвим у складу са олимпијским начелима.

На Играма у Паризу 2024, такмичило се свега 15 руских спортиста, у тенису (седам), кајаку (три), бициклизму (три), пливању (један) и трамполини (један), док је олимпијски тим Русије у Токију 2021. имао 335 члана. Неки руски медији су почетком прошлог лета пренели да је 21 спортиста из њихове земље, углавном у рвању и џуду, одбио да се такмичи у Паризу, упркос томе што су добили дозволу МОК-а. Национални савези у та два спорта образложили су то тиме што је МОК забранио учешће неким од њихових најбољих спортиста.

Очигледно је да је МОК, под притиском политике, повлачио многе потезе који нису у складу с његовим темељним документом, Олимпијском повељом, која каже да су „спортске организације у оквиру олимпијског покрета дужне да примењују политичку неутралност", и што је можда најзначајније када се узме у обзир ситуација у којој су налазе руски и белоруски спортисти – „Олимпијске игре су такмичења између спортиста у појединачним или тимским дисциплинама, а не између земаља." Дакле, казнити земљу је једно, а спортисту нешто сасвим друго.

Српски спортисти најбоље знају колико је безумна и превисока цена санкција према спорту и колико су неке године (оне најбоље) ненадокнадиве. Плејада врхунских руских спортиста, од којих су десетине најбоље на свету у својим спортовима, пропустила је читав олимпијски циклус. Угашени су многи спортски снови оних који нису имали никакве везе с ратом, нити су на било који начин потпиривали мржњу према зараћеној страни.

Фото EPA-EFE/Yuri Kochetkov

Подршка за руске спортисте у Москви прошлог августа

Фото EPA-EFE/Maxim Shipenkov

На Играма у Паризу 2024, такмичило се свега 15 руских спортиста, у тенису (седам), кајаку (три), бициклизму (три), пливању (један) и трамбулини (један), док је олимпијски тим Русије у Токију 2021. имао 335 чланова

Перишић: Није исто као с Југославијом, њих је зауставио МОК, а нас Савет безбедности

У недавном разговору за „Политику", некадашњи генерални секретар Југословенског олимпијског комитета (ЈОК) Ђорђе Перишић објасниo је каква је разлика између олимпијских игара на којима су под санкцијама били наши спортисти (Барселона 1992) и оних када су испаштали Руси и Белоруси (Париз 2024):
– Постоји једна суштинска разлика између онога што је доживео наш спорт и овога што се данас догађа Русима и Белорусима. Њих је зауставио МОК, а нас Савет безбедности Уједињених нација. Ово што се догађа Русима и Белорусима вратило ме је у време када смо ми са нашим тимом учествовали у Барселони и свему што је томе претходило… Одлуку о нашем изопштавању донео је Савет безбедности, изгласавањем Резолуције 757, 30. маја 1992, два и по месеца пре почетка Игара. Та резолуција нама ништа није бранила, али је обавезивала све чланице Уједињених нација и остале спортске федерације да спортистима Југославије онемогуће такмичење док санкције УН важе. Та резолуција могла је да буде спречена да су Русија и Кина ставиле вето, али нису. Оне се нису изјашњавале против резолуције и тако је нашем спорту стављена омча око врата.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Tanja Vujić
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 1111

Naslov: PRIVREDA EU NA KOLENIMA

Strana: 10,11

Фото EPA/ Sergei Supinsky

Гасовод у близини руско-украјинске границе

ПРИВРЕДА ЕУ

Економска цена највећег сукоба у Европи од 1945. тек ће стићи због, засад, незаустављивих политичких планова Брисела и Кијева

Тања Вујић

Уврху политичко-привредне пирамиде Европе, неизвесно је шта о пословној стратегији оне друге данас мисле две Немице: Урсула фон дер Лајен, председница Европске комисије (ЕК), и Гита Конеман, председница Комитета за мала и средња предузећа Хришћанско-демократске уније (CDU), фаворита на данашњим изборима у најјачој економији ЕУ.

Одлучна да подржи Украјину „докле и колико год треба", Фон дер Лајенова је ове среде повела ЕУ у 16. рунду санкција против Русије, чији је кључни енергонишан усмерен против даљег извоза сибирског течног гаса (ЛНГ).

„Руска енергија деценијама је деловала јефтино, али нас је изложила уцењивању", поручила је Фон дер Лајенова прошлог месеца током Светског економског форума у Давосу. Ових дана Брисел колају планови да балтичке чланице ЕУ уз помоћ са стране крену са пленидбом „танкера-крнтија" којима Русија наставља да извози ЛНГ. И то упркос чињеници да је појединим енергетски сиромашним Европљанима, Русија и данас, други највећи снабдевач ЛНГ-а после САД.

Конеманова ових дана у предизборној кампањи упозорава да је мала привреда у Немачкој, својевремено у траци за претицање, данас скрајнута у ону заустављу. Први фактор претеће деиндустријализације Немачке, према Конемановој, јесу „огромне цене енергије".

Од када датира убрзани крах немачке привреде због раста цена енергената? „Вртоглави узлет вредности акција 'Рејнментала', призвођача борбених 'леопард' тенкова, не може да надокнади штетни ефекат санкција против Русије које су довеле до колапса средњих предузећа, поготово у источној Немачкој", оцењује Леандрос Фишер, доцент на Катедри међународних односа Аборг универзитета у Данској.

Иначе, цене струје у Немачкој данас више су него било где другде у Европи (416 евра по мегават-сату), док су у Мађарској (и даље ослоњеној на руски гас) најниже (110.90 евра за мегават-сат), наводи јануарског истраживања „Финансвалпа", шведске компаније за упоређивање цена. Из тог угла можда

Цене струје у Немачкој данас више су него било где другде у Европи (416 евра по мегават-сату), док су у Мађарској (и даље ослоњеној на руски гас) најниже (110.90 евра за мегават-сат), наводи јануарског истраживања „Финансвалпа", шведске компаније за упоређивање цена

не треба да чуди оцена Кристијана Кезера, шефа пореске службе „Сименса", да данас „нема ничег што говори у прилог инвестирању у Немачкој".

Ако је тако, шта може бити позадина најаве Аналене Бербок, одлазеће шефице немачке дипломатије, да ЕУ зарад своје безбедности спрема нови акциони план тежак око 700 милијарди евра, подупрет новим задуживањем „двадесетседморице"?

Питање није реторичко, зато што мноштво бројки указује да је у 36 месеци од избијања руско-украјинског сукоба мозаик политичких, економских и финансијских фактора спустио европску привреду на колена.

Тако је ЕК крајем 2021. прогнозирала да би ЕУ следеће године могла достићи привредни раст од четири одсто. Колико данас, превасходно због

Фото EPA-EFE/ Sergey Dolzhenko

Грађани Украјине чекају голуба мира

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Tanja Vujić
Teme: ostalo
Naslov: PRIVREDA EU NA KOLENIMA

Napomena:
Površina: 1111

Strana: 10,11

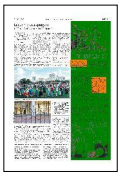

Фото EPA-EFE/Vega Alonso

НА КОЛЕНИМА

„лишавања јефтиних енергената из Русије", како је то прошлог септембра описао Марио Драги, некадашњи председник Европске централне банке (ЕЦБ) и премијер Италије, економија еврозоне упорно стагнира, привреда две најјаче земље, Немачке и Француске, налазе се у минус територији, док Италија стагнира, а Шпанија бележи раст од 0,8 одсто. У међувремену, јавни дуг Француске достигао је лане 112 одсто БДП-а, чинећи једну четвртину укупног јавног дуга ЕУ. Прошле јесени Брисел је израчунао да би општи јавни дуг ЕУ могао да порасте са 112,7 одсто БДП-а крајем 2024. на 121,6 одсто крајем 2029.

У међувремену, одлучна подршка Зеленском „до краја" доводи у питање спремност Брисела да се суочи са животном безнадицом десетина милиона Европљана, насталом током ЕУ ангажмана у случају руско-украјинског сукоба.

Колико 2021. мање од седам одсто житеља ЕУ, према званичној статистици, није могло зими да адекватно угреје своје станове, угрожавајући при том и своје здравље. Тај проценат „промрзлих" Европљана нарастао је 2023. на 10,6 одсто, док се ове године очекује да ће се попети на око 16 одсто становништва ЕУ. Истовремено, све је више сиротиње у ЕУ у задње три године, док и број незапослених однедавно поново расте (6,3 одсто). Колико 2022. готово 100 милиона Европљана (прецизније 95,3 милиона, односно 22 одсто популације) било је на ивици сиромаштва, пратеће социјалне искључености и акутног, дуготрајног немања запослења.

Лебдећи негде далеко изнад скоро сто милиона све сиромашнијих и незагрејаних Европљана, Брисел, одлазећа власт у Немачкој, политички крхки шеф Јелисејске палате, ратоборна балтичка секција ЕУ заричу се да ће наставити „соло продоре санкцијама против Русије"

Европа је иначе ове зиме, из палете разлога, енергетски све испошћенија. Један је и чињеница да је ЕУ сада у отвореној трци за ЛНГ-ом са имућним азијским муштеријама. Тако се сада догађа да су гасне резерве ЕУ пале на 48,48 одсто капацитета (у Француској износе 29,85 одсто). Истовремено, гасне резерве Украјине износе ових дана 9,33 одсто. У преводу, Европи, као и Украјини, тек предстоји битка да се енергетски премости ова зима, а затим хитро попуне резервоари за следећу зиму. Тај пазар требало би да претходи недавно најављеном расту трошења ради јачања домаће безбедности и одбране од претпостављеног „спољног" непријатеља.

Лебдећи негде далеко изнад скоро сто милиона све сиромашнијих и незагрејаних Европљана, Брисел, одлазећа власт у Немачкој, политички крхки шеф Јелисејске палате, ратоборна балтичка секција ЕУ заричу се да ће наставити „соло продоре санкцијама против Русије" и у случају да Трампова Америка одустане од те стазе односа са Москвом. Колико би Европљане такво надгорњавање са САД поводом подршке курса режима у Кијеву, могло да кошта, неизвесно је.

Иначе, на вест да ЕУ уводи 16. пакет санкција Русији, цене нафте на светским берзама поново су скочиле, због слутњи да би могло доћи до нових проблема у глобалном снабдевању барелима. У том контексту, Европљани можда добију неочекивану улогу у Вашингтону, обећаној „каснијој фази" преговора о крају рата у Украјини. Ону улогу која зарад мира укида санкције и нормализује снабдевање светског тржишта нафтом, гасом, житарицама, ретким рудама, металима...

Да ли би то захтевало веће домаћине у Бриселу и Кијеву, остаје да се види. ¶

Фото EPA-EFE/Andrii Nesterenko

Слика из Кијева на вест да је Русија почела „специјалну операцију"

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 537

Naslov: NA KOLENIMA

Strana: 11

Đoro EPA-EFE / Vega Alonso

НА КОЛЕНИМА

„лишавања јефтиних енергената из Русије", како је то прошлог септембра описао Марио Драги, некадашњи председник Европске централне банке (ЕЦБ) и премијер Италије, економија еврозоне упорно стагнира, привреда две најјаче земље, Немачке и Француске, налазе се у минус територији, док Италија стагнира, а Шпанија бележи раст од 0,8 одсто. У међувремену, јавни дуг Француске достигао је лане 112 одсто БДП-а, чинећи једну четвртину укупног јавног дуга ЕУ. Прошле јесени Брисел је израчунао да би општи јавни дуг ЕУ могао да порасте са 112,7 одсто БДП-а крајем 2024. на 121,6 одсто крајем 2029.

У међувремену, одлучна подршка Зеленском „до краја" доводи у питање спремност Брисела да се суочи са животном безнадицом десетина милиона Европљана, насталом током ЕУ ангажмана у случају руско-украјинског сукоба.

Колико 2021. мање од седам одсто житеља ЕУ, према званичној статистици, није могло зими да адекватно угреје своје станове, угрожавајући при том и своје здравље. Тај проценат „промрзлих" Европљана нарастао је 2023. на 10,6 одсто, док се ове године очекује да ће се попети на око 16 одсто становништва ЕУ. Истовремено, све је више сиротиње у ЕУ у задње три године, док и број незапослених однедавно поново расте (6,3 одсто). Колико 2022. готово 100 милиона Европљана (прецизније 95,3 милиона, односно 22 одсто популације) било је на ивици сиромаштва, праћене социјалне искључености и акутног, дуготрајног немања запослења.

Лебдећи негде далеко изнад скоро сто милиона све сиромашнијих и незагрејаних Европљана, Брисел, одлазећа власт у Немачкој, политички крхки шеф Јелисејске палате, ратоборна балтичка секција ЕУ заричу се да ће наставити „соло продоре санкцијама против Русије"

Европа је иначе ове зиме, из палете разлога, енергетски све испошћенија. Један је и чињеница да је ЕУ сада у отвореној трци за ЛНГ-ом са имућним азијским муштеријама. Тако се сада догађа да су гасне резерве ЕУ пале на 48,48 одсто капацитета (у Француској износе 29,85 одсто). Истовремено, гасне резерве Украјине износе ових дана 9,33 одсто. У преводу, Европи, као и Украјини, тек предстоји битка да се енергетски премости ова зима, а затим хитро попуне резервоари за следећу зиму. Тај пазар требало би да претходи недавно најављеном расту трошења ради јачања домаће безбедности и одбране од претпостављеног „спољног" непријатеља.

Лебдећи негде далеко изнад скоро сто милиона све сиромашнијих и незагрејаних Европљана, Брисел, одлазећа власт у Немачкој, политички крхки шеф Јелисејске палате, ратоборна балтичка секција ЕУ заричу се да ће наставити „соло продоре санкцијама против Русије" и у случају да Трампова Америка одустане од те стазе односа са Москвом. Колико би Европљане такво надгорњавање са САД поводом подршке курса режима у Кијеву, могло да кошта, неизвесно је.

Иначе, на вест да ЕУ уводи 16. пакет санкција Русији, цене нафте на светским берзама поново су скочиле, због слутњи да би могло доћи до нових проблема у глобалном снабдевању барелима. У том контексту, Европљани можда добију неочекивану улогу у Вашингтону, обећаној „каснијој фази" преговора о крају рата у Украјини. Ону улогу која зарад мира укида санкције и нормализује снабдевање светског тржишта нафтом, гасом, житарицама, ретким рудама, металима...

Да ли би то захтевало веће домаћине у Бриселу и Кијеву, остаје да се види. ¶

Đoro EPA-EFE / Andrii Nesterenko

Слика из Кијева на вест да је Русија почела „специјалну операцију"

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Vasilije Filipović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 780

Naslov: Američki zaokret ostavlja Evropu u neizvesnosti

Strana: 11

Амерички заокрет оставља Европу у неизвесности

Доналд Трамп никоме неће дозволити да претвори Ујка Сема у „ујка наивчину". Сада ЕУ, која се годинама ослањала на великог брата, односно ујака, првенствено по питању безбедности, не зна шта да ради. Али не може рећи да није имала времена да се припреми

Василије Филиповић

Европска унија се кроз историју суочавала са изазовима са Истока, а однедавно и са Запада – и то због највећег партнера – Сједињених Америчких Држава. Поруке са Минхенске безбедносне конференције прошлог викенда указале су да трансатлантско савезништво више није оно што је некада било. Амерички потпредседник Џеј Ди Венс оштро је критиковао Европску унију, оптужујући је за сузбијање слободе говора, неспособност у управљању миграцијама и политичко гушење националистичких странака.

Јукневичјене, изјавила је да јој је тешко да разуме изненадне промене у америчкој политици, истичући да је САД деценијама представљала поуздан стуб европске безбедности.

„Питам се шта ће историчари писати о овим догађајима за педесет година. Већ сада је јасно да евроатлантска веза више никада неће бити иста. Фаза у којој су САД саме гарантовале европску безбедност после Другог светског рата је завршена", рекла је она. Чини се да је идеалан тренутак да ЕУ изгради војне капацитете како би се позиционирала на геополитичкој карти света, што је председница Европске комисије Урсула вон дер Лајен помињала још пре пет година у Давосу. Поједини, додуше мали кораци су већ су направљени у претходном периоду: од усвајања Стратешког компаса, који је између осталог успоставио заједничке снаге од 5.000 војника за интервенцију у кризама независно од САД, преко нове функције Европског комесара за одбрану.

Ипак, за нешто више тешко да се може постићи консензус између 27 европских лидера, што због различитих стратешких приоритета, што због финансија или тога што би Роберт Фицо критиковале Вашингтон, понеле су се исто према мањим чланицама ЕУ, јер их нису уврстиле на списак гостију Јелисејске палате.

Од тренутка када је Доналд Трамп телефоном разговарао с руским колегом Владимиром Путином и договорио састанак две силе, без консултација са европским савезницима, постало је јасно да се Бела кућа води старом изреком о Европској унији: да је она економски џин, а политички патуљак. Нарочито

Још 2014. године, након анексије Крима, Барак Обама је на самиту у Велсу тражио од лидера НАТО-а да повећају буџет за одбрану на два одсто свог БДП-а, што су они обећали да ће учинити кроз деценију. Ипак, многе земље, попут Италије и Шпаније, и даље су далеко од тог циља – а још даље од пет одсто које Трамп сада најављује

Саша Димитријевић

„Морамо се запитати да ли још делимо исте вредности", рекао је немачки дипломата Кристоф Хеусген, председавајући конференције у Минхену. Међутим, још битније поруке, бар што се тиче безбедности, послате су истог дана из Варшаве када је амерички министар одбране Пит Хегсет изјавио да европске земље морају више да инвестирају у одбрану, јер није могуће претпоставити да ће присуство САД на континенту трајати заувек, пошто су САД суочене са многим претњама, попут Кине. А још раније је истакао да Доналд Трамп никоме неће дозволити да претвори Ујка Сема у „ујка наивчину". Сада Унија, која се годинама ослањала на великог брата, односно ујака, првенствено по питању безбедности не зна шта да ради.

Али не може рећи да није имала времена да се припреми. Још 2014. године, након анексије Крима, Барак Обама је на самиту у Велсу тражио од НАТО лидера да повећају буџет за одбрану на два одсто свог БДП-а, што су они обећали да ће учинити кроз деценију. Ипак, многе земље, попут Италије и Шпаније, и даље су далеко од тог циља – а још даље од пет одсто које Трамп сада најављује. Бивша министарка одбране Литваније, сада посланица у Европском парламенту, Раса

Шеф мађарске дипломатије Петер Сијарто оптужио је учеснике недавног самита у Паризу да су у протекле три године водили погрешну стратегију у вези са Украјином и да сада желе да спрече мир

или Виктор Орбан вероватно једва дочекали да лупе вето на такве иницијативе. Уосталом, шеф мађарске дипломатије Петер Сијарто оптужио је учеснике недавног самита у Паризу да су у протекле три године водили погрешну стратегију у вези са Украјином и да сада желе да спрече мир. Састанак у главном граду Француске одржан је јер су се политичари европски осетили увређеним зато што нису позвани да учествују у почецима преговора о окончању рата у Украјини, који се у Ријаду водио између Америке и Русије. Иако се у Паризу могло чути да је јединство унутар Старог континента сада важније него икад, јер се ради о безбедности Украјине и саме Европе, скуп је показао поделе. Иронично, европске силе које су

након речи америчког министра одбране да је са преговарачког стола већ уклоњено оно за шта су се залагали Кијев и делимично Брисел: чланство Украјине у НАТО-у неће бити део мировног споразума, а повратак на границе пре 2014, нереалан је циљ. То је срушило илузије да Кијев мора да победи на бојном пољу кроз подршку Запада, што је пропало, а план Б као да ЕУ никад није ни имала.

Иако се праве паралеле са конференцијом на Јалти када су пре 80 година о послератним границама Немачке и Европе одлучивали Рузвелт, Черчил и Стаљин, или са Минхенским споразум из 1938, када је британски премијер Невил Чемберлен преговарао са Хитлером о судбини Чехословачке, без Чехословачке – Украјина ће сада, према најавама САД, учествовати у преговорима. Мада није јасно да ли ће се она за нешто питати или ће само добити, као што би рекао Вито Корлеоне у „Куму" – понуду коју неће моћи да одбије. Поготово након што је амерички потпредседник Венс осудио изјаве украјинског председника Володимира Зеленског због његових коментара да је Трамп под утицајем руских дезинформација, уз оцену да је Зеленски добио лоше савете који могу довести до последица. ¶

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Tema nedelje
Autori: Dragutin Minić Karlo
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 117

Naslov: KARLOV UGAO

Strana: 11

КАРЛОВ УГАО

- Кад је географија постала политика, Јалта се нашла на Блиском истоку.
- Трамп и Путин нису студенти, али су поручили Европи да у вези са ратом у Украјини није надлежна.
- Било је: Трампе, Србине! А сад је: Трампе, бањушка!
- Ова партија шаха траје већ три године, и иде ка ремију. Само би Европа наставила да жртвује пешаке.
- Немцима и Французима је уздрман понос, јер су добили по носу.
- Да је Тито жив, можда би се Трамп и Путин састали на Брионима.
- Уметнички и спортски догађаји су или отказани или некомплетни док траје овај рат. Време је да се вратимо култури, јефтинија је и здравија.
- Многи су у Украјини постигли вечни мир, сада је ред на колики толики живот.

Драгутин Минић Карло

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Hronika
Autori: V.D.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 417

Naslov: Određen pritvor četvorici osumnjičenih za nezakonite legalizacije

Strana: 12

Одређен притвор четворици осумњичених за незаконите легализације

Фото МУП

Хапшење Немање Стајића

Посебно одељење за сузбијање корупције Вишег суда у Београду одредило је јуче притвор до 30 дана четворици осумњичених у вези са незаконитим легализацијама објеката и прикривањем нелегално стечене имовине, међу којима су бивши секретар Секретаријата за послове легализације објеката у Градској управи града Београда Немања Стајић и његов тадашњи заменик Јован К, који је сада актуелни руководилац Одељења за подручје општине Врачар тог секретаријата.

Притвор је одређен Немањи Стајићу и његовом брату Новаку, Јовану К. и Ивану К., због опасности од бекства, да не би утицали на сведоке, док је Јовану К. притвор одређен и да не би поновио кривично дело, саопштено је из тог суда. Истим решењем Николи В. је због злоупотребе службеног положаја одређен кућни притвор уз електронски надзор (наногица). Наредбом о спровођењу истраге обухваћено је још двоје осумњичених Б. С. и З. С. против којих су кривичне пријаве поднете у редовном поступку, као и привредно друштво „Лојал траст", чији је директор и власник Новак Стајић, а преко ког привредног друштва су обављене незаконите купопродаје станова и гаража, на који начин је прикривано незаконито порекло имовине. Осумњиченима Немањи С. и Јовану К. наредбом о спровођењу истраге се на терет ставља кривично дело злоупотреба службеног положаја, Ивану К. исто кривично дело у подстрекавању, као и дело прање новца.

Подсетимо, постоје основи сумње да је Стајић као секретар Секретаријата за послове легализације објеката у Градској управи града Београда од 2016. до 2021. године искоришћавањем и прекорачењем границе службеног овлашћења прибавио корист различитим подносиоцима захтева за легализацију тако што је донео решења о озакоњењу за укупно 12 стамбених и пословно-стамбених објеката који нису испуњавали услове за то, јер се на сателитским снимцима Србије из 2015. године на катастарским парцелама не види ниједан од тих објеката и самим тим нису били испуњени услови за њихово озакоњење предвиђени Законом о озакоњењу објеката. **В. Д.**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Hronika
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 84

Naslov: Opljačkana Crkva Hrista Spasa u Kosovskom Pomoravlju

Strana: 12

Опљачкана Црква Христа Спаса у Косовском Поморављу

Црква Христа Спаса у Церници, у Косовском Поморављу, опљачкана је у ноћи између четвртка и петка, када су непознати починиоци украли новац, као и материјал потребан за одржавање ове богомоље. Трагове провале приметио је домаћин цркве Миливоје Нисић, који је одмах обавестио полицију. Патроле су брзо стигле на лице места и обавиле увиђај како би утврдиле све околности овог инцидента.

„Дошао сам у цркву да припремимо задушнице. Затекао сам преметачину. Обијена нам је капела, из које је однесен комплетан алат. Било је и неких динара, динари су остављени, а ситни еври су донети", рекао је Миливој Нисић, пренео је РТВ Пулс.

Он је истакао да ово није први пут да се црква нашла на мети пљачкаша, подсећајући на сличне догађаје у прошлости. Церница, мултиетничко село код Гњилана, до 1999. године била је дом за 128 српских породица са готово 800 становника. А данас број Срба у овом селу драстично је смањен – у четрдесетак кућа живи свега око 130 Срба.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Hronika
Autori: Aleksandra Petrović
Teme: ostalo
Naslov: Kako je „Fejsbuk" ukrao pesmu

Napomena:
Površina: 643

Strana: 12

АУТОРСКА ПРАВА НА БРИСАНОМ ПРОСТОРУ

Како је „Фејсбук" украо песму

Један стих нашао се на корицама ђачке свеске у Хрватској са ликом познате песникиње Весне Парун, а права ауторка је песникиња Милена Мркела из Панчева, родом из Задра

„Не брани ми снове, њима разгрћем облаке..." – ово су стихови који би могли бити предмет међународног спора о ауторским правима, јер су грешком приписани чувеној песникињи Весни Парун и постали веома популарни у Хрватској. Прави аутор је песникиња Милена Мркела из Панчева и то су почетни стихови њене песме „Молба", у збирци „На брисаном простору".

Љубитељи поезије делили су песму у стотинама објава на друштвеним мрежама, уз фотографије и видео-записе. Онда је 10. априла 2019. године, на дан рођења Весне Парун, неко на фејсбук страници „Читај књигу" објавио прву строфу и потписао чувену хрватску песникињу, која је преминула 2010. Од тада се ови стихови свуда појављују под њеним именом. Чак су и штампани са ликом песникиње на корицама бележнице коју је објавио „Карбон", хрватски произвођач школског прибора.

Бележница се нашла у књижарама широм Хрватске и постала веома популарна. Намењена је ђацима основних и средњих школа, као свеска из матерњег језика, али је ушла и у ширу употребу, као украсна бележница у луксузном тврдом повезу.

Ауторка песме Милена Мркела обавестила је јавност, најпре путем фејсбук група, да се њени стихови грешком приписују Весни Парун, а када је чула за бележницу, писала је и издавачкој кући „Карбон". Као знак пажње и извињења, послали су пакет са школским прибором на адресу њене сестре у Хрватској.

Фотографије лична архива

Милена Мркела

Бележница са стиховима, и ликом Весне Парун

– То је био леп гест, али моја ауторска права и даље су прекршена. Поред тога, нанета је штета и Весни Парун, јер ова песма није део њеног богатог опуса, у коме има предивних стихова који су се могли наћи на бележници са њеним ликом. Прошлог лета у Задру одржана је песничка смотра „Лидрано 2024" на којој су моји стихови наведени као мото такмичења младих у песништву, али нико не спомиње мене као аутора. „Задарски лист" објавио је у наслову да су „талентирани креативци из Задра и жупаније показали како сновима разгрћу облаке" – каже Милена Мркела.

Рођена је у Задру (Хрватска), као Милена Бурчул, а од 1995. године живи са породицом у Панчеву (Србија) и ради као наставница у основној школи. „На брисаном простору" је њена друга књига и у њој је песма од три строфе са насловом „Молба":

„Не брани ми снове,
њима разгрћем облаке
и ткам шарени ћилим од невидљивих нити
душа наших распарараних.
Не брани ми снове,
њима подижем порушене мостове
и спајам раздвојене обале
наше изгубљене младости.
Не брани ми снове,
њима лијепим разбијене крчаге
и резбарим нове колијевке
умјесто заспалог Бога."

Хаику у Банату

Многе њене песме описују жал за завичајем, али и нову љубав према јужном Банату, а посебно Панчеву, где предаје енглески језик у две основне школе. Пише и кратке приче, поезију за децу и хаику поезију. Објављивала је у књижевним часописима и заједничким збиркама, а до сада има три збирке своје поезије, међу којима је и двојезична, српско-енглеска, збирка хаику поезије „Бјелина згаришта". Њена поезија је више пута награђивана на конкурсима у региону, а и шире. Добијала је награде и у Црној Гори, Италији и у Јапану. Чланица је Удружења књижевника Србије, Хаику удружења Србије и Црне Горе, Удружења хаику песника у САД, Завичајне књижевне заједнице у Београду и Књижевног клуба „Саша Божовић" са седиштем у Јабуци код Панчева. Једна је од оснивача недавно отвореног Књижевног клуба „Горњи град" у Панчеву.

О украденој песми писала је и на фејсбук страници „Пријеваре на подручју књижевности и издаваштва". Послала је и насловну страну своје збирке и песме у њој, као и податке да је збирку 2021. године објавио панчевачки издавач „Либертатеа", а заведена је у каталогу Библиотеке Матице Српске у Новом Саду.

– Мислим да овај пример може послужити и као лекција писцима и песницима да заштите своја ауторска права и не објављују на друштвеним мрежама своје стихове и приче пре него што буду штампани у публикацијама. Ја сам направила ту грешку. Објавила сам песму на „Фејсбуку" пре него што сам издала збирку – каже Милена Мркела.

Као песничкој души и просветном раднику није јој блиска идеја о тужбама и судским споровима, али о овоме не може да ћути. Иако вероватно нико није имао лошу намеру – разултат је повреда ауторских права. Посебно је тешко што се то догодило не само у „виртуелном" простору него и у њеној родној Хрватској, одакле је избегла у Србију после операције „Олуја".

Александра Петровић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Hronika
Autori: V.D.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 138

Naslov: Pet osoba uhapšeno u Vojvodini u nastavku akcije protiv korupcije

Strana: 12

Пет особа ухапшено у Војводини у наставку акције против корупције

По налогу Посебног одељења за сузбијање корупције Вишег јавног тужилаштва у Београду припадници УКП-а су у сарадњи са Пореском полицијом ухапсили још пет осумњичених из истраге која је прошле седмице покренута против власника Пољопривредног газдинства „Драган Тикић" из Вршца. Сумња се да је власник газдинства Д. Т. организатор групе која је различитим пореским кривичним делима оштетила буџет за више од 218 милиона, а затим прикривала незаконито порекло тако стеченог новца. У саопштењу Вишег јавног тужилаштва се наводи да су јуче ухапшени Б. И., Д. И., С. Р., С. К. К. и Д. С. Они су, како се сумња, фиктивни власници неких од 66 пољопривредних газдинстава која су ван система ПДВ и којима је фактички управљао Д. Т. или чланови његовог домаћинства. Подсетимо, истрага у овом случају покренута је због постојања основа сумње да је Д. Т. од 1. јануара 2020. године до 30. септембра 2024. године осмислио план за вршење кривичних дела тако што је уз пристанак осталих осумњичених, носилаца малих пољопривредних газдинстава која нису обвезници ПДВ-а, продавао сопствене пољопривредне производе – пшеницу, кукуруз, уљану репицу, меркантилну сојуи сунцокрет и тако умањио пореску обавезу ПДВ-а, уједно остварио право на повраћај ПДВ-а, те умањио пореску обавезу плаћања пореза на приход од самосталне делатности. По налогу Д. Т. носиоци пољопривредних газдинстава издавали су откупне листове неистините садржине, представљајући своја газдинства као продавце и пољопривредне производе као своје, иако је сва роба преузимана на складиштима

В. Д.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ekonomija
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 476

Naslov: Popusti za turističke aranžmane i do 40 odsto

Strana: 13

Фото А. Васиљевић

Попусти за туристичке аранжмане и до 40 одсто

Посетиоце овогодишњег 46. међународног сајма туризма, који траје до данас, очекују попусти који иду и до чак 40 одсто, али генерално сви туристички аранжмани су у односу на прошлу годину скупљи од пет до 15 одсто. Према оценама представника неколико туристичких агенција, интересовање посетилаца првог дана сајма је велико и углавном се распитују за цене и понуде традиционално популарних дестинација за летовање – Грчку, Турску, Египат, Тунис, Шпанију, Италију, као и за црногорско и хрватско приморје, преноси Танјуг.

Немања Ковачевић

> У мају имамо понуду за летовање за неких стотинак евра по особи за 10 ноћења са укљученим превозом, али у сезони четворочлана породица може летовати за 700, 800 или чак и 1.300 евра, у зависности од тога да ли се одлучи за новије и луксузније куће

Најчешће се попусти крећу између пет и седам одсто, прецизније попуст од пет процената односи се на авансни део уплате аранжмана до 15. марта, а попуст од седам одсто подразумева да се цео износ уплати у целости до тог датума. У предсезони, односно током маја десетодневни најам апартмана у Грчкој са путем за једну особу може се наћи за око 100 евра, док је у сезони цена знатно виша и најам четворокреветног просечног апартмана за 10 ноћи кошта између 700 и 1.000 евра.

Немања Ковачевић из туристичке агенције „Астра травел", која је специјализована за Ситонију, дестинацију која је међу најпопуларнијима међу српским породицама са децом, рекао је да су и ове године најтраженија места на том другом прсту Сарти, Неос Мармарас, Никити и Торони. „Интересовање за резервације туриста је слично као и прошле године ако говоримо о овом периоду године, односно о фебруару за резервације. Очекујемо да, како се лето буде приближавало, интересовање буде све веће, као и сваке године", рекао је он.

Ковачевић је додао да су цене апартмана који они нуде мало веће у односу на претходну годину и то негде за око пет до 10 одсто. „У мају имамо понуду за летовање за неких стотинак евра по особи за 10 ноћења са укљученим превозом, али у сезони четворочлана породица може летовати за 700, 800 или чак и 1.300 евра, у зависности да ли се одлучи за новије и луксузније куће", рекао је он.

Андреј Тодоровић из туристичке агенције „Контики травел" у Београду рекао је за Танјуг да очекује да ће овогодишњи сајам туризма бити један од успешнијих које смо имали у последње време, ако је, како је истакао, судити по броју посетилаца првог дана сајма, а имајући у виду да је реч о четвртку. „Ако се водимо оним да се по јутру дан познаје, ја се надам да ће ово бити један од успешнијих сајмова које смо ми у последње време имали", казао је он.

Тодоровић је навео да посетиоце сајма очекују ране букинг цене, које су, како је истакао, доста повољније него у сезони, а конкретно „Контики" током сајма даје и додатне сајамске попусте од пет одсто за све резервације и седам одсто за све оне клијенте који желе да комплетну уплату свог аранжмана изврше током сајма туризма.

Саговорник Танјуга је навео и да је у тој агенцији најтраженија дестинација када су у питању породице са децом Турска, јер та земља може да одговори њиховим захтевима и када су у питању квалитетни хотели, и када су у питању цене. „Ми смо ове године гледали да направимо понуду и да за све групе наших путника имамо шта да понудимо. Имамо понуду и за оне који желе можда нешто слабије хотеле, али да је добар однос цене и квалитета и ту су неке цене од 500, 600, 700 евра, а имамо понуде и за оне који воле да уживају у мало већем луксузу па цене могу да иду и по пет, шест и више хиљада евра у зависности у ком периоду путујете, колико особа путује, као и колико ноћења желите да проведете у одређеном хотелу", рекао је Тодоровић.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Ekonomija
Autori: Redakcija
Teme: ostalo
Naslov: Zvanični devizni kurs NBS

Napomena:
Površina: 117

Strana: 13

Званични девизни курс НБС

Курсеви се примењују од 8 часова 21. фебруара 2025. и важиће до 8 часова на дан када ће бити формирана наредна курсна листа

Земља	Ознака	Валута	Куповни	Средњи	Продајни
Евр. мон. унија	EUR	1 евро	116,8535	117,2051	117,5567
Аустралија	AUD	1 долар	71,1480	71,3621	71,5762
Канада	CAD	1 долар	78,5200	78,7563	78,9926
Кина	CNY	1 јуан	15,3654	15,4116	15,4578
Данска	DKK	1 круна	15,6661	15,7132	15,7603
Јапан	JPY	100 јена	74,0610	74,2839	74,5068
Норвешка	NOK	1 круна	10,0198	10,0499	10,0800
Руска Федерација	RUB	1 рубља	1,2723	1,2761	1,2799
Шведска	SEK	1 круна	10,4633	10,4948	10,5263
Швајцарска	CHF	1 франак	123,8642	124,2369	124,6096
Велика Британија	GBP	1 фунта	140,9912	141,4154	141,8396
САД	USD	1 долар	111,3526	111,6877	112,0228

Курс за ефективу евра износи: куповни 116,3847 продајни 118,0255.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Srbija
Autori: B. Pejović
Teme: ostalo
Naslov: Tapije u kamenu Starog Vlaha

Napomena:
Površina: 531

Strana: 14

Фото из књиге „Тапије у камену"

Последњи радови пред потапање петовековног каменог моста преко Увца, потопљеног 1978. градњом акумулације

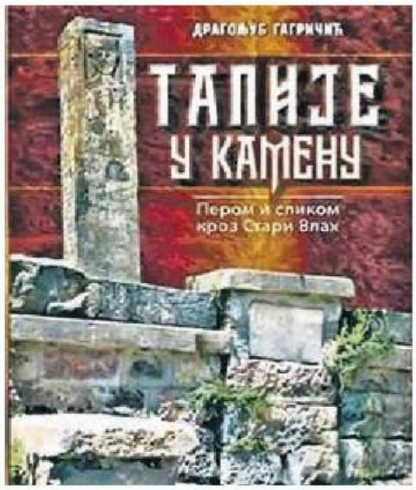
Тапије у камену Старог Влаха

Истрајни планинци, судбином везани за огњишта и села на издисају, не посустају ни када од ћудљиве природе у забити отимају летину с њива на камену

Нова Варош – У брдима и висовима старовлашке ветрометине још се могу срести људи старинског кова, ретки преостали с давнашњим занимањима: колибари, воденичари, лучари, рабаџије, дрвосече... Ови истрајни планинци, судбином везани за огњишта и села на издисају, не посустају ни када од ћудљиве природе у забити отимају летину с њива и пашњака на камену.

Приче о тим необичним људима и догађајима, записане током вишедеценијских трагања Старим Влахом за новинским темама, сада је сабрао у књигу „Тапије у камену" (пером и сликом кроз Стари Влах) неуморни нововарошки новинар Драгољуб Гагричић. Ту је у шест поглавља сместио мноштво тих репортажа објављених у неколико новина, да ове планинце старог кова и њихове навике не однесе заборав.

А старовлашком висијом некад је ишла граница између кнежевине Србије и Отоманског царства, што је на горштаке оставило трага. О томе у уводу књиге пише аутор: „За памћење и у аманет остала су предања која држе везу са прецима на 'старој граници', оној кроз исти народ, где никад није била. Још се приповеда како су ноћу из младе кнежевине крадомицом и лукавством померали међе према Увцу, кулуком и каменом зидали бедеме да спрече налет куге. С друге стране карауле зебло се од освете и зулума, спремали су се завежљаји и нејач за бекство, чекајући слободу са Јавора. О суду времена сведоче ожиљци живота, откривају горчину у души ратника. Из маховине окамењене војске украј путева израњају слова туге, опомињу да смо јунаке који испунише завет отаџбини највише изневерили заборавом!"

У том новинарском путешествију пером и сликом по Старом Влаху, поред прича о планинцима необичних занимања, храбрим ратницима, окамењеним летописима, има и записа о нестајању пред налетом новог времена онога што је народу вековима служило.

Један од таквих је „Ћуприја на дну језера", о каменом лучном мосту преко Увца (из 15. или 16. века) код села Радијевићи на караванском путу Нова Варош – Сјеница, потопљеном 1978. због – киловата. Тај витки прелаз, сведок столећа, спајао је две обале све док није остао под водом пуњењем акумулационог језера Хидроелектране „Увац" 1978. године. Последњи радови на овом мосту пред потапање овековечени су појединим фотосима. „Откад се мост преселио у приче и легенде, успомену на дело старих неимара чувају фотографије неколико аутора. Међу њима и оне ухваћене објективом Мирка Ковачевића, професора Архитектонског факултета у Београду, које је даровао Резервату 'Увац'", бележи Драгољуб Гагричић.

А у поговору те Гагричићеве књиге Миломир Краговић пише: „Књига 'Тапије у камену' представља много више од репортерских записа. Она је и водич за путнике намернике, путоказ за све оне који су заборавили одакле су, али и вредан документ о људима, необичностима, путевима, странпутицама, радовањима, туговањима, заблудама, ожиљцима, греховима, раскршћима... А све из пера човека чија је емоција према Старом Влаху уткана у сваку записану реч."

Б. Пејовић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Srbija
Autori: Brane Kartalović
Teme: ostalo
Naslov: Svaki prut ima svoj put

Napomena:
Površina: 620

Strana: 14

Сваки прут има свој пут

Крагујевац – У Народном музеју Шумадије приређена је изложба „Сваки прут има свој пут", ауторки Светлане Радојковић и Наташе Николић, етнолога Народног музеја у Крагујевцу. По предоченим предметима, фотографијама и цртежима, по припреми и начину презентовања специфичне градитељске традиције, вештина и заната у вези са плетарством и корпарством, ова изложба је посве јединствена, будући да се до сада на нашим просторима нико у овако широком обухвату није бавио овом темом. Идеју и прегнуће аутора финансијски је подржало Министарство културе Републике Србије, а изложба „Сваки прут има свој пут" пропраћена је и истоименим филмом који је на осмом Интернационалном фестивалу туристичког и еколошког филма у Врмџи, јула 2024, добио специјално признање за промоцију и очување старих заната.

Осим вредних артефаката из етнолошке збирке Народног музеја у Крагујевцу, на изложби су приказани цртежи из Етнографско-фолклорне збирке Олге Бесон који се чувају у Етнографском институту САНУ и фотографије Петра Ж. Петровића које су похрањене у Етнографском музеју у Београду. Такође, ауторке су 2023. године обавиле и захтеван теренски рад на простору Шумадије, у селима Маслошево, Стрcalгари, Љубичевац, Чумић, Ресник, Велико Крчмаре, Лужнице, Пајазитово, Кутлово, Голочело, Доње Грбице, Доброводица, Жировница, Пајсијевић, Честин, Радмиловић, Балосаве, Врбета, Белушић и Ловци.

Живећи у складу са природом, древни човек је у градитељству користио материјале који су му били при руци. Употреба прућа као природног материјала задире дубоку у прошлост и може се пратити још од праисторије и првих станишта карактеристичних по полукопаним колибама од дрвета, сачињених од соја и преплета, облепљених земљом и покривених травом. На основу неких записа из шестог века по Христу може се видети и да су неке неутврђене насеобине отвореног типа биле начичкане колибама начињених од плетера и лепа.

– Традиција коришћења прућа сеже у далеку прошлост, а овај материјал се користио у градњи како профаних, тако и сакралних објеката. У нашој ближој прошлости, вешти појединци су користили врбово, дреново, јасеново пруће и дивљу лозу павит да би оплели куће, делове огњишта, ограде, торове за овце, објекте попут кошева, салаша за смештај кукуруза у клипу. Прућем су се плеле плетаре, облепљене балегом служиле су за превоз жита са гувна, затим мањи преносиви кошеви за чување зрнасте хране, те кокошари за живину. Оплитани су и делови објеката попут млекара, пушница или сушница, као и лесе за сушење воћа, најчешће шљива. Прућем су се плеле и трмке за пчеле, врше за хватање риба, лотре за пренос жита у сноповима и разне врсте корпи и корпица за најразличитије намене – каже етнолошкиња Радојковић, напоминући да се плетарска вештина огледала и у плетењу делова народног одела попут летњих шешира сачињених од стабљика пшеница.

Ограда од прошћа спада у наше најпознатије традиционалне грађевинске објекте.

– Сваки сељак је подизао ограду јер је желео да тачно одреди границе свог имања. Наша традиционална ограда најчешће је прављена од усправно побијеног прошћа, које оплетено прућем чини плот. Овакав једноставан тип ограде данас се може видети у неким стариначким или напуштеним домаћинствима, с тим да плот добија на актуелности са развојем сеоског туризма – наводи наша саговорница.

Као најповољније земљиште за узгој разних врста врбе и трске издваја се подручје Велике Мораве на коме се и данас узгајају сировине потребне за корпарство. У осталим крајевима Шумадије биљне врсте за израду корпи расту дуж обала река, потока, језера, мочвара, као и у засадима култивисане врбе.

– Употреба природних сировина из непосредног окружења за израду корпи је најједноставнији начин економичног коришћења ресурса, што је познато од давнина. За израду корпи коришћени

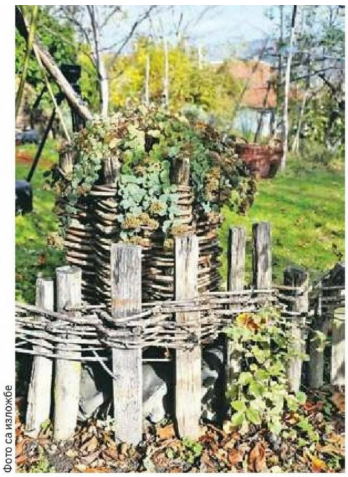

Фото са изложбе

Прућe се користило и за повезивање тарабе

су ракита, разне врсте врба, рогоз и трска. Коришћене су биљке које расту у шумама и на ливадама, лијана павит, дивљи хмељ и друге пузавице, козина трава дугих и савитљивих стабљика, кора липе и шаша, кукурузовина. Све су то природни ресурси од којих су вешти појединци израђивали потребне предмете. Некада је такво знање било свима доступно, јер су и потребе за израдом разних плетарских производа биле веће – објашњава етнолошкиња Николић.

Најширу употребу на селу имала је плетена корпа батара, која се у зависности од намене разликовала по облику и величини.

– Најчешће су се плеле батаре за пренос кукуруза у клипу, воћа, поврћа, плеве, дрвета и угља. Ове корпе са једним лучним рукохватом коришћене су за брање печурака, а округле батаре нижег обода биле су погодне за ношење славског колача и васкршњих јаја. Мање батарице служиле су за сакупљање јаја из птичјих гнезда. У прошлости, у сваком селу, многи су знали да исплету батару за своје потребе, док се данас само неколицина старијих, пензионисаних појединаца, бави израдом ове корпе – каже наша саговорница.

У прошлости, у сваком селу, многи су знали да исплету батару за своје потребе, док се данас само неколицина старијих, пензионисаних појединаца бави израдом ове корпе

У појединим пољопривредним домаћинствима израда корпи од прућа с временом постаје допунска делатност која доноси додатни приход, а овакав начин привређивања у шумадијским селима задржао се кроз цео 20. век. После Другог светског рата организују се занатски курсеви и покрећу фабрике.

– Фабрика у Багрдану радила је и почетком Другог светског рата, затим обуставила рад, да би обновила производњу у послератном периоду, под именом „Новоплет". За фабрику су поново радили плетари из Багрдана, Милошева, Рачника, Ловаца и других села. Многи корпари имали су своје засаде, а други су прућe и калупе добијали из фабрике. Фабрика је радила до деведесетих година. И поред жеље да се обнови рад кроз задружну производњу, у томе се није успело. Данас се тек неколико појединаца у селу Ловци, некадашњих мајстора који су радили за фабрику у Багрдану, бави израдом плетарских производа – наводи етнолошкиња Николић.

Упркос данас широкој распрострањености предмета од пластике и све чешћој употреби вештачке интелигенције у индустријској производњи, природни материјали и веште занатлије нису рекли своју последњу реч. У 21. веку ручни рад добија све више на цени, а производи корпара поново проналазе своје место у домовима, цвећарама, пекарама, пиљарницама и хотелима. **Бране Карталовић**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Srbija
Autori: Olga Janković
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 357

Naslov: Izvor lekovite vode „za univerzalnu upotrebu”

Strana: 14

Извор лековите воде „за универзалну употребу”

Мраморак – Пре табле са именом села, на улазу у Мраморак, путника друга табла обавештава да је ушао на подручје Специјалног резервата природе „Делиблатска пешчара”. Тако село необичног имена и славне историје има повлашћени положај да уживa у ружи ветрова, за коју кажу да је најсличнија оној златиборској, док из утробе банатске црнице, на ободу насеља, шикља, уверавају овде, лековита вода.

Није претерано рећи, а то потврђује и „навала” на извор из ког, према анализама, али и чврстом веровању мештана, има свега благородног, сем гвожђа. Тако његове благодати највише уживају Мраморчани, али кад им је успут сврате и Панчевци, Београђани, комшије из околних места, викендаши из Песка...

„Вода је доброг квалитета, много боља него она из чесме, која се жути. Носили смо ми својевремено узорке у 'Хемофарм' и показало се да је изузетног састава, осим што је нађено да јој мањка гвожђа. За разлику од комшијске у Долову, а за коју важи да је добра за вид, ова наша је за универзалну употребу”, каже Слободан Драксин, док један колега из реда који се само продужава дели искуство да је експериментисао тако што је ову воду држао у канистру годину дана „и ништа се није променила – ни изглед ни укус”.

Времена за причу са новинарима има још, јер је већ формирана колона, а стално пристижу, што колима, што пешке, и нови наоружани балонима и флашама које треба напунити. „Воду са чесме не пијем уопште. Однесем балон воде у викендицу 'у песак' и три месеца не видим никакве промене. Код куће нам је вешмашина пуна каменца, а судови се тешко перу, јер вода из водовода не ваља”, док с краја реда неко добацује „да му ова изворска вода одговара за стомак”.

Сви су овде сабрани крај извора који је пре неколико година уређен, док у месној канцеларији наглашавају и да је заштићен пројектом вредним два милиона динара. Сада је ту мали амфитеатар и клупе, са идејом да се они који потегну пут мало одморе, али и да поразговарају, какав је ред на оваквим местима. Ипак, имају овде и неких примедби на урађено. Саговорници скрећу пажњу на правац ветрова и да је извор остао незаштићен од јаке банатске кошаве, па за лошијег времена, иако је мали амфитеатар покривен, тврде, овде се не може боравити.

Од историје овог парчета јужног Баната податке са нама дели мештанин Расим Халиловић, који прича да је мраморачки извор уписан у топографске карте још у 13. веку, а да вода извире са дубине од чак 120 метара, што значи да пролази кроз иловачу и да је сто посто чиста. Како дословце кућа непрекидно, као да је гура пумпа, питамо куда и како све то одлази...

Фото О. Јанковић

Ред пред извором

„Некада је ова изворска вода пунила и рибњак, а даље уз сам пут на излазу из села формирала се прилично велика 'буфи бара', тако су је звали, па су људи и пецали. Касније је на том потезу било грађевинских радова на инфраструктури и све је затрпано, али вода, зна се, увек нађе свој пут, па сада малим каналима, ипак, стиже до језера Краљевац”, објашњава Халиловић.

У причама, како је некада било, памти се да је много пре но се мраморачки извор прочуо о њему бринуо и сам га одржавао мештанин Стојан Земан, а у новије време, забележен је активизам овдашњег Добровољног ватрогасног друштва, чији чланови су локалитет у неколико наврата очистили.

Олга Јанковић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Beograd
Autori: MJ.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 497

Naslov: Zidanje objekata ugrožava životnu sredinu

Strana: 17

Зидање објеката угрожава животну средину

Инвеститорски урбанизам је зидање објеката, било стамбених било комерцијалних, искључиво у интересу инвеститора, а често на штету стварних потреба грађана. „Бетонирање" Београда, о чему је „Политика" у много наврата писала, наставља се из године у годину. Сведоци смо да се свако слободно парче земље веома брзо претвара у градилиште на коме ничу куле, ламеле, тржни центри. Покоје дрво се и засади између свих тих новоникликих конструкција, али доминирају бетон, асфалт, камен, челик... Све оно што упија сунчеву енергију, а онда је зрачи у ваздух. Све оно због чега киша нема више где да се утопи па се вода излива по улицама.

– У протеклих 20 година само Нови Београд изгубио је готово 20 процената природног или природи сличног земљишног покривача. Анализирали смо удео биолошки вредних зелених површина у новобеоградским блоковима и уочили тенденцију линеарног пада удела зеленила у стамбеним блоковима од '70-их година прошлог века до данас – каже др Иван Симић, са Архитектонског факултета, експерт за урбанизам и просторно планирање.

Он сматра да доба инвеститорског урбанизма у главном граду креће почетком двехиљадитих година. Јер све то је, каже, изведено у духу „дивље" приватизације државне својине где су најспалажљивији ловци у мутном испливали на површину као „шампиони транзиције". Они постају доминантни инвеститори у граду. Планski систем и урбанистички параметри постају сметња, а планери и урбанисти непријатељи нове грађевинске елите јер коче и ограничавају њихов градитељски процват. Држава нестаје са списка

Фото А. Васиљевић

Сведоци смо да се свако слободно парче земље веома брзо претвара у градилиште на коме ничу куле, ламеле, тржни центри. Покоје дрво се и засади између свих тих новоникликих конструкција, али доминирају бетон, асфалт, камен, челик...

грађевинских инвеститора, посебно у сектору станоградње.

– На узорку изведених урбанистичких планова блокова од седамдесетих до данас примећујемо јасну тенденцију смањивања биолошки вредних зелених површина које су од кључног значаја за мере прилагођавања градова на климатске промене. Евидентно је да је удео природног, биолошки вредног земљишног покривача у „слободном паду". Може се чути аргумент да су објекти у новим блоковима енергетски неупоредиво ефикаснији од солитера из социјалистичког периода, али реч је о два потпуно другачија и једнако важна својства једног градског блока: први је везан за енергетску ефикасност, а други се односи на удео зеленила – рекао је др Симић.

И док је код нас дошло до процвата инвеститорског урбанизма, у Европи се развијао еколошки приступ у планирању и изградњи градова. Тако Берлин 1994. уводи еко-системске зоне и чувени фактор биотопа као параметар који стаје раме уз раме са индексом изграђености и степеном заузетости и тако законски обезбеђује еколошки развој града. Пример Берлина убрзо прате бројни градови као што су Малме, Лондон, Стокхолм, Хелсинки и други. Доктор Симић открива да климатски модели показују да нас, чак и ако будемо успешни у ограничавању пораста средње глобалне температуре на два степена Целзијуса, у будућности сигурно очекује више топлотних таласа и екстремних падавина. Правац у коме се развија београдски урбанизам би и у условима старе климе довео до бројних неповољних исхода и нижег квалитета живота. У новим климатским условима те последице могу само да буду још израженије, закључио је наш саговорник. **М. Ј.**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Kultura
Autori: B. G. Trebješanin
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 596

Naslov: U Beograd stižu „Mirandolina" i „Ćelava pevačica"

Strana: 18

У Београд стижу „Мирандолина" и „Ћелава певачица"

Центар за културу Тиват са две представе гостује на сцени „Раша Плаовић" националног театра

Центар за културу Тиват својим брижљиво конципираним репертоаром последњих сезона бележи запажене успехе. Готово да нема фестивала у региону где за своје представе није побрао награде. Велику заслугу за овај успех имају управо редитељи Народног позоришта у Београду: Јагош Марковић и Татјана Мандић Ригонат. Редитељ Јагош Марковић преминуо је изненада у сну, у Боки непосредно пошто је у Тивту потписао своју последњу представу, Јонескову „Ћелаву певачицу". Ова представа гостоваће вечерас од 20.30 часова, на сцени „Раша Плаовић" националног театра, а сутра Центар за културу Тиват представиће се у истом сценском простору са ренесансном комедијом „Мирандолина", што ће, уједно, бити и београдска премијера ове представе у режији Тање Мандић Ригонат.

У најновијој верзији Јонескове „Ћелаве певачице", дела које је Марковић адаптирао и за њега урадио избор музике, играју Олга Одановић, Бранко Видаковић, Дубравка Дракић, Момчило Оташевић, Сандра Бугарски и Бранимир Поповић. Јонесков оригинални текст на бокешки дијалект превео је Невен Станичић који потписује и сценски говор, костиме је урадила Марија Марковић Милојев, сценографију Тара Лазаревић Кисић, а дизајн светла Радомир Стаменковић.

– „Ћелава певачица" је апсурд, бесмисао, комедија, комедија, комедија, али... Увек је испод комедије драма и тешко је сада озбиљно говорити о тој представи која је јако озбиљна, а ја желим да се публика, односно народ смеје. Кад је бесмисао? Кад нема Бога, када нема љубави. Онда човек мисли да је он Бог и готово: онда почиње тај апсурдни и бесмислени свет. Премештање Јонескових ликова из Лондона у Боку, њима даје посебан нови шарм и специфичну харизму. У њима се онда идентификујемо и препознајемо те почињемо да се смејемо самима себи – говорио је Марковић уочи премијере „Ћелаве певачице".

Ова представа је на фестивалима у региону освојила више значајних признања: награду за најбољу режију која је постхумно припала Јагошу Марковићу на 50. „Данима комедије" у Јагодини, награда за најбољу представу на петом фестивалу „Театар на раскршћу", гран-при за најбољу женску, односно мушку улогу Олги Одановић и Бранку Видаковићу на „Међународном фестивалу глумца" у Никшићу, статуету „Миливоје Живановић" за најбољег глумца на „Данима Миливоја Живановића" у Пожаревцу која је припала Олги Одановић...

Представа „Мирандолина", премијерно изведена 1. јула прошле године у Тивту, рађена је по мотивима чувене „Крчмарице Мирандолине" Карла Голдонија и адаптацији коју је Петар Турини направио у другој половини 20. века, а који је мењао одређене сегменте комедије стављајући главну ју-

Из представе „Ћелава певачица"

Фото Душко Миљанић

накињу у контекст капиталистичких односа, преиспитујући односе љубави и новца.

– Мирандолина је „симбол самосвесне, бунтовне жене". У себи баштини искуство и тактике из разних времена којима су жене заводиле мушкарце и ратовале с њима у беспоштедној борби полова. Каква је Мирандолинина судбина у свету којим влада новац и похлепа? Да ли су слобода и независност могући, или су само велике илузије? Шта је с љубављу? За Бодријара, уметност је чин завођења. Мирандолина ће нам причати причу о себи, као уметница која у позоришту игра свој живот, конструише и деконструише наратив о жени која изнад свега цени сопствену слободу – наглашава Тања Мандић Ригонат која потписује и драмску и језичку адаптацију текста, као и избор музике.

За режију ове представе добила је недавно установљену награду „Јагош Марковић" и тако постала први лауреат овог признања установљеног прошлог лета на фестивалу „Пургаторије" у Тивту.

У уметничком тиму су и костимограф Стефан Савковић, као и сценографкиња Весна Поповић. Ирена Драговић потписује музику, а Славка Нелевић кореографију... Јунаке Карла Голдонија тумаче Катарина Марковић, Вучић Перовић, Лазар Драгојевић, Горан Вујовић, Горан Славић, Лара Драговић и Јулија Милачић Петровић Његош.

Б. Г. Требјешанин

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Kultura
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 197

Naslov: Andrić o fenomenu priče i pripovedanja

Strana: 18

Андрић о феномену приче и приповедања

Књигу есеја нашег нобеловца Иве Андрића „О писању", коју је приредила Жанета Ђукић Перишић, објавила је новосадска „Академска књига". Реч је о есејима, фрагментима, мање познатим пишчевим записима и необјављеним белешкама и маргиналијама о односу између стварности и уметности, о задацима и дометима књижевности, о посебној улози језика у очувању културе, коментаре о важности речи, о питањима стила, форме, композиције и структуре књижевних дела.

Андрић посебно наглашава феномен приче, причања и приповедања, указујући на путеве и судбину књижевног стварања. Многи записи који сведоче о његовим списатељским искуствима могу се читати и као добронамерни, рилкеовски интонирани уметнички савети за откривање тајни и вештине писања.

Књига „О писању" може се наћи на радном столу писаца различитих генерација, као и посвећених и радозналих читалаца. Могла би се читати и као посебан лексикон могућих списатељских одговора на загонетке уметничког стварања.

Иво Андрић је читав век незаобилазна тема историчара књижевности, како домаћих, тако и страних, али већ неколико деценија инспирација је многим писцима, па се све чешће појављује као књижевни јунак. Издавачка кућа „Академска књига" ће својим новим издањима посвећеним нашем великом писцу на симболичан начин обележити 50 година од Андрићевог одласка. Због великог интересовања странаца и многих упита из иностранства– библиотека, универзитета, славистичких катедара и појединаца– ова издавачка кућа је одлучила да капитално дело Жанете Ђукић Перишић „Писац и прича" преведе на енглески језик како би прича о Андрићевом животу и стваралаштву стигла до страних читалаца. Књига „Ivo Andrić: The Writer and the Tale" биће објављена најкасније до средине лета у преводу на енглески Мери Џонсон Поповић. У овогодишњем издавачком плану „Академске књиге" налазе се још два важна дела о Андрићу: „Андрић и Италија" Марије Митровић и књига „Андрићева поетика сумње" Корнелија Кваса.

У припреми је „Андрићев лексикон" ауторке Жанете Ђукић Перишић. Имајући у виду да је Жанета Ђукић Перишић наш највећи андрићолог, када буде објављен „Андрићев лексикон" и када буде прикључен специјализованој библиотеци дела посвећених великом писцу, биће још једном потврђено да наша култура доследно и постојано брине о свом књижевном и уметничком наслеђу.

М. В.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Kultura
Autori: O. Milošević
Teme: ostalo
Naslov: „Ekvilibrijum” pred požarevačkom publikom

Napomena:
Površina: 281

Strana: 18

Детаљ са изложбе

Фото Галерија Народног музеја Пожаревац

„Еквилибријум” пред пожаревачком публиком

Пожаревац – У Галерији Народног музеја Пожаревац у току је изложба Зорана Мишића под називом „Еквилибријум”, као део РЕФРАКТ фестивала – регионалног фестивала алтернативне културе, који се организује већ пуну деценију у Пожаревцу и још неколико градова Србије, са циљем културне децентрализације и деконтаминације.

У центру Мишићеве слике стоји фигура човека као жонглера постављеног у трансформисану сцену живота у виду циркуса, оценила је Марина Радосављевић, виша кустоскиња Народног музеја у Пожаревцу.

– Човек, маг данашњице, у исто време подвижник и забављач, носи печат живота савременог друштва који намеће бројне обавезе и задатке појединцу где он, попут врсног акробате, за сада успева да одржи равнотежу балансирајући мноштво. У исто време, аутор балансира и материјалима и техникама, при чему ствара естетику засновану на различитим утицајима, правцима и стиловима, почев од византијске уметности, па све до уличне – рекла је кустоскиња Радосављевић.

Аутор Зоран Мишић потенцирао је да сви радови на овој изложби говоре о личностима које су му биле значајне, а чија животна искуства откривају унутрашње борбе са равнотежом.

Изложба говори о постизању баланса у животу, али и када постоји одсуство баланса и како се људи односе на његово тражење. Слике су рађене у комбинованој техници и базиране су на познанству са људима, који су у ствари метафора за ситуације из живота свакога од нас, где људи трагајући за том равнотежом покушавају да жонглирају са пуно ствари.

Зоран Мишић је дипломирао на Факултету примењених уметности и дизајна у Београду, смер зидно сликарство. Од 1995. до 2007. организовао је и водио наставу цртања и сликања, као и бројне ликовне колоније и тематске радионице при Универзитету за треће доба „Браћа Стаменковић” у Београду. Од 2006. део је уметничког тима „Treehouse Storytelling” центра у Београду, који ради на промоцији музике, драме и визуелне уметности као примарног едукативног средства за децу и омладину. Ради као професор визуелних уметности у интернационалној школи „Ружер Бошковић” у Београду.

Изложба је отворена до 7. марта, улаз је слободан. **О. Милошевић**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Kultura
Autori: B. G. T.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 424

Naslov: Uručena priznanja na 78. rođendan BDP-a

Strana: 18

Уручена признања на 78. рођендан БДП-а

Београдско драмско позориште обележило је свој 78. рођендан уз доделу традиционалних годишњих признања својим сарадницима за изузетна уметничка достигнућа и допринос позоришној уметности. Главна награда „Татјана Лукјанова" која се додељује за вишегодишњи допринос театарској кући на Црвеном крсту заслужено, овога пута припала је драмском уметнику Миодрагу Крстовићу.

Слободни уметник по опредељењу, препознатљиво лице филмских и телевизијских продукција већ 45 година, упечатљиви карактер београдске позоришне сцене, Миодраг Мики Крстовић дипломирао је глуму на Факултету драмских уметности у Београду, у класи професора Миленка Маричића. Његова елегантна, ванвременска сценска појава у више од 40 продукција у београдским театрима, добила је управо за глумачки искорак у БДП-у највиша признања: припале су му вредне награде бранше: „Милош Жутић" и „Раша Плаовић" за улогу у представи „Цемент" редитеља Себастијана Хорвата.

На филму је сарађивао са најзначајнијим ауторима, а током деценија позоришног искуства, његов сведени начин суздржаног исказивања бурних емоција изразитих карактера био је препознат, поготову последњих година, од аутора авангардних стремљења попут Оливера Фрљића и Себастијана Хорвата.

– Нисам очекивао ову награду и осећам се срећно, збуњено, захвално и почаствовано. Своју каријеру почео сам у БДП-у у време када је оно било светионик позоришног живота. Уследиле су године успона и падова. Данас је БДП поново светионик, на врху брда. Док сам био млад, учио сам од старијих, а сада је дошло време да учим од младих глумаца. БДП је богата кућа јер окупља најдаровитије младе уметнике. И то је његово највеће богатство – казао је одмерени Миодраг Крстовић.

Награде за уметничко остварење додељене су у више категорија.

За партнерско глумачку игру припале су Нади Јанић и Андрији Кузмановићу за улоге Џоане и Теда, као и Марији Пикић за више улога у представи „Крамер против Крамера" Ејворија Кормана, у режији Слободана Скерлића. Мирјана Карановић и Јана Миласављевић понеле су признање за улоге Корин Фел и Хедер Кларк у представи „Гидионов чвор" Џоне Адамс, у режији Јане Маричић. Паулина Манов и Владан Милић награђени су за емотивно снажан приказ ликова, Надежде Наће и Оног човека у представи „Позиција детета", по мотивима филма Развана Радулескуа и Калина Петера Незера, у режији Ане Ђорђевић. Специјална награда за колективну игру припала је ансамблу представе „Чарли Чаплин – светла велеграда" у режији Амалије Бенет и Никите Миливојевића.

Поред уметничких признања, додељена је и Награда „Михајло Фејзуловски" за посебан допринос раду позоришта, коју су добили Снежана Зубић, секретар позоришта, Дејан Стојановић, руководилац финансијско-рачуноводствених послова, и Ида Ђорђевић, билетарка. Награда за допринос сарадника ван радног односа припала је Жељки Бошковић Медић, графичком дизајнеру публикација и пропагандног материјала.

Б. Г. Т.

Фото Д. Удовичић

Посебна захвалница новинарки „Политике"

Посебну захвалницу за вишедеценијско извештавање које оставља неизбрисиви траг у медијима, чувајући театар од заборава добиле су Борка Голубовић Требјешанин, новинарка Културне рубрике „Политике", као и њене колегинице: Вукица Стругар („Вечерње Новости") и Татјана Њежић („Блиц"/НИН).

Док сам био млад, учио сам од старијих, а сада је дошло време да учим од младих глумаца, каже Миодраг Крстовић, добитник Награде „Татјана Лукјанова"

kliping centar Srbije
www.ninamedia.rs

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Kultura
Autori: naručena objava
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 699

Naslov: mts

Strana: 19

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Kultura
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 752

Naslov: Žensko telo više nije ni potrebno

Strana: 19

ИНТЕРВЈУ: ЈОХАНА МОДЕР, аустријска редитељка

Женско тело више није ни потребно

Речено вам је да ћете пронаћи право испуњење ако имате дете, а онда жена схвати да се дешава супротно, то је тотално нарушавање њеног идентитета, а Фројд је нас Аустријанце научио да професија такође ствара веома лични идентитет

75. БЕРЛИНАЛЕ

Дубравка Лакић

Берлин – Обећана срећа се не остварује рођењем детета, то је као почетак лошег сна и ништа није као што је било. Трилер са мрвицама хорора „Мајчина беба" аустријске сценаристкиње и редитељке Јохане Модер, који је у конкуренцији за „Златног медведа", говори о скривеном свету у који можете ући само ако постанете део њега.

Стварност иза савршене фасаде срећних породица се ретко приказује или препознаје и о томе Модерова и кроз врсне редитељско естетске потезе говори урањајући у тај претежно женски свет, насељен педијатријским сестрама, бабицама и очајним мајкама које се саветују и деле истине. Ради се о изазову суочавања са очекивањима мајчинства и проналажењу себе и „Мајчина беба" постаје прича о скривеној страни мајчинства, о чему Јохана Модер ексклузивно говори за „Политику".

Јохана Модер: о мајчинству и жени којој се не верује

Фото Д. Лакић

Мари Лојенбергер у филму „Мајчина беба"

Фото Berlinale/FreibeuterFilm

Видела сам овде неколико филмова који су на граници између стварности и сна, а већину су снимиле жене, можете ли објаснити овакав тренд?

Не знам баш да ли је то тренд, али у сваком случају оваква тема је нама филмским стваралацима веома интересантна, јер је веома добра за жанровски филм, а и ова врста приповедања је веома примамљива јер можете на неки начин да обманете људе.

Ово је и прича о жени којој се не верује?

Хтела сам да покажем јунакињу као снажну жену. Не жену коју мораш жалити, већ неку жену која се супротставља, а ти се бориш са њом. Ова унутрашња снага и рањивост у исто време била је овде важна и оваква мешавина је веома важна за лик Јулије. Немачка глумица Мари Лојенбергер је управо то дочарала на посебан начин. Има ту фињу, а такође је била веома добра у опхођењу са бебом, а глумцима је прилично тешко да за партнера у глуми имају веома мало дете.

Током гледања филма повремено ми се у свест враћао Роман Полански са „Розмарином бебом", а због визуелног стила учинило ми се да препознајем и утицај Ханекеа?

Ханеке је био мој професор на академији, тако да вам хвала, јер то значи да смо ми његови добри ђаци. Ханеке је, наравно, мајстор и доста смо се бавили њиме, реаговали на њега, тако да наравно и он утиче на наш рад, то је јасно. Такође и Полански. Међутим, његова „Розмарина беба" је класични хорор филм, а ја не снимам хорроре. Мислим да је моја „Мајчина беба" жанр за себе.

Кјукорова „Плинска светлост" је у холивудској историји пример начина на који ствараоци приказују жене које се гасе, а како сте ви то желели да прикажете?

Кјукоров филм је о манипулацији над женом и можда је отуда та асоцијација. Истраживала сам тему којом се бавим, увек су нам важни медицински аспекти за све ово и за женско тело у области медицине, јер ми жене понекад, што се тиче рађања и женског тела, осећамо као да смо медицински изложене. То су понекад срамотни тренуци за нас. И гинеколог у мом филму од самог почетка има одређене назнаке манипулације и то јесте део приче, али не и главно питање.

Мајчинство је ретка филмска тема, а ваша Јулија је познати и признати уметник који се борио да искуси мајчинство? Има ли помало и ваших искустава у томе?

Да, било ми је важно да јунакиња има професију коју заиста воли и у којој проналази своје потпуно испуњење. Јулија је врхунски диригент у бечком оркестру, посвећена и хваљена и са пуно ауторитета. У данашњем друштву људи претпостављају да жене попут уметница или политичарки не налазе испуњење уколико нису добили дете и то је нека врста замерке. Речено вам је да ћете пронаћи право испуњење ако имате дете, а онда жена одједном схвати да се заправо дешава супротно. То је тотално нарушавање њеног идентитета. И то је нешто што је наш психолог Зигмунд Фројд научио нас Аустријанце да професија такође ствара веома лични идентитет. Моја лична прича је помало ушла у филм, али моје искуство је другачије. Мислим да могу рећи да ме је искуство мајчинства донекле излечило.

У борби за рођењем детета Јулији и помажу и одмажу њен супруг и доктор, да ли је др Вилфорд ипак ђаволски лик?

Рађање и подизање бебе је веома женско окружење. Тада схватите колико је свет женски, а само је мало мушкараца у овом окружењу, а већина ових мушкараца је веома високо на врху лествице. И онда ови мушкарци дају савете женама, а мало помажу и често се склањају. И то је оно са чиме смо ми жене одрасле и током ових за нас рањивих ситуација ми то прихватамо, јер је тако генерацијама. Доктор Вилфорд, ви кажете да је он ђаво, али заправо је желео да помогне. Желео је да помогне овој жени да добије дете, јер верује да је то оно за чим она највише чезне као жена и осећа да ће део њеног испуњења бити дете.

Ви такође истражујете и експерименте над људском природом и телом?

Мислим да је све што се тиче жеље за дететом постало нека врста индустрије. Да не говорим и о економским аспектима и то не само везано за све ове производе који постоје за децу, већ и за скупе процедуре вантелесне оплодње. Кроз ову тему стекла сам утисак да би у медицини жеља била да се дешифрује тајна рађања деце. А то је циљ медицинских истраживања, да женско тело више није ни потребно.

Занимљив је и избор музике у филму, изазован за драму диригенткиње Јулије?

Жеља ми је била да ову причу прати Шубертов „Ерлконих" (Баук), настао инспирисан истоименом Гетеовом песмом. Онда ме је дизајнер звука, иначе веома близак пријатељ, подржао и у одабиру музике успео је да савршено комбинује „Ерлкуниха" и осталу музику кроз филм, тако да створи ову драмску и повремено мистичну атмосферу. ¶

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 69

Naslov: Hamas spreman za drugu fazu sporazuma o primirju sa Izraelom

Хамас спреман за другу фазу споразума о примирју са Израелом

Каиро – Палестинска група Хамас саопштила је јуче да је спремна да пређе на другу фазу споразума о примирју у Гази, пренео је Танјуг. Та фаза обухватила би свеобухватну размену талаца и заробљеника како би се постигло свеобухватно примирје и завршило повлачење израелских снага. Споразум о прекиду ватре између Израела и Хамаса у појасу Газе, који је ступио на снагу 19. јануара, садржи иначе три фазе. Прва фаза подразумева обуставу размене ватре, ослобађање дела заробљеника, повлачење израелских снага из Газе и повратак палестинаца на север Газе, уз прилив хуманитарне помоћи. Друга фаза предвиђа обуставу ватре на 42 дана. Хамас би требало да ослободи све преостале заробљенике које држи још од напада на Израел 7. октобра 2023. године, док би и Израел требало да ослободи претходно договорен број палестинских затвореника и притвореника. У трећој фази предвиђен је између осталог и почетак петогодишњег плана реконструкције.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 35

Naslov: Teheran očekuje posetu Lavrova

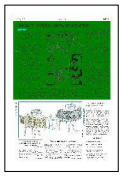
Техеран очекује посету Лаврова

Техеран – Иранске власти очекују посету руског министра спољних послова Сергеја Лаврова следеће недеље, објавиле су иранске агенције, јавља Танјуг. „Лавров ће разговарати са иранским министром спољних послова Абасом Арагчијем и низом других иранских званичника. Они ће се дотаћи регионалних и међународних питања, као и питања билатералне сарадње", саопштено је из иранског МИП-а. Ирански медији нису објавили тачан датум посете.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Čitaonica
Autori: BoGdan Ibrajšer
Teme: ostalo
Naslov: Voda iz vučije, vino iz mešine

Napomena:
Površina: 850

Strana: 20

ЉУДИ, ГОДИНЕ, ЖИВОТ

Вода из вучије, вино из мешине

Бојдан Ибрајтер

У подруму куће Драгослава Тошића у београдским Јајинцима ширио се пријатан мирис вина, који је вукао на пролећне цветне латице иако смо усред фебруара. Тошић је специјалиста за припрему и сушење пршута, али и за прављење вина. Нема свој виноград, грожђе за вино добавља од виноградара из Жупе. Родом је од Книна, село Ђеврске. Родитељи му – отац Тома и мајка Василија – били су тежаци. Бавили су се виноградарством, породица је углавном живела од продаје вина и грожђа. „Мој отац Тома имао је дванаест хиљада чокоти винове лозе. Највише је било дебита, аутохтоне сорте са подручја Дрниша и дела приморја између Шибеника и Задра, потом мараштине, а од црних сорти био је заступљен плавац мали и такозвани бабић. Мора бити да је ову последњу сорту селектовао извесни виноградар презимена Бабић, па је назив остао. Од грожђа су правили вино, а један део су продавали винарији у Шибенику", казивао је Тошић.

„Виногради су нам били у скрадинском залеђу, на буковачком платоу. То је предео између Крке и Зрмање. Део Ђеврске је тамо имао најбоље винограде. И после Другог светског рата богомдани буковачки плато се плавео од насада винове лозе, готово докле поглед досеже. Виногради су били уредни као вртови. То су била времена када је свака кућа имала много чељади. Дакле, много вредних руку за рад у винограду, који је, по оној народној, увек тражио 'слугу а не господара'. У виноградима је врило од посла: окопавање, закидање ластара, прскање галицом и сумпором, чување и брање. Лоза је одржавана, рађала је првокласно грожђе. Стари из Ђеврске су знали да произведу добро грожђе, али ми се чини да баш нису били вични подрумарству. За добро вино био је потребан новац, квалитетне бачве, бурад, добри подруми. Били су бољи виногради, него подрумари.

У завичајном селу ретко да је ко и имао укопани подрум. То су били надземни подруми у кућама, са каменим зидовима дебљине до седамдесет сантиметара. Изнад подрума хладовину су чиниле крошње дрвећа, посебно костелина. То је врста дрвета чија се крошња шири у пречнику и до двадесет метара. И ми у Ђеврске имамо једно такво стабло старо више од сто година, које наткриљује подрум и добар део дворишта. Родну кућу у Ђеврска сам обновио, стара стабла маслина још се држе. Леп крај, али су у кућама остали само старци и старице, тамо одживљавају свој усуд."

Мој домаћин у Јајинцима Тошић вели да у Ђеврске код Книна нису по кућама продавали вино „на мало". Мени је, кажем Тошићу, својевремено причао Милутин Дедић, историчар уметности, сликар, писац, ходољубник и ходочасник, да су у његовом родном Шибенику стари виногради по конобама продавали вино. „Шибенчани су продавали углавном три врсте вина. Црно, бело и опол (розе). За свако од њих постојао је одређени симбол. Ако се продавало црно вино, онда би се по граду, као својеврстан путоказ, постављале гранчице смреке (клеке) према коноби продавца. За бело вино путоказ су биле гранчице маслине, а за опол гранчице бора. Беванду нису продавали", речи су Милутина Дедића.

„Грожђе су продавали винарији у Шибенику", наставља Тошић. „Међутим, кад је шездесетих прошлог века код нас стигла железница, у село су почели да долазе Босанци и Личани да купују вино. Свако од њих доносио је једну-две мјешине од штављене овчије или јареће коже. Те коже могле су да послуже и за чување 'овчијег сира у мјешини', а биле су добре и за вино, људи су од њих правили дипле. У мјешине је могло да стане десетак литара, а оне веће, од овнујске и јарчеве коже, примале су и дваесетак литара вина. Личанима и Босанцима би наши насули вино, добили новац, а ови са пуним мјешинама хватали воз за Лику и Босну. Тако је бивало све до краја седамдесетих. Почетком осамдесетих прошлога века, када је виноградарство на буковичком платоу почело да јењава, поред осталог и због појаве јефтинијег вина 'грађевинца'. Тај 'грађевинац' је било технички добро урађено вино, али од шећера."

Б. И. Тање

Тошић износи да су на шкртој земљи жители Ђеврске гајили и сејали пшеницу, кукуруз, кромпир и друго поврће. Рађало је тек за кућевне потребе. „Чак ни издашних пашњака за краве није било, већ мало траве између камењара за овце. Људи су држали овцу праменку. То је ситна, али за то подневље дурашна овца. Од млека су правили сир, а од вуне су жене плеле џемпере, чарапе, ткале сукно и тешке дебеле покриваче, који су се звали биљци. Легнеш у кревет, покријеш се биљцем, они тешки ко планина. Нема зиме...

Готово да у селу није било куће без магарца. Магарац је био главно превозно средство. На магарцу се ишло до трговине, млина, винограда, бунара – воду су ценили као злато. У атару села били су заједнички бунари обзидани каменом. Здрава, питка и бистра вода је била на десет метара дубине. Ти бунари служили су све до седамдесетих прошлога века, кад је уведен водовод. Поред тих бунара увек је било по неколико магараци са самаром. С једне и друге стране самара били су пљоснати дрвени бурићи звани вучије. Једна вучија је примала 20 до 25 литара воде. За извлачење воде из бунара служили су конопи и лимена кофа звана сићима. Сићимом су наливали вучију водом. Док су то обављали, испод вучије би подметнули мотку саварачу, која је држала равнотежу празној вучији с друге стране самара. Као кад дрвосече самараши у шуми товаре облице и цепанице коњима на самаре. Напуне једну, па другу вучију, а док чекају у реду поред бунара, људи или жене би прозборили коју. Тамо су се могле чути разне новости и догодовштине. Ђеврске су у селу имале млин. И око млина је било магараци са врећама од кострети и бисагама са житом и брашном на самарима. То су слике и призори прошлости, којих више нема", испричао је Драгослав Тошић приликом сусрета у Јајинцима ових фебруарских дана.

Док је у чашама на столу у његовој кући мирисао ризлинг, совињон и каберне, нисмо могли а да се не сетимо неких винских стихова из „Рубаија" Омара Хајама, персијског мудраца из 11. века. Ево једног Хајамовог записа: „Кажу да ће пијанци у паклу скончати! Истина је супротна и среће неће да схвати: ако ће пијани и жалубљени у пакао стићи, сутра ће рај празан ко длан руке бити..." ¶

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: V. Filipović
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 511

Naslov: Dok Peking slavi „Dipsik", Vašington ga istražuje

Strana: 2

Док Пекинг слави „Дипсик", Вашингтон га истражује

Кинеска компанија развила је језички модел на бази вештачке интелигенције и постигла врхунске резултате уз далеко мања улагања од америчких ривала

Када је 2017. године програм „алпхаго", на бази вештачке интелигенције (ВИ), победио најбољег играча на свету у кинеској древној игри „го", Пекинг је поставио амбициозан циљ да до 2030. постане светски лидер у области вештачке интелигенције. На крилима тог ентузијазма пре неколико недеља се појавила кинеска фирма „Дипсик" са својим језичким моделом вештачке интелигенције, који, на упит корисника, може да решава сложене математичке проблеме и одговара на питања на истом нивоу као и најбољи амерички ривал – чет ци-пи-ти компаније „Опен АИ". Све то је коштало мање од шест милиона долара, наспрам неколико стотина милиона долара колико је у развој свог модела уложила компанија из Силицијумске долине.

Утицајни технолошки инвеститор Марк Андресен назвао је кинески модел „једним од најневероватнијих и најимпресивнијих достигнућа" које је икада видео, док је амерички председник Доналд Трамп рекао да је то позив на буђење.

„Ових дана читам о кинеској компанији која је направила бржи модел вештачке интелигенције за много мање пара. То је добро, јер мислим да није потребно трошити огроман новац. Покретање 'Дипсика' треба да буде позив да се пробуди наша индустрија како бисмо се фокусирали да победимо у тој трци јер имамо најбоље научнике у свету", признао је Трамп.

После почетне затечености успехом „Дипсика", водећи амерички технолошки великаши „Мајкрософт" и „Опен АИ" сада истражују да ли је кинеска компанија на нелегалан начин прикупила податке чет ци-пи-тија, а стижу и критике због цензуре. На пример, уколико „Дипсик" питате шта се догодило на Тргу тијананмен у Пекингу 1989. године, програм ће вас замолити да промените тему.

Амерички медији извештавају о томе да би успехом „Дипсика" влада морала хитно да се позабави, јер најнапреднији ВИ производи Сједињених Држава можда више неће моћи да се такмиче са јефтинијим кинеским алтернативама. „Форин полиси" пише да би, ако се ти страхови обистине, Кина била у бољој позицији да шири моделе који поткопавају слободу говора и цензуришу неугодне истине које угрожавају политичке циљеве њених лидера, али и додатно унапређује кинеске геополитичке циљеве. Оно што је привукло највећу пажњу Вашингтона и федералних агенција јесте чињеница да апликација „Диксик", која је тренутно на првом месту по броју преузимања на продавници „App Store", прикупља податке о корисницима и његовим активностима на смартфону, те их шаље на сервере у Кину. Ипак тим програмера који стоји иза „Дипсика", баш као и у случају „Тиктока", наводи да не деле никакве информације са владом, иако им америчке колеге у томе много не верују због строгих кинеских закона о информатичкој безбедности.

Фото EPA-EFE/ Salvatore Di Nolfi

Из угла Пекинга, вештачка интелигенција заузима посебно место у визији о кинеском успону, са својим потенцијалом да помогне земљи да превазиђе неке од највећих изазова, попут опадајуће радне снаге. Али и у модернизацији војске, укључујући аутономно оружје и стратегије на бојном пољу.

И за разлику од водећих америчких компанија које користе скупљи и затворен софтвер, „Дипсик" користи „open-source" модел, што значи да свако може анализирати његов код и користити његову технологију. Кина настоји да се позиционира као добронамеран глобални партнер за земље у развоју, спреман да подели своје знање, при чему је председник Си Ђинпинг недавно на самиту земаља Г20 нагласио да вештачка интелигенција не би требало да буде „игра богатих земаља и елита". Он је тада позвао на више међународног управљања и сарадње у области вештачке интелигенције (ВИ) и обећао помоћ земљама глобалног Југа за добијање већег приступа научним и технолошким иновацијама.

Иако је „Дипсик" показао да би Кина могла учинити ВИ јефтинијом и доступнијом свима, кључно питање остаје како ће Комунистичка партија управљати растом технологије која би једног дана могла постати толико напредна да би угрозила њене интересе – и контролу над друштвом, сматра Мет Шихан, истраживач кинеске ВИ индустрије у Карнеги фондацији за међународни мир.

Регулација вештачке интелигенције у Кини варирала је током година, у зависности од процене власти о снази и слабостима земље у том сектору. Када је влада 2022. године постала забринута да је заостала за САД након лансирања чет ци-пи-тија, заузела је мање рестриктиван приступ, што је омогућило фирмама попут „Дипсика" да напредују.

В. Филиповић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 35

Naslov: Apel za prekid vatre u DR Kongu

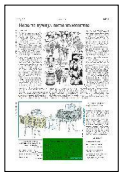
Апел за прекид ватре у ДР Конгу

Вашингтон – Амерички шеф дипломатије Марко Рубио и кенијски председник Вилијам Руто сагласили су се током телефонског разговора да заједнички апелују да се успостави тренутни прекид ватре на истоку Демократске Републике Конго, саопштио је Стејт департмент, пренео је Танјуг. Напредовање побуњеника из милитантне организације М23 коју подржава Руанда довело је до најтеже ескалације оружаних сукоба у више од деценије дугом сукобу на истоку Конга.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Čitaonica
Autori: Željko Žele Jovanović
Teme: ostalo
Naslov: Strujni udar u državi

Napomena:
Površina: 98

Strana: 20

Струјни удар у држави

Не зна се поуздано где и када се овај догађај збио, али зна се да је у питању период у ком је електрична енергија била увелико у употреби.

У кабинету председника је тог дана изненада нестала струја. Председник, заваљен у своју председничку фотељу, заузет мислима о државним питањима, није ни приметио да је око њега настао општи мрак.

Вредна председникова секретарица похитала је да сазна у чему је проблем. Преко телефона је сазнала да је електричар Мића за време отклањања неког квара на електричној инсталацији доживео струјни удар те сада због кратког споја струје нема у читавој згради председништва.

– Какав удар – упита председник након што се тргнуо из дубоких мисли.

– Струјни, председниче – одговори секретарица.

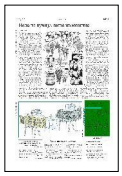
Председник се спокојно вратио својим мислима срећан што ипак у питању није државни удар.

Жељко Желе Јовановић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Čitaonica
Autori: Aleksandar ČOTRIĆ
Teme: ostalo
Naslov: Aforističar i karikaturista

Napomena:
Površina: 100

Strana: 20

Афористичар и карикатуриста

Приредио Александар Чотрић

Петар Павић (Славонски Брод, 1938 – Београд, 2025), карикатуриста, афористичар и дизајнер. Основну и средњу школу завршио је у Загребу, где је стекао звање графичког дизајнера. Радио је као службеник и дизајнер у више предузећа у Загребу, Борову и Тополи. У Београду је био запослен у „Београдској аутобуској станици", а потом је, са супругом, основао приватно предузеће „Визура", у којем је радио као графички дизајнер. Осмислио је насловне стране и изглед многих књига, публикација, часописа и новина. Био је пасионирани библиофил и поседовао је велику колекцију хумористичко-сатиричних књига домаћих и страних аутора. Карикатуре је објављивао у „Јежу", „Керемпуху", „Павлихи", „Експрес Политици", „Борову", „Гласу Славоније"... Као афористичар сарађивао је с часописима „Енигматика" и „Разбибрига". Теме његових радова биле су: изборне махинације, медијске преваре, привилегије функционера, обесправљеност обичних људи, занемаривање културе, промовисање кича, шунда, насиља и примитивизма.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Feljton
Autori: Miroslav Radivojević
Teme: ostalo
Naslov: U „vrzinom kolu" sa Rumunijom

Napomena:
Površina: 1352

Strana: 22

Мирослав Радивојевић

СРБИЈА ПОД ЗАКРИЉЕМ РУСИЈЕ 1913–1918. 10

У „врзином колу" са Румунијом

Након великих уступака на јадранској обали, Русија није хтела да олако жртвује српске интересе ни у Банату. Пашић је већ крајем априла 1915. предузео иницијативу пред руским послаником, предложио је да се спорна област подели по принципу етничке већине становништва

Почетак Дарданелске операције фебруара 1915. није представљао довољан подстрек за изласак Румуније из неутралности. Промену њене позиције Антанта је тражила на другој страни, кроз привлачење Италије. Из Форин офиса су румунском посланику са предумишљајем дали информацију о преговорима у Лондону. Такав ток ствари одговарао је и Румунима. Румунски премијер Јонел Братијану је прижељкивао да води разговоре са западним чланицама Споразума, рачунајући да ће мање марити за српске интересе. Пред представником Велике Британије 19. априла потцртао је велику важност да западна граница буде на Тиси. План му је покварио руски министар иностраних дела. Сазонов је подсетио Едварда Греја на своју сагласност да се преговори са Италијом воде у Лондону због британских интереса у Средоземљу. Из тог разлога тражио је да се о питањима која се тичу превасходно Русије прича у Петрограду. Француска и Велика Британије дале су му за право.

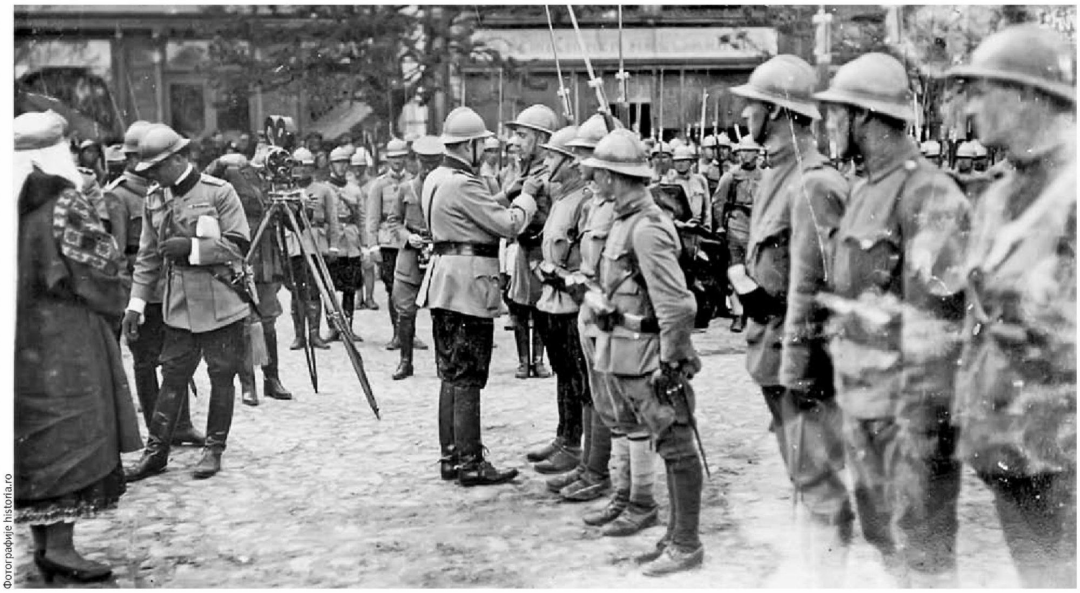
На наплату је доспела непажња приликом склапања споразума о неутралности, од октобра претходне године, по коме је Румунија добила добитке у Трансилванији и Буковини, у тренутку који сматра погодним. За учешће у рату, Братијану је сада тражио територије „до Прута и Тисе". Сматрао је да су 200.000 Срба у Банату представљали „компензацију за 300.000 Румуна у долини Тимока"(!?). Претензије су обухватале и готово целу Буковину, што је угрожавало руске интересе. Сазонов се 3. маја пред румунским послаником чудио тако претераним територијалним тражењима. У помоћ је позивао савезнике, да утичу на ублажавање готово ултимативног тона захтева, који је Братијану допунио претњом оставком. Русија се држала одредбе споразума из октобра о поштовању етнографског

Румунски премијер Јонел Братијану

принципа приликом поделе земаља. Такав став су подупрли из Лондона и Париза. Но, резерве су ућутиле румунског премијера. Братијану је претио да „никаква сила на свету" неће успети да га натера на рат, уколико се не прихвате поменуте границе. Будући да је 26. априла Италија потписала Лондонски уговор о прикључењу Антанти, изјаве су прошле без очекиване реакције. Сазонов је већ рекао румунском посланику да им је „цена пала". Велики кнез Николај, са војне тачке гледишта, потврдио му је да ступање Италије ставља румунску кооперацију на другостепену важност.

Након великих уступака на јадранској обали, Русија није хтела да олако жртвује српске интересе и у Банату. Премијер Никола Пашић, до кога су вести

Фотографије historia.ro

Иако су добили све што су тражили за улазак у рат, допринос Румуније савезничкој победи био је врло скроман

по обичају брзо стизале, већ крајем априла превентивно је преузео иницијативу. Пред руским послаником предложио је да се спорна област подели по принципу етничке већине становништва. Пар дана касније, и званично је затражио да се Србија укључи у преговоре око уласка Румуније у сукоб. Услед попуштања у Далмацији, утврђивање будуће границе без њеног учешћа и на тој страни могло је довести до „судбоносних" последица због незадовољства „у круговима парламентарним и војсци (која је оружани народ)". Супротно залагању посланика у Нишу, Сазонов је 6. маја, непосредно пред слање телеграма, прецртао дату сагласност на идеју да Пашић буде упознат са током преговора. Истог дана је пред послаником Спалајковићем изјавио како није у могућности да то учини, јер разговори морају да остану у потпуној тајности између сила Антанте и Румуније. Уверавао је да Србија нема бољег адвоката од њега и тражио пуно поуздање у савезнике. „Никад Русија не може пристати на Дунав и Тамиш као границу", додао је у поверењу.

О важности посвећеној питању сведочи да је велики кнез тражио од министра да лично дође у Ставку ради заједничког претресања решења. Из Петрограда му је послат помоћник Анатолија Нератов, с ким је договорено да се у преговорима Румунији постави „непроменљив" услов у виду уступања Србији најмање југозападног дела Баната, између Дунава и линије Бела Црква – Вршац – Самош – Тител, укључујући наведена места. Одбрана српских интереса била је потребна ради мотивације њене војске и оправдања пред јавним мњењем за уступке у Буковини. Препоручено је да се концесије не чине одједном, већ мало по мало, што је требало да доведе до жељеног резултата. Русија је у том тренутку показала спремност да и више попусти у погледу сопствених интереса, како би обезбедила стратешки прстен око Београда. Имала је подршку Француске и Велике Британије. Званичан одговор Сазонова влади у Букурешту 14. маја, у односу на српско-румунску границу, био је у складу са етнографским принципом и базирао се на поменутом договору у Ставки. С тим у складу, прва предложена линија је ишла знатно више на североисток, како би Темишвар припао Србији.

У вези са питањем српско-румунске границе, шеф руске дипломатије Сазонов послао је званични одговор влади у Букурешту 14. маја 1915. Предложена линија је ишла знатно више на североисток, како би Темишвар припао Србији. У Петрограду је договорено да се у преговорима Румунији постави „непроменљив" услов у виду уступања Србији најмање југозападног дела Баната. Али неуспеси на бојном пољу натерали су Русију да за два месеца пристане на испуњења скоро свих захтева Букурешта

Братијану није желео ни „за јоту" да попусти поводом територијалних претензија. Иза себе је имао подршку Рима. Италија је одмах по уласку у рат почела да захтева од Русије што шире уступке Румунији, у циљу обезбеђивања њеног садејства. Неуспеси на Источном фронту после пробоја Централних сила код Горлица утицали су на промену става и у Паризу. Француска је 18. маја, ради покретања преговора са мртве тачке, предложила да се Румунима обећа Буковина до реке Серет и (североисточни део) Торонталске жупаније. Иницијатива је одговарала зацртаном програму, па су је на Певческом мосту прихватили. Шеф руске дипломатије поставио је као ограничења једино да из Букурешта први изађу са понудом по наведеним условима и ступе у сукоб пре 26. маја.

Братијану је остао при ставу да „само граница на Пруту, Тиси и Дунаву може обезбедити будући спокој Румунији". Његово виђење компромиса подразумевало је узимање обавезе да не граде утврђења у пограничном појасу око Београда и уступање Добруџе у линији Добрич–Балчик Бугарској, како би се смањила њена потраживања у Македонији и Србија одобровољила за одрицање од Баната. Изјаву са тако „ништавним уступцима" Сазонов није прихватио као одговор на своју ноту. Преговори су поново прекинути. Руски шеф дипломатије акценат је крајем маја ставио на придобијање Бугарске.

Неуспеси у Галицији и напуштање Пшемисла проузроковали су нове притиске западних савезника на Русију за обнову преговора са Румунијом. На упит Сазонова, и велики кнез је са војног гледишта 7. јуна њен улазак у рат окарактерисао „веома пожељним". Наравно, по њему, велики уступци имали су оправдање само у случају покретања акције без задржавања. Зато је министар хтео да прво прецизира временски оквир. Већ тада је био спреман да испуни све захтеве, осим препуштања панчевачког среза у Банату. На другој страни, ратна ситуацијом у Галицији, Румунија се трудила да што више пролонгира доношење коначне одлуке. Изненада је предложила и да се питање Баната реши у непосредним преговорима са Србијом. Игру је прозрео Пашић, који је упркос сагласности Сазонова одбио да улази у „врзино коло". Замолио га је да настави преговоре и да га обавештава „нарочито онда, када треба што попуштати". У супротном, српско затезање са прекомерним претензијама Румуније могло је да јој послужи као оправдање за задржавање. Братијану је пред Антантом већ мењао причу да ће покренути војску чим се прихвате сви територијални захтеви, у року од пет недеља од политичког споразума. У Ставки су одобрили и такав услов; због стања на фронту стрепили су да Румунија не пређе на непријатељску страну. По препоруци из Штаба главнокомандујућег, Сазонов је у ноти од 21. јуна обећао уступање готово свега што је влада у Букурешту тражила, осим југозападног дела Торонталске жупаније; у сразмери коју би након рата непосредно договориле Србија и Румунија под покровитељством Четворног споразума. Ни то није било довољно Братијану – он је једноставно тражио све.

Неуспеси на бојном пољу ослабили су преговарачку позицију Русије. За два месеца она је прешла дуг пут од отпора и непопуштања, до испуњења скоро свих захтева Румуније. Застој у преговорима са Бугарском определио је Русију, према предлогу Француске и Велике Британије, да 9. јула прихвати и границу „на Пруту, Тиси и Дунаву". Мала утеха за српске интересе била су ограничења: а) за забрану градњи утврђења у Банату; б) о недржању војске, осим одређеног броја за полицијску службу; в) о уплати накнаде штете Србима, који изразе жељу да се иселе; г) о поштовању слободе језика и народности онима који остану. Румуни су тиме добили све што су тражили за улазак у рат, без обавезе да то и учине, што је омогућило њихово одуговлачење. Тек ће их успех Брусиловљеве офанзиве, коју је царска Русија предузела 1916, мотивисати да уновче бланко чек. Показаће се, ипак, да ће њихов допринос савезничкој победи бити врло скроман.

Наставиће се

Књигу др Мирослава Радивојевића „Велики покровитељ и 'прави' савезник: Односи Србије и Русије 1913–1918" издали су „Прометеј" и РТС

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Čitaonica
Autori: Tornado, Holandija
Teme: ostalo
Naslov: Dušan Silni nije gledao u instruktora Turčina

Napomena:
Površina: 646

Strana: 21

МОЈ ЖИВОТ У ИНОСТРАНСТВУ

Душан Силни није гледао у инструктора Турчина

Пар месеци после Споразума у Дејтону упознао сам Душана, коме је изванредно пристајао надимак – Силни. Био је висок два метра и снажан као најјача мазга. Пијуком и чекићем баратао је као да се родио с њима. Баш у то време продао сам ресторан једном југовићу, који је на дан примопредаје донео две трећине новца. Остатак, што је наведено у уговору, требало је да уплати за шест месеци, када буде проверио да ресторан дугује само 90.000 гулдена, како сам му рекао.

Пре тога сам исплатио ортака и оптеретио касу у зимском периоду када је приход слабији. Зато сам продао краву музару пре него што ми на врата дође судски извршитељ. Продао сам ресторан са свим дуговима, што је нормална пракса на Западу. То што је мој књиговођа прешао код следећег власника нисам ни приметио док није прошло оних шест месеци.

Паре никако да дођу, а истовремено новац који сам добио трошим за живот који није нимало јефтин у Холандији. Нарочито за оне којима држава ништа не помаже, већ само узима.

Намеравао сам да купим мањи ресторан, где ће ми бити потребно мање персонала и где ће кирија бити мања. Те две ставке су најскупље у овом бизнису. Међутим, купац никако да исплати оно што ми дугује. Није ми помогао чак ни извршитељ. Направио сам неопростиву грешку у бизнису. Бацио сам старе ципеле а да нисам купио нове.

Заједно са још једним Душаном, кога знам од школских дана, рмбачио сам у мемљивим подрумима рушећи зидове у полумраку. Душан Силни је радио ударнички без паузе, као да је волео да се рве са бетонским зидовима. Ја сам чепркао нешто иза његових леђа, онако како то чини већина бивших угоститеља. Није се лутио на мене, него је још више запињао и говорио ми да сам ја за бизнис а не за овако рмбачење.

Њему, који је пре неколико месеци дошао из Босне, нисам могао да објасним да се овде брзо пропада, а тешко поново уздиже. Мој друг Душан, који нам је и нашао овај посао, радио је са нама само викендом, јер је имао други, стални ангажман – одржавање фабрике музичких инструмената. Он само мерка и даје нам задатке шта да рушимо. Са газдом се договорио како ће му осмислити будући простор.

Фото Пиксабеј

Школски друг ми је једном згодом испричао да је Душан Силни неуропсихијатар. Да је скоро цео рат провео као муслимански заробљеник и да су Срби дали за њега двадесет муслимана у размени, да га пусте на слободу.

У Холандију је дошао код жене и кћерке. Ћерка му је студирала а жена радила као доктор у академској клиници. Није могао да седи код куће па му је мој друг нашао посао да не тражи паре за пиво од жене а и да би им помогао. Доктори избеглице из Југославије нису имали велику плату као њихове холандске колеге.

Свако вече после посла ишли смо код „Џојса" на пиво. После напорног дана заливали смо прашину коју смо прогутали. Ту код „Џојса" било је и дневних менија, пржени кромпири са пуно меса за мале паре.

Коначно смо прешли да радимо у нову фирму код газде Душана, мог школског друга. Посао је био много лакши и, што је најважније, није био испод земље. Намештали смо подове, правили баровe, фарбали зидове у будућој продавници музичких инструмената. Највећој продавници те врсте у Бенелуксу. Ту смо радили целе две године.

Једног дана затекли смо жену која је згрчено лежала на поду јер је пала са четири метра висине, оклизнувши се о пречку алуминијумских степеница. Душан је брзо опипао по раменима, нешто је поправљао прстима и направио јој „крагну" од своје јакне. Све то је поред мене посматрало још десетак људи, као и газда Мајк. Дошла је хитна помоћ и прво што су питали: „Ко је ово изванредно добро урадио?"

Уперио сам прстом у Душана. Тада су сви сазнали да је он у ствари доктор. Нису могли чудом да се начуде.

Једног врелог летњег дана, а таквих у Холандији има само три-четири годишње, радили смо без Душана Силног. Није дошао јер је тог дана полагао возачки испит у некој турској ауто-школи. Тамо је било најјефтиније.

Требало је да дође у пола шест код „Џојса" да плати пиво, јер је његов ред. Мој друг и ја смо возили бицикле брзином светлости ка кафићу – не због пића него да честитамо Душану.

Био је доктор, скоро цео рат је провео као муслимански заробљеник. Срби су у размени за њега дали двадесет муслимана

Били смо сигурни да је положио јер је већ имао југословенску дозволу и велику рутину. Седео је на тераси кад смо прилазили.

Покушао сам (угоститељски) да поставим дипломатско питање: „Душане, можемо ли да честитамо?"

А он је одговорио: „Ма, нееее!" Уз тешку псовку.

После нам је уз пиво објаснио да га је инструктор оборио на испиту јер, кад вози на раскрсници, не окреће главу ни лево ни десно.

Показао нам је очима да он може да скрене поглед скроз у лево и десно ћоше очију и да све види. У то сам се сам уверио кад је намештао раме оној госпођи.

Ипак, дошли смо до другачијег закључка. Силни то све зна, зна да возач који вози иза или испред њега мора да зна да јесте или није примећен а никада да то претпоставља. Мора да окрене главу не због себе него због онога који гледа у њега.

Зашто је све то Душан заборавио? Због посттрауматског стреса из рата. Ко зна шта је тамо све видео!

Осим тога, поред њега је седео инструктор Турчин. Иначе, добар човек и нема ништа са ратом у Босни. Душан Силни је баш због њега крио где и у шта гледа. Да не би одао своје намере Турчину. Таква мимикрија га је и спасила да преживи цео рат међу муџахединима.

Убрзо после тога наш друг Душан Силни је нестао, вратио се заувек у Републику Српску. Напустио је жену (лепотицу) и ћерку. Додуше, причао нам је да у Босни има велику ратну љубав. Није прошло ни годину дана, а до нас је стигао абер да је Душан Силни умро. Препукло му је срце.

Торнадо, Холандија

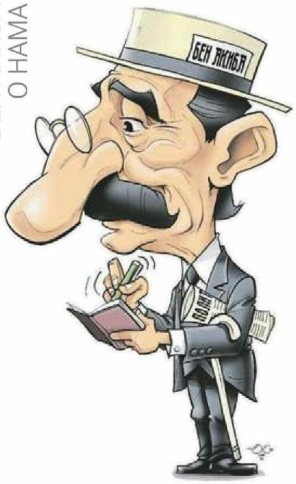
Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Čitaonica
Autori: Redakcija
Teme: ostalo
Naslov: Gospodin-Đokina gospođa Milhbrot

Napomena:
Površina: 876

Strana: 21

БЕН АКИБА О НАМА

Зоран Товиљац

Господин-Ђокина госпођа Милхброт

На иницијативу Фондације „Нушић", поводом 160 година од рођења Бранислава Нушића и 120 година постојања листа „Политика", направили смо избор новинских текстова, колумни, које је под псеудонимом Бен Акиба објављивао у „Политици" од 1905. до 1910. У том периоду написао је око 800 текстова, од записа о свакодневном животу Београђана до прича о техничким и модним новитетима тога времена.

Дејан Јаћимовић,
приређивач књиге „Бен Акиба о нама"

Беh сви знате какав је лом но кућама уочи Божића. У авлији се тресу ћилимови, у соби на патос село дете и љушти орахе; свастика села на канабе, метла измеђ` ногу аван и туца бадем; слушкиња риба патос у сали и пева мађарске патриотске песме; у кујни под шпоретом кмечи прасе; на шпорету у лонцу ври пасуљ за ручак; у спаваћој соби, крај топле фуруне, стоји на столици корито и у њему тесто за милхброт, покривено најпре чистим чаршавом па преко овога таштином бундом; То као зато да боље нарасте.

И онда фишеци и кесе. Где год се по кући окренете, сами фишеци и кесе. На вашем кревету неки лимунови, кутије са сардином и шунка: на вашем шрајбтишу фишеци са најквиpцом, бибером, кеса пуна пиринча, друга кеса пуна шећера, пакло макарона и две фунте свећа. По онда по патосу неки авани, љуске од ораха, коре од лимунова, модле од кохова, метле, четке, лавори и крпе за брисање прозора.

Ујутру, кад пођете од куће, а ви просто не можете изаћи. Изгледате као онај кловн у циркусу, који се продуцира да скаче кроз гомилу јаја посутих по патосу а да ни једно не разбије.

Пређете кроз салу, а жена за вама вресне.

`Ди ћеш тамо, убио те бог да те убије! Зар не видиш да је још мокар патос?

Пођете кроз спаваћу собу, а жена за вама вресне: Ама пази како идеш, оборићеш ми ћаћве са тестом, па ћу ти их натаћи на главу!

Пођете кроз кујну, а она опет за вама вришти.

Пази, пази, згазићеш на пилиће!

И тако ви врд лево, врд десно, док се извучете из куће.

А кад дођете на подне кући, а жена нервозна, што год јој дође шака а она баца. Разуме се, ви већ знате шта је. Или није нарастао квасац или је фурунција прегорео питу од ораха. или је слушкиња разбила вандлу са подварком или ма шта тако. Разуме се, жена вам ћушне под нос тањир са пасуљом, који је увек загорео, а она веже главу марамом, седне на миндерлук и плаче од једа.

Ето, тако је скоро у свакој кући уочи Божића. А нарочито тај квасац, односно тај милхброт, прави ужасне скандале. Увек се жене због њега једе.

Ето госпа-Милку господин-Ђокину и прозвали су „Госпођа Милхброт". Тако је све зову. То је име она добила још прошле године, уочи Божића, и ја сам знао за малер због којег су јој пришили то име, али нисам хтео о томе све досад да пишем. Дао сам јој реч да нећу писати и држао бих ја ту реч, али, право да вам кажем, не могу просто да издржим. Годину дана ја то кријем као тајну, и ником не говорим, па ето не могу више да издржим. Дошао опет Божић, и настао онај вашар по кући, па сам се сетио „Госпође Милхброт" и њеног малера, те вам га морам испричати.

Дакле, било је то прошле године. Госпођа Милка отишла у чаршију уочи Божића, да купи све што јој треба. Милхброт није хтела да меси, купиће готов код Пантелића. Што би се једила само.

Отишла у дућан са девојком и напунила јој корпу. Чега ти ту није било. А разуме се да се сетила и свога Ђоке. Њен Ђока здраво воли тај-бутер, па му тако увек, кад изиђе у чаршију, купи по једно пакло, па му намаже на хлебац те он то слатко једе. Шта ћете, старији је човек, па млада женица хоће да му учини бар то задовољство, кад никакво друго не може. Тако и данас купи она једно пакло тај-бутера. Али ни у дућанима уочи Божића није бољи ред но у кући. И тамо је вашар: кесе, шегрти, публика. Прави хаос.

Фото-документација „Политике"

Шегрт у забуни, у журби, место тај-бутера стрпа у корпу госпа-Милкину пакло квасца, а њено пакло са тај-бутером извесно стрпа у какву туђу корпу.

Чим је стигла кући она, разуме се, узме кришку хлеба и намаже је своме Ђоки и посоли. Проба Ђока па тресну о земљу.

Овакав бутер дај ти твоме другом мужу, а не мени!

Па шта му фали?

Знам ти ја, тек не ваља ништа.

Јутрос си се накривио пробудио, па ти сад ништа не ваља! – узвикну госпа Милка па седе уз инат сама да једе.

Видела је и она да тај бутер ништа не ваља, али га је јела уз инат. А жена је уз инат кадра и кућину да једе.

Она се наједе тако квасца, а Ђока отиде у канцеларију.

И сад настане права несрећа. Како је било хладно, то госпођа Милка седне крај фуруне и узме да чита некакав роман. Она чита, чита, чита, а тр-бух расте, расте, расте. Свршн тек једну главу романа, па се пипне по трбуху:

Ју шта ми је, убио ме бог!

Па што ближе подне, а трбух све више расте. Кад на подне Ђока дође кући, а он затече жену у деветом месецу. Пренерази се он, пренерази се жена.

Шта је то, ако бога знаш? – чупа се он за косе.

Не знам. Бог ме убио да ме убије ако знам.

Па добро, откуд то, кад то, како то?

Не знам, ето тако од бога. Јутрос у осам сати још сам била сасвим као девојка. То знаш.

То знам сигурно.

Око девет сати изгледала сам већ као у петом месецу; око десет сати изгледала сам већ као у шестом месецу; око једанаест сати изгледала сам као у осмом месецу, а око пола дванаест изгледала сам већ као у деветом месецу.

А сад изгледаш већ као у девет месеци и четрнаест дана. Још горе, изгледаш као да имаш близанке, боже ме прости. Па откуд то?

Не знам, седела сам овде крај фуруне и нисам ни мрднула.

Јеси ли сигурна да ниси ни мрднула?

Сигурна сам.

И као што је госпођа Милка била сигурна да није ни мрднула, тако је исто и господин Ђока био сигуран да није ни мрднуо. Он је поуздано знао, да његова жена не може бити ни у првом месецу, а камоли у деветом.

Дочепа се грешник још једанпут за косу, па појури код доктора. Мало је ту један доктор, сазвао је одмах конзилијум.

Дођоше лекари; прегледаше госпођу, шапташе нешто латински, па се окренуше господин-Ђоки:

Није ништа. Госпођа је јела квасац, седела је крај фуруне па квасац нарастао.

Сад се сви уверише да је госпођа јела квасца; то признаде и сама госпођа Милка, а само господин Ђока, остаде и даље неутешан.

Па, добро, добро, квасац, квасац, али ко је тај квасац замесио? – питао се он у себи и гледао је непрестано у женин трбух, као маче у жижак.

***

Ето, од тога доба зову госпођу Милку „Госпођа Милхброт".

Поменуло се, не повратило се.

25. децембар 1906.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Bez naslova
Autori: naručena objava
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 88

Naslov: SRPSKA AKADEMIJA NAUKA I UMETNOSTI BALKANOLOŠKI INSTITUT SANU

Strana: 23

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
БАЛКАНОЛОШКИ ИНСТИТУТ САНУ

има част да Вас позове на прво предавање у циклусу

Југославија –
континуитет, искушења, оспоравања

АУСТРОУГАРСКО ВИЂЕЊЕ БАЛКАНА У ВЕЛИКОМ РАТУ

предавач
ДР ДУШАН ФУНДИЋ

Среда, 26. фебруар 2025.
у 12 сати

Свечана сала САНУ
Кнеза Михаила 35/II, Београд

Предавање се може пратити путем линка https://www.sanu.ac.rs/direktan-prenos/

12500882-1

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Bez naslova
Autori: naručena objava
Teme: ostalo
Naslov: JP „Putevi Srbije”

Napomena:
Površina: 214

Strana: 23

На основу решења ВД директора Зорана Дробњака бр. IV 953-968 од 14. 1. 2025. године

ЈП „Путеви Србије”

Београд, Булевар краља Александра бр. 282

оглашава

ПРОДАЈУ

РАСХОДОВАНИХ ЕЛЕМЕНАТА САОБРАЋАЈНЕ СИГНАЛИЗАЦИЈЕ И ОПРЕМЕ ПУТА

1. Продаја ће се обавити прикупљањем писмених понуда правних лица.
2. Расходовани елементи саобраћајне сигнализације и опреме пута се продају у виђеном стању, а могу се разгледати уз претходну најаву дан раније особи за контакт сваког радног дана у времену од 9 до 14 часова.
3. Предмети продаје по овом огласу налазе се тренутно на територији Београда, Ниша, Новог Сада, Чачка, Руме и Крушевца.
4. Расходовани елементи саобраћајне сигнализације и опреме пута се продају по килограму тежине (дати понуду по килограму за алуминијум, челик и пластику).
5. Писмене понуде заинтересовани могу послати у року од 5 дана од дана објављивања огласа у дневном листу „Политика“, а на адресу ЈП „Путеви Србије“ Београд, Булевар краља Александра 282, са назнаком „Понуда за саобраћајну сигнализацију и опрему пута“ за Милену Митић.
6. Обавезни услови за учешће које понуђач мора да испуни су: да је регистрован код надлежног органа, да поседује важеће решење о издавању дозволе за сакупљање, транспорт и складиштење отпада издате од стране надлежног Министарства Републике Србије. Фотокопије доказа о испуњености услова приложити уз понуду.
7. Одлуку о избору најповољније понуде доноси Комисија за продају, након разматрања приспелих понуда. Понуде понуђача који нису испоштовали раније закључене уговоре са „ЈП Путеви Србије“ неће бити разматране.
8. Критеријум за избор купца је економски најприхватљивија понуда за сву количину.
9. Све информације у вези продаје средстава по овом огласу могу се добити на телефон **066/8665097** од 8 до 15 часова, а лице за контакт је **Сретен Станковић**.

12500884-1

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Feljton
Autori: S. Petrović
Teme: ostalo
Naslov: LISTAJUĆI POLITIKU

Napomena:
Površina: 189

Strana: 22

ЛИСТАЈУЋИ ПОЛИТИКУ

23. фебруар

1975.

АНТИЈУГОСЛОВЕНСКЕ ПРОВОКАЦИЈЕ У АУСТРИЈИ – Већ други дан у Клагенфурту, главном граду аустријске покрајине Корушке, трају антијугословенске провокације. У једној од главних улица у близини градске Већнице растурани су леци антијугословенске садржине. Осим тога, на главном тргу у Клагенфурту, постављени су специјални панои са антијугословенским натписима у којима се на омаловажавајући начин говори о словеначкој националној мањини у том делу Аустрије, као и о њеној бројности. На гробљу у главном граду покрајине Корушке усташка емиграција извела је још једну провокативну акцију, у сарадњи и у присуству представника усташких организација из СР Немачке, Шведске и још неких западноевропских земаља.

На сахрани Николе Мартиновића, једног од вођа усташке организације у аустријској Корушкој, који је недавно убијен у међусобном обрачуну усташког подземља, сакупило се више од 400 особа, његових истомишљеника.

Црквени обред на гробљу обавио је злогласни усташки духовник Цецеља, који је стлно настањен у близини Салцбурга. Посмртни говор одржао је вођа усташке организације у Минхену Иван Јелић. Ову дрску антијугословенску провокацију пратило је неколико десетина представника аустријске полиције, који нису ништа предузели да је осујете. Усташка провокација употпуњена је пропагандом, на коју су насели поједини корушки листови, објављујући клевете и измишљотине које муте односе Аустрије с Југославијом. Упркос томе што је влада у Бечу, у размени дипломатских нота, обећала влади наше земље да на свом тлу неће толерисати окупљање нити дивљање антијугословенских група.

С. Петровић

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Mozaik
Autori: Arh. Radmila Milosavljević
Teme: ostalo
Naslov: Skulpture Ogista Rodena

Napomena:
Površina: 501

Strana: 26

ИЗ СВЕТА УМЕТНОСТИ

Скулптуре Огиста Родена

Ово је, наравно, славна скулптура француског вајара Огиста Родена, али пољубац није само његов. Скулптура приказује две особе предане пољупцу и једно је од ремек-дела вајарске уметности, настало као последица дубоко снажне, потресне, интимне, болне животне приче. Камиј Клодел (1864–1943), вајарка, била је Роденова ученица, његова љубавница и сарадница. Имала је 20 година кад је као девојка с породицом стигла у Париз из провинције, у потрази за уметношћу и славом.

Великом скулптору биле су 44 године, а већ је иза себе имао велика дела. Ушла је у његов атеље и у његов живот као млада лепотица с „најлепшим очима љубичасте боје" на свету, провела с њим петнаестак година, од којих је неколико било испуњено љубављу и страшћу, а остатак сукобима, неразумевањем и патњом. Унела је Камиј у ту везу своју младост, љубав према уметности, велики таленат, а из ње изашла растрзана неповерењем, љубомором и сопственим демонима. У скривеном кутку Париза постоји кућа зарасла у бршљан, као неми сведок велике љубави између девојке и зрелог уметника који је водио двоструки живот: имао је своју сталну животну сапутницу Розу Бере и сина.

Фото EPA/Eddy Risch

Најлепши пољубац исклесан у камену донео је овом ствараоцу светску славу

Са изложбе Роденових дела у Швајцарској

Конзервативна породица Камиј Клодел била је скандализована том везом, а она сама дубоко повређена сопственом немоћи да било шта промени. Борећи се између љубави према уметности, егоцентризма мушкарца-генија и неразумевања средине, поклекнула је. „Она је све уложила у Родена и све изгубила", говорили су. За њу је уметнички критичар Октав Мирабо написао: „Камиј је најгенијалнија жена свог времена." Ипак, то није вредело ништа. Гоњена сопственом унутрашњом несигурношћу и страховима, дошла је до дна и, како су у јавности коментарисали, „неправедно и против сопствене воље" затворена у азил за умоболне у Вил Еврар, у којем је провела 30 година. Њена трагична судбина од љубави до слома описана је у књизи „Случај Камиј Клодел", објављеној код нас.

Огист Роден (1840–1917), један од највећих француских вајара, рођен је у Паризу. Године 1854. завршава Школу уметности и заната у Граду светлости, а десет година касније ствара своје прво вајарско дело – „Човек са сломљеним носом". До 1871. ради декоративне скулптуре за један уметнички студио у Паризу, а 1875. први пут посећује Италију. Надахњује се радовима Микеланђела, Донатела, као и скулпторима античке традиције. Ради скулптуру „Године бронзе" у суперреалистичком маниру, а 1879. његова скулптура Св. Јована добија награду на једном од бројних салона у Паризу. Годину дана касније добија Велику награду Салона за композицију „Врата пакла", затим ствара своје ремек-дело „Мислилац".

Године 1883. у његов атеље као ученица долази млада вајарка Камиј Клодел, која га инспирише да креира бројне вајарске радове, међу којима је најпознатије дело „Пољубац" (1886). Током 1884. добија наруџбину за велику композицију „Грађани Калеа", а четири године касније наручују му скулптуру Виктора Игоа за Пантеон у Паризу. Почетком последње деценије 19. века од њега траже да направи статуу Балзака. Године 1895. сели се у Вила де Брилант у Медону у Паризу, а 1899. обликује сопствени павиљон за Велику светску изложбу. Током 1916. завештава сва своја дела држави Француској, а годину дана касније коначно се жени својом животном сапутницом Розе Бере. Исте године Роден умире у Паризу. Године 1919. отворен је Музеј Роден у Паризу.

Арх. Радмила Милосављевић
www.dopisna-skola-ambijent.rs

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Bez naslova
Autori: naručena objava
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 118

Naslov: POŠTA

Strana: 23

ПОШТОВАНИ ЧИТАОЦИ

Обавештавамо вас да изјаве захвалности, помене и читуље које желите да буду објављени у дневном листу „Политика" можете да предате у једној од 86 пошта ЈП „Пошта Србије".

СПИСАК МЕСТА ГДЕ У ПОШТАМА МОЖЕТЕ ПРЕДАТИ ИЗЈАВЕ ЗАХВАЛНОСТИ, ПОМЕНЕ И ЧИТУЉЕ

Београд, Калуђерица, Борча, Гроцка, Сремчица, Младеновац (Варош), Сопот, Обреновац, Лазаревац, Бор, Чачак, Ивањица, Горњи Милановац, Јагодина, Свилајнац, Деспотовац, Ћуприја, Параћин, Рековац, Кикинда, Крагујевац, Аранђеловац, Топола, Краљево, Врњачка Бања, Нови Пазар, Рашка, Крушевац, Лесковац, Ниш, Нови Сад, Бечеј, Бачка Паланка, Врбас, Панчево, Вршац, Пирот, Пожаревац, Костолац, Петровац (на Млави), Прокупље, Блаце, Куршумлија, Смедерево, Смед. Паланка, Велика Плана, Сомбор, Апатин, Сремска Митровица, Стара Пазова, Инђија, Суботица, Бачка Топола, Сента, Шабац, Лозница, Ужице, Пожега, Ариље, Пријепоље, Нова Варош, Прибој, Ваљево, Врање, Зајечар, Неготин, Земун, Сурчин, Алтина, Зрењанин, Косовска Митровица.

Списак свих пошта у којима можете предати изјаве захвалности, помене и читуље налази се на интернет страници www.posta.rs

ПОЛИТИКА ПОШТА

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Mozaik
Autori: D.I.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 149

Naslov: Kolekcija Barija Hamfriza prodata za 4,6 miliona funti

Strana: 26

Колекција Барија Хамфриза продата за 4,6 милиона фунти

Фото EPA-EFE/Andy Rain

Један од експоната из збирке познатог глумца

Уметничка колекција познатог аустралијског глумца Барија Хамфриза продата је недавно на аукцији коју је организовао лондонски „Кристис" за укупно 4.627.224 фунте. Аукцијска продаја је трајала кратко, а организатор је саопштио да је постигнута сума увелико надмашила његова очекивања, пошто су дела била процењена на вредност до 300.000 фунти. Пре надметања, радови из колекције аустралијског комичара били су изложени у галерији „Кристис", где су посетиоци могли да их погледају. Током аукцијске продаје нове власнике нашло је око 250 дела из богате збирке овог колекционара.

Осим уметничких радова, на продаји су се нашли и вредни примерци књига, као и различити делови намештаја и материјали.

Писац, сатиричар, глумац Бари Хамфриз, познат аустралијској и светској публици по улогама у бројним филмовима, представама и телевизијским серијама, преминуо је пре две године, а његова богата уметничка заоставштина сада је дошла у руке других колекционара.

Д. И.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: T. V.
Teme: ostalo
Naslov: Vanredni izbori u Nemačkoj

Napomena:
Površina: 412

Strana: 3

Фото EPA-EFE/Ronald Wittek

Навијачице ЦДУ на предизборном скупу у Оберхаузену

Ванредни избори у Немачкој

Према извештајима аґенција

Берлин, Вашингтон – У Немачкој се данас одржавају ванредни парламентарни избори, организовани након распада тројне коалиције канцелара Олафа Шолца, а према испитивањима јавног мњења, конзервативци имају највећу подршку, преноси Танјуг. Ово је тек четврти пут у новијој историји после Другог светског рата, да се у Немачкој одржавају ванредни парламентарни избори и на њима ће више од 59 милиона становника Немачке бирати 630 посланика који ће имати мандат од четири го-

Илон Маск потврдио подршку крајње десничарској АфД

дине и задатак да одаберу новог канцелара и владу.

„Немачки савезни избори не само да ће одредити будућност највеће европске економије већ и изгледе за цео континент док се бори са егзистенцијалним питањима, након што је Трампова администрација јасно ставила до знања да америчке безбедносне гаранције неће трајати вечно", процењује лондонски „Фајненшел тајмс".

На овим изборима учествује 29 странака, али ће само 10 имати кандидата у свих 16 немачких савезних покрајина. Најзаступљенија је Хришћанско-демократска унија (ЦДУ), која учествује у 15 покрајина, сем у Баварској, где је представља сестринска странка Хришћанско-социјална унија (ЦСУ). Највише странака учествује у Берлину и покрајини Северна Рајна – Вестфалија, по 18 листа, док их је у Баварској 17, а многе странке наступају у само по једној покрајини. Прве званичне пројекције резултата очекују током изборне ноћи. Бирачи у Немачкој имају два гласа на једном бирачком листићу. На левој половини се налазе имена појединачних кандидата која су посебна за сваки бирачки округ, док се на десној налазе имена странака које се такмиче у покрајини одакле је гласач.

За улазак у Бундестаг, странкама је важно да освоје више од пет одсто гласова са десне половине бирачких листића и тиме прелазе обавезни цензус. Опозициони ЦДУ и његова баварска сестринска странка ЦСУ, према последњим анкетама, имају 30 одсто подршке бирача. Крајње десничарска Алтернатива за Немачку (АфД) Алис Вајдел и Тина Крупала је друга са 20 процената подршке, док су социјалдемократе (СПД) Олафа Шолца са 15 одсто пали на треће место са првог места које су освојили на изборима 2021. године.

У међувремену Илон Маск, амерички милијардер и блиски сарадник председника САД Доналда Трампа, објавио је јуче на „Иксу" са шест немачких застава између којих је само написао – АфД. Маск је недавно позвао АфД да се бори да Немачка има право на веће самоопредељење и мањи утицај Брисела и оценио да би копредседница АфД Алис Вајдел била веома добра немачка канцеларка. Како је Маск навео, АфД има пуну подршку Трампове администрације.

Т. В.

Сиријски нападач „желео да убија Јевреје"

Берлин – Деветнаестогодишњи Сиријац Васим ел М., који је ножем у петак тешко повредио шпанског туристу у Берлину, рекао је да је хтео да из мржње убија Јевреје, јавио је Танјуг. Сиријац је навео током испитивања да је одлука о нападу „сазревала у његовим мислима неколико седмица", пренео је „Билд". Нападач је иначе добио право на боравак у Немачкој прошлог октобра. Васим ел М. је ухапшен након што је у петак покушао да закоље шпанског туристу усред Берлина на северној страни великог споменика жртвама Холокауста, преко пута америчке амбасаде. Истражитељи су наводно у његовом ранцу пронашли Куран, молитвени ћилим и ловачки нож којим је, како се сумња, извршио напад. Жртви је спасен живот само захваљујући брзом интервенцијом хитних служби. Берлинска полиција ухапсила је Сиријца око три сата након што је извршио напад.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 181

Naslov: Brodski saobraćaj na Bosforu obustavljen zbog snega

Strana: 3

Људи и догађаји

Фото EPA-EFE/Erdem Sahin

Бродски саобраћај на Босфору обустављен због снега

Јаке снежне падавине у Истанбулу трећи дан заредом, јуче су изнудиле обуставу бродског саобраћаја на Босфору у оба смера, саопштио је Генерални директорат за обалску безбедност турског Министарства саобраћаја и инфраструктуре, известио је Танјуг. У међувремену, „Туркиш ерлајнс" је саопштио да су због снежних падавина отказани неки летови ка истанбулском аеродрому и са њега, који су били планирани за данас, пренео је „Хуријет". Школе у Истанбулу ће у понедељак бити затворене због јаког мраза, због кога се очекује да школски аутобуси неће моћи да саобраћају. Иначе, од петка у поноћ мотоциклистима и курирским службама забрањена је вожња у Истанбулу до даљег.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Svet
Autori: Redakcija
Teme: ostalo
Naslov: Tramp i Putin protiv Zelenskog

Napomena:
Površina: 813

Strana: 3

Трамп и Путин против Зеленског

Вашингтон и Москва су украјинског председника прикључили на политички респиратор па слављени херој бивше америчке администрације и Европљана можда броји своје последње недеље или месеце

Бошко Јакшић

Изненађени су само они који нису желели да верују да ће Доналд Трамп брутално кажњавати дојучерашње савезнике и награђивати аутократу који је, као и он, претња демократији. Амерички председник се брзо посветио заустављању рата на истоку Европе, а његов очекивано скори сусрет са Владимиром Путином биће крешендо политике циничне прорачунатости која ће Русију наградити за агресију, а Украјину казнити губитком територија и увредљиво маргинализовати Европљане.

Трамп се неко време ослањао на тврду реторику претећи Москви царинама и санкцијама уколико одбије преговоре, а онда се све променило после телефонског разговора са Путином 12. фебруара. Секретар за одбрану Пит Хегсет развејао је све наде Кијева око чланства у НАТО, а жељу да се Украјина врати у границе пре 2014. назвао је „нереалистичном". Вашингтон је прихватио платформу Кремља да чланство у НАТО не долази у обзир и да су преговори могући само уз уважавање „реалности на терену".

Признањем да Русија има „адуте у руци" – петину украјинске територије коју је окупирала – Трамп омогућава Путину да у преговоре уђе сигуран да ће задржати део онога што је у рату освојио. Амбасадор Русије у УН то је већ потврдио: „Украјина је неповратно изгубила не само Крим већ и народне републике Доњецк и Луганск, као и области Херсона и Запорожја које су се придружиле Русији", рекао је Василиј Набензја.

Еруптивна тензија најављена говором потпредседника Џеј Ди Венса на минхенској конференцији о безбедности и продужена билатералним преговорима шефова америчке и руске дипломатије у Ријаду, достигла је врхунац Трамповом изјавом да је украјински председник Володимир Зеленски „диктатор", да је одговоран што су руске трупе пре три године умарширале у његову земљу и да је једина ствар у којој је био добар његова игра по тактовима Џоа Бајдена.

Критичари из Кијева и европски лидери тврде да је Трамп понудио Путину уступке и пре преговора. Какве безбедносне гаранције САД Кијев може да очекује док Американци и Руси заједнички раде на политичкој елиминацији Зеленског који никада није уживао симпатије Трампа, а Путину је омражени вођа режима који би требало „денацификовати"?

Вашингтон и Москва доводе у питање легитимитет власти Зеленског коме је мандат истекао маја прошле године, али нови избори нису могли да се одрже због ратног стања. Трамп ниподаштавајуће изјављује да Зеленски нема више од четири процента подршке иако испитивања показују да је она око 60 одсто. Украјинац узвраћа да Трамп живи у „балону" руских дезинформација.

Москва не крије да очекује да Украјинце у будућности предводи нова личност – по могућности наклоњена Кремљу – што је мало вероватно пошто је Путин инвазијом и систематским разарањима од Украјинаца направио истинске непријатеље. Нико близак Москви нема шансу да постане председник.

Трамп и Путин су Зеленског прикључили на политички респиратор. Слављени херој бивше америчке администрације броји своје последње недеље или месеце. Још је у игри па понавља да неће прихватити никакав споразум склопљен њему иза леђа. То кажу и Европљани. Вашингтон тврди да ће Кијев и Брисел бити укључени у касније фазе преговора, али они не верују.

У току је тектонски потрес у односима прекоатлантских савезника. Трамп је одустао од политике кажњавања Москве због агресије и више га занима да Русе макар мало удаљи од свог стратешког ривала Кине. Пекинг свакако не угрожава Путинов режим, али Руси потајно страхују да Кинези представљају претњу на дуги рок.

Вођен бизнис интересима, Трампа истовремено занима руска понуда да амерички нафташи надокнаде губитак од 300 милијарди долара изазван санкцијама. „Постоје невероватне прилике за партнерство са Русијом, геополитичке и економске", изјавио је државни секретар Марко Рубио.

Трамп захтева да Кијев Американцима препусти власништва над половином својих залиха ретких метала и тако отплати уложених 350 милијарди долара – што је знатно више од реалне помоћи у износу од 119 милијарди.

Када је Зеленски рекао да му треба времена да проучи предлог, речено му је да има сат времена да га потпише јер у супротном ризикује договорене састанке са Венсом и Рубијом. Зеленски није потписао, у Минхену се састао са Американцима, али је свакако изнервирао Трампа.

Кијев је покушавао да Трампа увери да Украјина није проблем већ да су препреке у Кремљу, али шеф Беле куће процењује да је Зеленски тај који се опире и одбија компромисе како би се успоставио „трајан мир".

Трамп очекује исто што тражи од својих сарадника у Вашингтону и партнера по свету: апсолутну лојалност и послушност. Зеленски треба да се покори, онда може да иде.

Слично је и са Европљанима. Мање од месец дана након што је положио заклетву, Трамп ултимативно саопштава да више неће плаћати за очување мира у Европи и фокусира се на регион Азије и Пацифика и на границу према Мексику.

Трамп захтева финансијску дисциплину унутар НАТО-а имајући у виду да амерички трошкови за одбрану износе 968 милијарди долара годишње, док све европске чланице Алијансе издвајају 461 милијарду, мање и од Русије. „Трамп неће дозволити никоме да од Ујка Сема прави 'ујка наивчину'", каже секретар Хагсет.

Нису само трошкови одбране препрека трансатлантском савезништву какво је успостављено после краја Другог светског рата. Трамп уноси елементе идеолошког раскола. Провоцира лидере либералних демократија пружајући отворену подршку европским популистичким и националистичким истомишљеницима. Шта друго значи када се потпредседник Венс састане са лидерком крајње десне Алтернативе за Немачку? И то уочи избора.

Путин до скора није могао да сања о оваквим поклонима. Председник за којим је Међународни кривични суд расписао потерницу због ратних злочина, добиће мир који легализује руска освајања и спектакуларно га из дубоке изолације катапултира у врх глобалне политике.

Фото EPA-EFE/ Sergey Dolzhenko

Зеленски је пажљиво саслушао америчког изасланика Кита Келога

Кијев је покушавао да Трампа увери да Украјина није проблем већ да су препреке у Кремљу, али шеф Беле куће процењује да је Зеленски тај који се опире и одбија компромисе како би се успоставио „трајан мир"

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Događaji dana
Autori: D.P.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 121

Naslov: Žarko Mićin kandidat za gradonačelnika Novog Sada

Strana: 5

Жарко Мићин кандидат за градоначелника Новог Сада

Жарко Мићин, одборник Скупштине града Новог Сада са изборне листе „Александар Вучић Нови Сад сутра", званични је кандидат за градоначелника, на предлог председнице градске скупштине Дине Вучинић.

Мићин је рођен 1982. у Новом Саду, дипломирао је на Правном факултету и положио правосудни испит. У родном граду био је извршни директор ЈП „Завод за изградњу града", генерални директор ЈП „Спортски и пословни центар Војводина" извршни директор ЈП „Урбанизам" и Завода за урбанизам. Обављао је функцију

Фото „Линкдин"

Жарко Мићин

шефа кабинета градоначелника Новог Сада и био је координатор изградње и председник комисије за избор корисника 522 стана за избегла лица. Три пута је биран за народног посланика, а обављао је и функцију шефа кабинета потпредседника владе и министра одбране, као и шефа кабинета председника владе. Будући да је претходни градоначелник Новог Сада Милан Ђурић поднео 28. јануара неопозиву оставку, одборници скупштине града требало би да гласају о предлогу за избор Мићина на седници која је заказана за сутра. **Д. П.**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Događaji dana
Autori: D.P.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 549

Naslov: Vučević: Odbranićemo Vojvodinu od separatista

Strana: 4

Foto „Instagram / Miloš Vučević"

Премијер Милош Вучевић на академији одржаној у Српском народном позоришту

СВЕЧАНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ ПОВОДОМ 199 ГОДИНА ОД РОЂЕЊА СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА

Вучевић: Одбранићемо Војводину од сепаратиста

У Српском народном позоришту у Новом Саду синоћ је одржана свечана академија поводом обележавања 199 година од рођења Светозара Милетића, градоначелника Новог Сада и једног од најзначајнијих и најутицајнијих политичара у борби Срба за национална права у Аустроугарској, током друге половине 19. века.

На свечаности је говорио премијер Милош Вучевић, који је истакао да је Светозар Милетић био политичка претеча уједињења Баната, Бачке, Барање и Срема са матицом Србијом.

„Он је грмео и проповедао када нико није смео, када је, због мисли и речи, човек био затваран и тлачен. Он је прикупљао људе и припремао терен и ишао први, и у славу, и у жртву за свој народ", рекао је Вучевић, истакавши да је Милетић био вођа читаве своје генерације и да је „имао урођен дух српске непомирљивости и жеље за правдом".

„Народу је објашњавао и учио га да је слобода први и неопходни предуслов нашег опстанка и да ће се то десети само онда, када будемо имали право да се зовемо Србима, да користимо српски језик и да се ослободимо свих префикса које су нам стављали да нам замагле погледе и националне видике. Био је син слободе који је људима уливао и веру и наду да ће се једном у Србији живети слободно. Јер само је Србија претпоставка наше слободе. У свим другим државама опет ћемо постати сужњи робови. Зато Србију на овим просторима морамо одбранити ако желимо слободу", рекао је премијер Вучевић и указао да је југословенским Уставом из 1974. године извршена сецесија Војводине.

„Тај ударац је дошао од оних Срба који под комунистичком идеологијом нису желели, а неки и данас, не желе то да буду, од оних који су се срамотили што су Срби. Данас ти исти на челу са Динком Грухоњићем и његовим следбеницима свим силама подмукло отимају Војводину и кидају везе са матицом. Поручујемо да им то никада неће проћи", закључио је Вучевић.

На свечаној академији „Србија је Војводина" говорио је и архиепископ новосадски и митрополит бачки Иринеј:

„Желим да предочим неколико мисли на тему наше Војводине, и то не само Војводине која данас, а уверени смо и трајно територијално припада Србији, него Војводине схваћене као Србија. Недавно су поново заграктали врани гаврани сепаратизма, не аутономаштва, јер аутономија Војводине већ деценијама постоји. Иако сепаратисти у становништву Војводине представљају статистичку грешку, Војводина као појам и као географско-политички ентитет, представља скорашњи историјски феномен, односно примењену идеологију Јосипа Броза Тита и његових блиских сарадника, одреда антисрпских и антијугословенски настројених. Творевину која је у пракси била верна копија Совјетског оригинала познатог као Украјина" истакао је владика Иринеј.

Присутнима у Српском народном позоришту обратио се и Срђан Граовац, управитељ фондације „Светозар Милетић", који је представио иницијативу да се пут Нови Сад – Лозница назове по великану чија је годишњица рођења синоћ обележена. Позвавши јавност да ову идеју подржи, Граовац је истакао да је примерено да овај пут понесе Милетићево име, као што је ауто-пут кроз Шумадију добио име по Милошу Великом и као што ће пут који ће спајати исток и запад Србије носити име Вожда Карађорђа. „Нема сумње да Милетић спада у ред националних хероја који су својим грандиозним делом задужили српски народ. Светозар Милетић био је предводник српског националног покрета на простору Хабсбуршке монархије и неко ко је личним примером, жртвом

Фото Танјуг / А. Ћап

Председница покрајинске владе Маја Гојковић положила је венац на споменик Светозару Милетићу на Успенском гробљу у Новом Саду

коју је поднео, показао да су му интереси његовог народа важнији од свега, па и сопствене судбине", рекао је Граовац и додао да Милетић није дочекао судбоносну 1918. годину, када је заувек избрисана граница на Сави и Дунаву. „Ми данас имамо обавезу да чувамо сећање на ову грандиозну личност из наше историје. Наша фондација даје свој скромни допринос томе да се његово дело очува у колективној свести нашег народа, а његова личност остане узор и вечна инспирација поколењима", рекао је Граовац и поручио да ће фондација наставити да организује трибине, панел дискусије и округле столове на различите опште друштвене теме како би подстакли културу дијалога.

Д. П.

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Događaji dana
Autori: D.P.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 313

Naslov: Studenti iz Zrenjanina pešice stigli u Vršac

Strana: 5

Студенти из Зрењанина пешице стигли у Вршац

Принтскрин

Фото „Инстаграм"/_lunja_and blokadar

Студенти Техничког факултета „Михајло Пупин", који су у четвртак кренули из Зрењанина пешице ка Вршцу, стигли су у тај банатски град јуче по подне, како би се придружили протестном скупу који је заказан за данас. Ноћ између петка и суботе преспавали су у Пландишту, а потом су наставили пут. Срдачно су дочекани у свим местима кроз које су пролазили, а тако је било и у самом Вршцу. У Новом Саду је јуче одржан скуп подршке свим наставницима и родитељима који трпе притиске због подршке студентима. Слоган скупа био је „И ја сам Предраг", по наставнику физичког васпитања Предрагу Мијатовићу, који је добио отказ из истог разлога. Протестних окупљања било је у још неколико општина и градова, а студенти из Чачка, Ужица, Краљева и Крушевца најавили су јуче да ће пешачити ка Нишу, где ће у суботу, 1. марта, бити одржан протест. **Д. П.**

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Politika
Autori: Redakcija
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 280

Naslov: REKLI SU...

Strana: 6

РЕКЛИ СУ

Народ: У Србији се народ пита и народ је рекао – нећемо стране слуге. Почећемо да бирамо свог председника, своју владу и своју скупштину. Неће народ сукобе. Народ хоће да на изборима одлучује ко ће управљати у његово име, а не на улици.

Александар Вучић,
председник Србије

Устав: Судите председнику што је поступао у складу с Уставом, а они су, као, јунаци зато што крше Устав. Преузимајући дужност председника, дао сам заклетву да ће поштовати Устав Републике Српске и Устав Босне и Херцеговине.

Милорад Додик,
председник Републике Српске

Диктатор: Диктатору без избора – Зеленском – боље је да ради брзо или ће остати без земље. У међувремену, ми успешно преговарамо о окончању рата са Русијом, за шта сви признају да само Трамп и Трампова администрација могу даураде. Бајден никад није покушао, а Европа није успела да донесе мир. Волим Украјину, али Зеленски је направио ужасан посао, његова земља је разбијена, а милиони су непотребно умрли.

Доналд Трамп,
председник Сједињених Америчких Држава

Дезинформације: Украјина примећује доста дезинформација које долазе из Русије. Уз дужно поштовање према председнику Доналду Трампу као лидеру... Он живи у том балону дезинформација.

Володимир Зеленски,
председник Украјине

Интерес: Друге државе и нације, по правилу, не желе нам зло и не раде против нас, али у избору између својих интереса и нашег бољитка, кад до таквог избора дође, увек ће се одлучити за своје интересе. Па и наши пријатељи и савезници.

Зоран Милановић,
председник Хрватске

Летаргија: Европа треба да се пробуди из геополитичке и економске летаргије у коју је, нажалост, запала већ неко време. Недавни развој догађаја и овај другачији поглед на ствари из Сједињених Америчких Држава сада нас обавезују не само да се суочимо са истином већ и да се крећемо веома великом брзином и спроводимо одлуке о којима смо дуго разговарали.

Кириjакос Мицотакис,
премијер Грчке

Лекови: Због тога (пораза Аргентине у два финала Купа Америке и финала Светског првенства 2014) и даље пијем лекове. Успео сам да смањим дозу. Много сам боље, али то је нешто што ствара зависност... То су ствари које остају са вама, које вас обележе.

Анхел ди Марија,
аргентински фудбалер

Противници: Идеологија која је пропала у Вашингтону и даље влада у Бриселу. Мађарску третирају као непријатеља. Мађари су прави политички противници у Бриселу. Они желе да збаце патриотску владу и успоставе маријонетску владу, траже да нам кажу шта ми Мађари смемо да радимо, а шта не смемо.

Виктор Орбан,
премијер Мађарске

Чудовишта: Ми мислимо да живимо у лудом периоду, и живимо, и то је застрашујуће, али свет су увек водила чудовишта. Похлепни, егоцентрични људи као да гравитирају ка позицијама моћи кроз историју човечанства, а не маре за интересе колектива. Увек је тако било.

Итан Хок,
амерички глумац

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Politika
Autori: Sandra Gucijan
Teme: ostalo
Naslov: Slovenac sa Velike Morave

Napomena:
Površina: 281

Strana: 6

ПОРТРЕТ БЕЗ РАМА
ЗОРАН ЈАНКОВИЋ

Д. Стојановић

Словенац са Велике Мораве

Вучићев пријатељ и градоначелник Љубљане Зоран Јанковић најдуже је на челу једне европске престонице. Ових дана је опет у жижи јавности са поновљеном подршком председнику Србије, којем нуди помоћ и позива га „да не дозволи да притисци и напади пољуљају зацртани правац развоја земље". У јеку академске буне, речима да су „Вучићево вођство, одлучност и визија кључни за напредак који је Србија постигла у протеклим годинама" грдно се замерио како студентима у Србији, тако и колегама који их подржавају у Љубљани. Он је покушао да се оправда, објашњавајући да се „никада није изјашњавао против студентских протеста" и да је чак поручио „да су демонстранти испред Градске куће у Љубљани добродошли".

Међутим, студенти му замерају и то што је три недеље након што је под срушеном надстрешницом на Железничкој станици у Новом Саду погинуло 15 људи и истог дана када се догодио напад на студенте који су протестовали испред Факултета драмских уметности са Вучићем наздрављао на сајму „Винска визија" Отвореног Балкана у друштву председника Републике Српске Милорада Додика и других државника.

Чест гост Београда и увек у друштву српског председника, посебно је слаб на Експо 2027. Вучић се сваки пут Јанковићу захваљује „за помоћ, подршку, знање и енергију у овом великом пројекту", а Јанковић узвраћа да је „поносан што је Београд добио Експо, то је Београд сутра, Србија сутра".

Премијер у покушају (пред парламентарне изборе 2011. основао је странку која је победила са 29 одсто гласова, али је састављена нова коалиција на челу са Јанезом Јаншом) словио је и за кандидата за градоначелника Београда, што је демантовао у јануару 2022.

У Сараорцима, селу крај Смедерева у којем је рођен 1. јануара 1953. од оца Србина и мајке Словенке, још има пријатеље које је стекао са пет, шест година и са којима се често чује. Живот на обалама Велике Мораве са 11 година је заменио обалама Љубљанице. Основну школу, гимназију и Економски факултет је завршио у Љубљани, а током студија је сам градио кућу, радећи у локалном ауто-мото савезу и касније у пошти. На чело „Меркатора" је дошао 1977. и сви му признају да је од ове фирме направио највеће словеначко предузеће са 15.000 запослених. Након одласка са челне позиције „Меркатора", у, како тврди, политичком обрачуну са њим, одлучио се за политичку каријеру и на изборима 2006. освоји чак 63 одсто гласова и у првом кругу постао градоначелник Љубљане. Да је радио нешто добро, показали су наредни избори, када је освојио други мандат са готово 70 одсто гласова.

Поред пословне каријере веома је активан и на спортском плану: био је потпредседник кошаркашког клуба Олимпија, председник сопственог рукометног клуба Крим електра, председник Рукометног савеза Словеније. За његовог мандата је Словенија освојила сребрну медаљу на Европском првенству у рукомету 2004. На питање рукомет или кошарка, увек ће одговорити – фудбал. За себе каже да је „100 одсто атеиста" и „чистокрвни мешанац".

Ожењен је Мијом и има синове Јуру и Дамијана, са којима је у септембру 2012. хапшен у оквиру истраге у вези са корупцијом и привредним криминалом. Против њега је у прошлости покренуто много оптужница – за подмићивање, злоупотребу положаја, утају пореза, међутим, никада није био осуђен. Током његовог првог мандата, Љубљана је проглашена најбезбеднијим градом југоисточне Европе.

Сандра Гуцијан

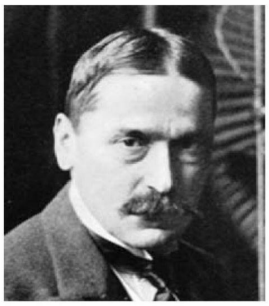
Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Društvo
Autori: Željko Šajn
Teme: ostalo
Naslov: Kako je Pupin spasao Vojvodinu

Napomena:
Površina: 572

Strana: 8

Како је Пупин спасао Војводину

Михајло И. Пупин

Сйецијално за „Полишику"
Жељко Шајн

Балкан је уз регију која га окружује кроз историју био место суочавања различитих култура, али и интереса који су неретко производили жестоке сукобе. Подсетимо на Велики и Други светски рат, али и сукоб настао распадом СФР Југославије. Након пада Берлинског зида, сведочили смо неисцрпној снази многих да до најситнијих делова расцепају југословенски простор како би ослабили снажну Југославију. Но, ни након стварања нових, самосталних држава од шест република СФРЈ, механизам оваквих амбиција није заустављен.

Православни Балкан увек је био трн у оку и немачким нацистима и фашистима, који су, после Другог светског рата, само чекали прилику да подрже уништење Југославије. НАТО бомбардовању Југославије, 1999. године, придружила се СР Немачка, чији су „авакси" преплавили југословенско небо. Овај подухват извршен је без сагласности СБ УН, предуслова да би се војна акција против неке суверене државе сматрала легитимном. Према усвојеној Резолуцији 1244 СБ УН, КиМ је саставни део Републике Србије, без могућности да се формира једна држава која ће имати свој пуни капацитет, а поготово не међународно правни субјективитет. Ипак, фебруара 2008. године, група Албанаца једнострано доноси Декларацију о независности Косова, кршећи Устав Републике Србије и Резолуцију 1244. Ипак, независност Косова признаје 88 од 193 чланице СБ УН. Досадашњи дијалог Београда и Приштине није био учинковит, напротив, тензије у овој српској покрајини све су веће, а Срби на Косову све угрожењи. Но, ни ту није крај. Горепоменути Далесов план прети метастазом.

На удару је још једна српска покрајина. Војводина. Тако би се, корак по корак, фашистичка творевина оплемењена нацизмом увукла у коштану срж Србије, хрлећи ка свом циљу: уништавању словенског идентитета, посебно на простору источне Европе, где живе бивше социјалистичке државе са комунистичком идеологијом.

Таква тежња постојала је и између два светска рата, пре свега од Аустроугарске уз помоћ Британске монархије, што је видно и из Лондонског уговора (1915). Ипак, на Мировној конференцији у Паризу, одржаној после Великог рата, захваљујући научнику Михајлу И. Пупину, све бивше југословенске републике сачувале су по део територије коју су суседи хтели да припоје себи (нпр. Хрватска цело Јадранско море, Македонија цео источни део, Словенија Блед). Међу онима који су хтели његов родни Идвор и Банат – била је Румунија. Уз подршку америчког председника Вудроа Вилсона, Пупиновом заслугом Банат до данас остаје у Србији. Пупин је ту одбрану записао овако: „Ту су покрајину тражили Румуни. Но они нису могли побити чињеницу да је становништво Баната српско... Председник Вилсон и Роберт Лансинг

Међу онима који су хтели његов родни Идвор и Банат – била је Румунија. Уз подршку америчког председника Вудроа Вилсона, заслугом српског научника Банат до данас остаје у Србији

од југословенских делегата дознали су да сам ја родом Банаћанин и тако су румунски разлози изгубили много од своје убедљивости."

Пупин је са два меморандума успео да убеди Вилсона и поништи „Лондонски пакт", те да спречи припајање југословенских и српских територија комшијама. Пупин и српска делегација подржали су Вилсонових 14 принципа за стварање Лиге народа, чиме су мали народи добили, пре свега, поштовање, ту друштвену тековину која данас, нажалост, замире. Територијални интегритет и суверенитет Југославије тада је сачуван, као и Војводина, која је ушла у састав Краљевине СХС референдумским изјашњавањем народа.

Сто шездесет година од рођења Михајла Пупина је повод да се присетимо не само достигнућа овог великана на пољу науке, којима је задужио цео свет, већ и његовог свесрдног доприноса очувању југословенске територије. Елис Рубинштајн, председник Њујоршке академије науке, поводом 160 година од Пупиновог рођења, рекао је: „Пупин је оставио немерљив допринос на пољу науке. Раме уз раме са таквим научним великанима као што су Едисон, Бел, Маркони и Томас Х. Џексон."

Академик Драгољуб Живојиновић, који је изучавао Пупинов национални рад, рекао је: „Изборио се да председник Вудро Вилсон прогласи 28. јун 1918. за 'српски дан'. После завршетка Великог рата, наставио је да се бори за границе Краљевине СХС. Српски народ није имао свестранијег делатника-научника, националног радника, хуманисту и дипломату."

„Био је највећи српски лобиста свих времена у свету и дао велики допринос југословенским народима у утврђивању граница после Првог светског рата", рекао је о Пупину академик Никола Хајдин, председник САНУ, док је Матс Стевансон, амбасадор Шведске у СФРЈ и у Македонији, изјавио:

„Михајло Пупин је био српски националист, рођен у Банату, тада Аустроугарска, али данас Војводина, у Србији. Највећи део свог живота провео је у САД, где је студирао на чувеном Универзитету Колумбија. Постао је амерички држављанин 1883. Краљевина Србија поставила га је за почасног конзула у САД. Са те позиције је много допринео успостављању везе између Краљевине Србије, касније Југославије, и Сједињених Америчких Држава. Пупин је, такође, одиграо важну улогу у успостављању граница Југославије после Првог светског рата."

Данашње прилике у свету и тескобе са којима се словенски народи суочавају прилика су да се подсетимо Пупиновог залагања и у њему нађемо путоказе и снагу за очување достојанства српског народа и српског идентитета, а ослањајући се на међународно право и правду, сачувамо свој државни интегритет, коме припадају и Косово и Метохија и Војводина.

Фотографије „Википедија"

Вудро Вилсон

Datum: 23.02.2025
Medij: Politika
Rubrika Događaji dana
Autori: D.P.
Teme: ostalo

Napomena:
Površina: 81

Naslov: Zasedanje parlamenta počinje 3. marta

Strana: 5

Заседање парламента почиње 3. марта

Потпредседница Народне скупштине Снежана Пауновић изјавила је јуче да редовно заседање парламента почиње 3. марта, као и да неће бити ванредне седнице у облику у каквом је планирана пре него што је председник Владе Србије Милош Вучевић поднео оставку.

Према њеним речима, предлог о изменама Закона о високом образовању који ће се наћи пред посланицима суштински испуњава четврти захтев студената у блокади. „Можда ту недостају неке финесе, зато постоји парламент, да у том смислу корективно интервенише када дође до расправе у појединостима", рекла је она.

Пауновићева је нагласила да ће се на дневном реду највероватније наћи и тачка која се тиче јефтиних стамбених кредита за младе, као и да не види разлог због чега на дневном реду не би било све оно што је планирано за одложену ванредну седницу која је била заказана за 29. јануар. Како је прецизирала, неће бити расправе о поверењу влади, али је остао предлог опозиције о поверењу председници скупштине Ани Брнабић.

Д. П.